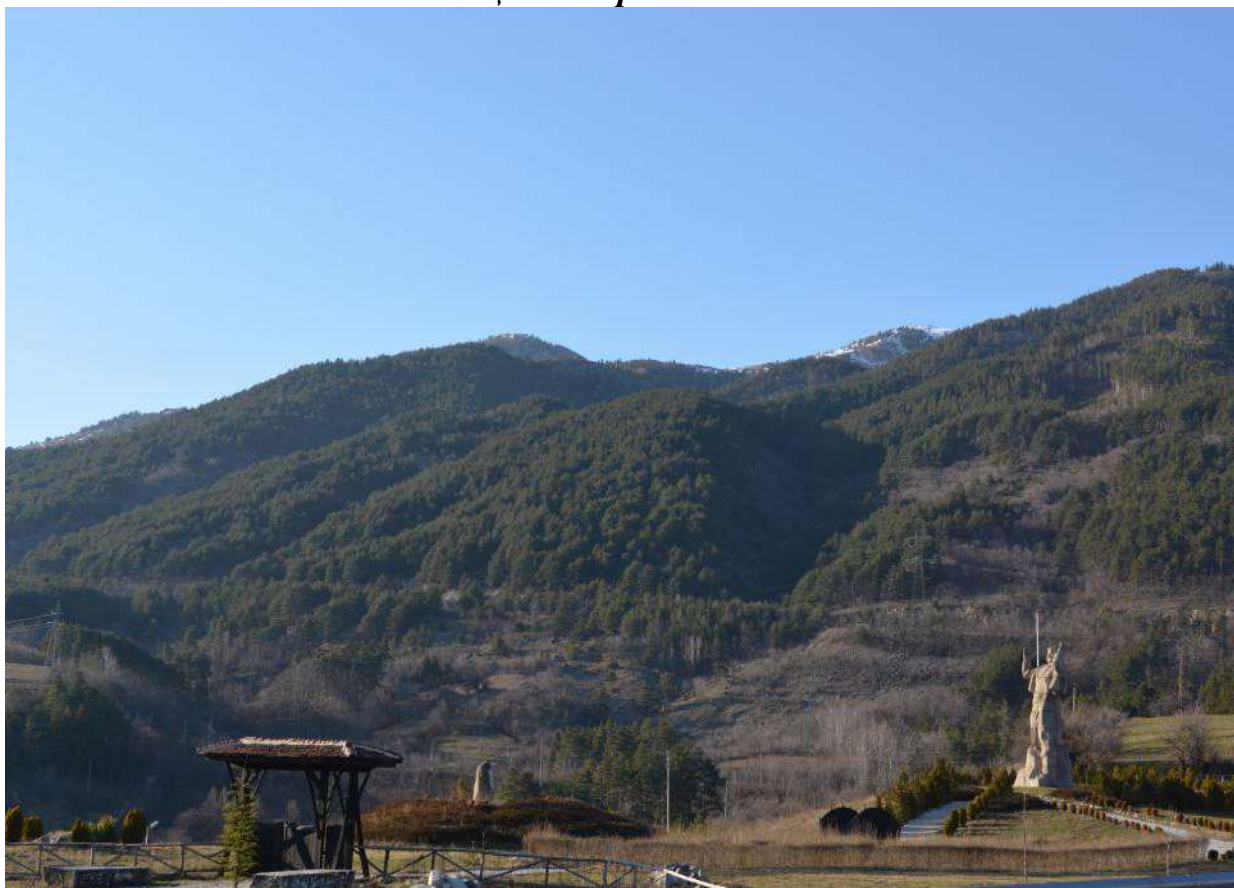

ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС „КЛИСУРА”

Специализиран доклад

Снимка: Нели Арабаджиева, WWF България

/ Обновен от: Държавено горско стопанство „Клисура” /
Актуализирана версия, Април 2023 год

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ	4
ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. Концентрации на биологично разнообразие включително ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове, с глобално, регионално или национално значение	6
ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ	7
1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ; <i>Защитена местност "БОРСУК КАЯ", Защитена местност "ВЪРЛИШНИЦА"</i>	7
Таблица 1. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ТП ДГС "Клисура"	9
ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) Защитени зони за опазване на местообитанията: 1. <i>Защитена зона „Река Стряма” – BG0000429</i>	10
<i>Защитена зона „Средна гора” – BG0001389</i>	13
Предмет на опазване в защитена зона BG0001389 „Средна гора“	15
Цели на защитената зона	16
Ограничителни режими в защитена зона <i>Средна гора</i> ” – BG0001389	17
<i>Защитена зона „Централен Балкан - буфер ” – BG0001493</i> , Предмет на опазване в защитена зона BG0001493 „Централен Балкан буфер”	18
Целите на опазване на защитената зона	21
Защитени зони за опазване на птиците	22
<i>Защитена зона “Средна гора” BG0002054</i>	23
Режим на дейности	25
Защитени зони по двете директиви	25
Таблица 2. Данни за защитените зони, попадащи в границите на ТП ДГС "Клисура"	33-42
Поддържан резерват „Богдан“, Защитена местност „Невида“, Защитена местност „Върлишниця“ Защитени зони от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 землище Клисура	43
ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ	44
Растителни видове включени в Приложение 1А към Националното ръководство за определяне на ГВКС, установени на територията на ТП „ДЛС -Клисура”	56
Животински видове, включени в Приложение 1Б към Националното ръководство за определяне на ГВКС, установени на територията на ТП „ДЛС-Клисура“	61
Видове, които не са установени на територията на ТП „ДЛС-Клисура” по време на теренните проучвания, но за които съществуват подходящи местообитания	64
Животински видове от Приложение 1 с потенциално разпространение на територията на ДГС-Клисура	65
Растителни видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство с потенциално разпространение на територията на ДГС-Клисура	65
Растителни видове с лечебни стойности съгласно Закона за лечебните растения, от местно значение извън Приложение 1 към Националното ръководство, разпространени на територията на ДГС-Клисура	66
Видове бръмбари, пеперуди, земноводни и влечуги с потенциално разпространение на територията на ТП „ДЛС-Клисура” Бръмари	73
Пеперуди	76
Земноводни и влечуги	87
ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ	89
ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФ	90
Непокътнати горски ландшафти, големи екосистеми на ниво ландшафт и мозайки от екосистеми с глобално, регионално или национално значение, в които съществуват жизнени популации на повечето естествено срещащи се видове в естествените им модели на разпространение и обилие	90
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2	90
ЗАПЛАХИ	90
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2	93
ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугии	115
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 3	116
ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. Основни екосистемни услуги от критично (незаменимо) значение в определени ситуации включително опазването на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове	118
ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА	

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1.....	119
ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИ.....	123
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2.....	125
ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ.....	127
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3.....	127
ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ	132
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4.....	133
ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ.....	134
ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности и коренното население (включително поминък, здраве, храна, вода), идентифицирани с тяхно участие.....	136
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 5.....	146
ЗАПЛАХИ.....	146
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 5.....	147
ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение, и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхно участие, включително културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение.....	147
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6.....	148
ЗАПЛАХИ	148
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6... ..	149

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Представителни образци от естествени екосистеми и гори във фаза на старост на територията на ТП „ДЛС-КЛИСУРА“	150
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Формуляр за мониторинг на биологичното разнообразие и ВКС 1.2 – растения	158..
ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Формуляр за мониторинг на биологичното разнообразие и ВКС 1.2 и 1.3 животни..	159
ПРИЛОЖЕНИЕ 4. Формуляр за мониторинг на ВКС 3 – редки, застрашени и изчезващи горски екосистеми.....	160
Карта.....	161

Въведение

Настоящата актуализация е разширение и допълнение на Доклада за определяне, управление и мониторинг на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно Горско Стопанство - Клисуре, извършвано през 2014-15 година и в изпълнение на принцип 9, от Националния стандарт за горска сертификация на Република България. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност, изготвено от WWF Дунавско-Карпатска Програма – България. /актуализирана версия, октомври 2016 г./

В Националното ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Националното ръководство. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ТП ДГС „Клисуре“. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

През настоящата 2023год. няма промяна в собствеността на горите, както и промени в начина на ползване. Общата площ на горските територии, стопанисвани от ТП ДГС „Клисуре“ е в размер на 17683.2 ха, разпределени по вид собственост -държавна собственост-17428.7 ха. - общински гори-161.9ха. -физически лица-92.6ха.Данните са на база Горскостопански и Ловностопански план за Държавните горски територии на ТП „ДГС-Клисуре“/част Клисуре/ за периода 2016- 2025год. Утвърден със Заповед на ИАГ №928/13.10.2017година. ТП”ДГС-Розино” преминава към ТП”ДГС-Клисуре“, съгласно Заповед №РД 09-1083 от 01.08.2012година. През 2022г.-2023г.няма издавано Решение за промяна на предназначението на гори и земи от ДГТ. Няма текущи реституционни съдебни спорове за територии стопанисвани от ДГС.

Наименованието си горското стопанство е получило от гр. Клисуре, където се намира седалището и администрацията му. Територията на

горското стопанство се намира в северозападната част на Пловдивска област. На север граничи с НП "Централен балкан", на изток – с ТП ДГС "Карлово", на юг – с ТП ДГС „Хисар“, на запад, югозапад и северозапад с ТП ДГС "Пирдоп". През територията в посока запад–изток преминава първокласен асфалтиран шосеен път София – Бургас. В същата посока пресича и ж.п. линия София – Бургас, с осем тунела (включително и най – дългия за България – Козница), с две ж.п. гари – Клисуре и Стряма (на 3,5 км западно от гара Клисуре). Районът на стопанството е разположен между 600 м.надморска височина/ отдели 85-88/ и 1600м.н.в./отд.22/. По цялата територия на стопанството има добре развита мрежа от камионни пътища, осигуряващи извозването на добитата дървесина.

ТП ДГС "Клисуре" е разделено на 4 горско стопански участъка: I ГСУ „Старопланински“; II ГСУ „Средногорски“; III ГСУ „Розино“; IV ГСУ „Слатина“. ТП ДГС "Клисуре"се намира северозападно от Карловската котловина. Основната част от площта обхваща северните склонове от Същински Средна гора, а по-малка част-Златишко-Тетевенския дял на Стара планина.

Характерно за релефа е, че билата са заоблени, а склоновете стръмни до урвести, насечени от по-малки долове. Разликите в надморските височини, разчленения и пресечен характер на релефа определят и разнообразието на наклоните. Преобладават стръмните наклони.

Територията на стопанството попада в Европейско-континенталната климатична област, преходно-континентална климатична подобласт/ до 1000м.н.в./ и умеренно-континентална подобласт/ над 1000м.н.в./..Характерно за стопанството е , че на сравнително малка територия се чувства влиянието от климатичните фактори на два климатични района, а по долината на р.Стряма се усеща влиянието на съседния климатичен район на Източните Задбалкански полета.

Дървопроизводителната площ на стопанството варира от 600 м. до 1600 м.н.в. и попада в средния планински пояс на горите от бук и иглолистни- бор и ела – Т-II.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ТП ДГС „Клисуре“ са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се

прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ТП ДГС „Клисура”, екипът работи в тясно сътрудничество с ръководството на горскостопанската единица. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Националното ръководство по определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия горскостопански план на ДГС „Клисура” да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. Концентрации на биологично разнообразие вкл. ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове, с глобално, регионално или национално значение.

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС – „Клисура”, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с планове за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);

3. ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

На територията на ТП ДГС "Клисура" има обявени 2 защитени територии, които отговарят на т.1 от ВКС 1.1. Те са обявени като защитени местности (ЗМ) по смисъла на Закона за защитените територии. Обобщени данни за защитените територии в ТП ДГС "Клисура" са посочени в Таблица 1.

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

1. Защитена местност "БОРСУК КАЯ"

Площ: 57.3 хектара

Местоположение: Област: Пловдив, **Община:** Карлово, **Населено място:** с. Христо Даново

Попада на територията на РДГ Пловдив: ДГС Карлово, ДГС Розино

Документи за обявяване: Заповед No.РД-779 от 16.10.2007 г., бр. 29/2008 на Държавен вестник

Режим на дейности:

1. Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа;

2. Забранява се разкриване на кариери, промяна на водния режим и естествения облик на местността;

3. Забранява се лагеруване и палене на огън извън определените места;

4. Забранява се ловуване;

5. Забранява се залесяване с неприсъщи за района дървесни видове;

6. Разрешава се извеждане на сечи предвидени в горите със специално предназначение;

7. Разрешава се провеждане на ловностопански мероприятия;

8. Разрешава се паша на домашни животни /без кози/ в определените пасищни площи;

9. Разрешава се косене на сено и селскостопанска дейност традиционно провеждана в района.

2. Защитена местност "ВЪРЛИШНИЦА"

Площ: 189.82 хектара

Местоположение: Област: Пловдив, **Община:** Карлово, **Населено място:** гр. Клисуре

Попада на територията на РИОСВ Пловдив

Документи за обявяване: Заповед No.3572 от 30.12.1966 г., бр. 43/1967 на Държавен вестник

Документи за промяна:

1. Прекатегоризация със Заповед No.РД-327 от 31.03.2003 г., бр. 42/2003 на Държавен вестник
2. Промяна в режима на дейностите със Заповед No.РД-851 от 07.11.2006 г., бр. 6/2007 на Държавен вестник

Цели на обявяване: Опазване на вековна букова гора и характерен ландшафт с широколистни горски съобщества.

Режим на дейности:

1. Забранява се извеждането на сечи с изключение на отгледни и санитарни;
2. Забранява се паша и бивакуване на домашни животни;
3. Забранява се паленето на огън;
4. Забранява се замърсяване с отпадъци;
5. Забранява се строителство;
6. Забранява се търсене или проучване и добив на подземни богатства;

**Таблица 1. Данни за защитените територии, попадащи в границите на ТП
ДГС "Клисура"**

Защитена територия	Площ /ха/	Отдел подотдел	Землище	Заповед за обявява не /ограни чения/	Заповед за прекатегори зация	Цел на обявяване
Защитена местност ”Върлишница ”	188.9ха.	61е,2;62в,г, д,2,3,4;63а, б,в;64а,б;65 б;66а;69а- г,1,2;70а- д,1,2;72а,б, з,1,2; 73а,ж,1,4,5	гр.Клисура	3572/30. 12.1966г на МГТП	РД 327/31.03.200 3г. на МОСВ Заповед №.РД-851 от 07.11.2006 г., бр. 6/2007 на Държавен вестник	Опазване на вековна букова гора
Защитена местност „Бурсук кая”	47.7ха.	2084 а,б,в,г,д; 2085д,е,ж; 2086г,е,ж,з		Заповед №535/04 .06.1986г ДВбр.47/ 1986г.	Заповед № РД-779 от 16.10.2007г. бр.29/2008 на Държавен вестник	Прекатегориз иране на буферната зона на поддържан резерват “Чамджа”, обявена със заповед № 535/4.06.1986 г. (ДВ, бр. 47/1986 г.) на Комитета за опазване на природната среда в защитена местност “Борсук кая”.

4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Идентифицирани защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие на територията на стопанството са три зони за опазване на местообитанията, една зона за опазване на местообитанията на птиците и една зона по двете директиви.

I. Защитени зони за опазване на местообитанията:

1. Защитена зона „Река Стряма” – BG0000429

Обща площ: 4078.38 хектара.

Защитена зона „Река Стряма“ с идентификационен код BG000429, приета с решение №122/02.03.2007г. и актуализирана с РМС №122/02.03.2007г., с обща площ 102.1 ха., от която залесена 91.9 ха и незалесена 10.2 ха. *Направена е актуализация на зоната със ЗАПОВЕД № РД-333 от 31 март 2021г. за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна*

Документи за обявяване: Обявена с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник изменено с решения на Министерския съвет № 52 от 5.02.2008 г. (ДВ, бр. 14 от 2008 г.) , № 615 от 2.09.2020 г. (ДВ, бр. 79 от 2020 г.) и ЗАПОВЕД № РД-333 от 31 март 2021г.

2. Целите на опазване на защитената зона са:

Предмет на опазване в защитена зона BG0000429 „Река Стряма“ са:

2.1. следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревы в равнините и в планинския до алпийския пояс;*
- 6510 Низинни сенокосни ливади; – 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae);*
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;*
- 92A0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*;*

2.2. Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

2.2.1. бозайници – Пъстър пор (Vormela peregusna), Видра (Lutra lutra), Лалугер (Spermophilus citellus), Голям подковонос (Rhinolophus ferrumequinum), Малък подковонос (Rhinolophus hipposideros), Голям нощник (Myotis myotis), Остроух нощник (Myotis blythii);

2.2.2. земноводни и влечуги – Червенокоремна бумка (Bombina bombina), Жълтокоремна бумка (Bombina variegata), Голям гребенест тритон (Triturus karelinii), Пъстър смок (Elaphe sauromates), Обикновена блатна костенурка (Emys orbicularis), Шипоопашата костенурка (Testudo hermanni), Шипобедрена костенурка (Testudo graeca);

2.2.3. *риби* – Обикновен щипок (*Cobitis taenia*), Балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*);

2.2.4. *безгръбначни* – *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Бисерна мида (*Unio crassus*).

Целите на опазване на защитената зона са:

Целите на защитената зона по т. 3 са определени съобразно важността на защитената зона за постигане и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на типовете природни местообитания и видовете по т. 2 в Континенталния биогеографски регион, както и за свързаността и целостта на мрежата от защитени зони в страната като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Те определят и приоритетите при планиране и прилагане на мерки в защитената зона

Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

В границите на защитената зона се забранява: Защитена зона „Река Стряма” – BG0000429

-провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;

-движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности; -

- промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива; -разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни

предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство; -- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета,

-традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове) при ползването на земеделските земи като такива освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;

-употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;

-употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия, епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове;

-използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

-използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми;

- палене на стърнища, слокове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност; -отводняване на крайбрежни заливаеми ивици на реки, промени в хидроморфологичния режим чрез отводняване, изземване на наносни отложения, коригиране, преграждане с диги на реки, с изключение на такива: в урбанизирани територии; в случаи на опасност от наводнения, които могат да доведат до риск за живота и здравето на хората или настъпване на материални щети; при бедствия и аварии; за подобряване на състоянието на природните местообитания и местообитанията на видовете по т. 2; паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;

- добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета.

-Горските типове природни местообитания по т. 2.1 се стопанисват в съответствие с разпоредбите на глава четвърта от Наредба № 8 от 5.08.2011 г. за сечите в горите (ДВ, бр. 64 от 2011 г.) и за тях е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от приложение № 1 от Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Горските типове природни местообитания по т. 2.1 се стопанисват в съответствие с разпоредбите на Глава четвърта от Наредба № 8 от 05.08.2011 г. за сечите в горите (обн. ДВ, бр. 64 от 2011 г. изм. и доп.) и за тях е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от приложение № 1 от Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите. Мерки за постигане целите на опазване на защитената зона са определени или могат да се определят също в: - решения, издавани по реда на чл. 31 от ЗБР; - горскостопанските и ловностопанските планове и програми; - плана за управление на речните басейни в Източнореломорски район за басейново управление на водите; - националният план за действие за енергията от възобновяеми източници; - планове за действие за видове и планове за управление на защитени територии други планове, програмни и стратегически документи.

За територията на зоната има определени 3 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: <http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0000429&siteType=HabitatDirective>

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона са посочени в Таблица 2.

2. Защитена зона „Средна гора” – BG0001389-

Обща площ: 110373.64 хектара

Защитена зона „Средна гора” с идентификационен код BG0001389, приета с решение №661/16.10.2007г. и актуализирана с РМС №811/16.11.2010г. ,с обща площ-6341.2 хектара, от които залесена 5179.0ха и незалесена 1162.2ха. *Направена е последваща актуализация на зоната през 2021г. със заповед № РД-351 от 31.03.2021 г., бр. 59/2021 на Държавен вестник.*

Документи за обявяване: Обявена с Решение No 611 от 16.10.2007 г., бр. 85/2007, изменено с решения на Министерския съвет № 52 от 5.02.2008 г. (ДВ, бр. 14 от 2008 г.), № 811 от 16.11.2010 г. (ДВ, бр. 96 от 2010 г.) и № 615 от 2.09.2020 г. (ДВ, бр. 79 от 2020 г.) и РД-351 от

31.03.2021 г., бр. 59/2021 на Държавен вестник за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Предмет на опазване в защитена зона BG0001389 „Средна гора“ са:

2.1. следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;
- 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6230 * Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 62D0 Оромизийски ацидофилни тревни съобщества;
- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алтийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 6520 Планински сенокосни ливади;
- 7140 Преходни блатата и плаващи подвижни торфища;
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*;
- 8310 Неблагоустроени пещери; –
- 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*;
- 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*;
- 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *Galio-Carpinetum*;
- 91AA * Източни гори от космат дъб;
- 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91W0 Мизийски букови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;

2.2. местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

2.2.1. бозайници – *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Пъстър пор (*Vormela peregusna*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Гол ям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Трицветен нощник

(*Myotis emarginatus*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

2.2.2. *земноводни и влечуги* – Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Пъстър смок (*Elaphe sauromates*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*);

2.2.3. *риби* – Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), Европейска горчивка (*Rhodeus amarus*), Обикновен щипок (*Cobitis taenia*);

2.2.4. *безгръбначни* – *Ру чеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Кордулегастер (Балканско воденичарче) (*Cordulegaster heros*);

2.2.5. *растения* – *Hamatocaulis vernicosus*.

Защитената зона по т. 1 се обявява с цел: 3.1. опазване и поддържане на типове природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната, за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски региони;

Целите на защитената зона по т. 3 са определени съобразно важността на защитената зона за постигане и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на типове природни местообитания и видовете по т. 2 в съответните биогеографски региони, както и за свързаността и целостта на мрежата от защитени зони в страната, като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Те определят и приоритетите при планиране и прилагане на мерки в защитената зона.

Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации.

Ограничителни режими в защитена зона Средна гора – BG0001389

В границите на защитената зона се забранява:

- провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
- движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
- промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери, при ползването на земеделските земи като такива; -
разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1, освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
- премахване на характеристики на ландшафта (синори, жизнени единични и групи дървета, традиционни ивици, заети с храстово-дървесна растителност сред обработваеми земи, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива, освен в случаите на премахване на инвазивни чужди видове дървета и храсти;
- употреба на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества, хранителни субстрати и продукти за растителна защита, които не отговарят на изискванията на Закона за защита на растенията;
- употреба на минерални торове в ливади, пасища, мери и изоставени орни земи, както и на продукти за растителна защита и биоциди от професионална категория на употреба в тези територии, освен при каламитет, епифитотия,
- епизоотия, епидемия или при прилагане на селективни методи за борба с инвазивни чужди видове; -
използване на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи, без разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието, храните и горите и когато концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките превишава фоновите концентрации съгласно приложение № 1 от Наредба № 3 от 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите (ДВ, бр. 71 от 2008 г.);

използване на води за напояване, които съдържат вредни вещества и отпадъци над допустимите норми; - палене на стърнища, слогове, крайпътни ивици и площи със суха и влаголюбива растителност;

-палене на огън, благоустрояване, електрифициране, извършване на стопанска и спортна дейност в неблагоустроените пещери и на входовете им, както и чупене, повреждане, събиране или преместване на скални и пещерни образувания, преграждане на входовете или на отделни техни галерии по начин, възпрепятстващ преминаването на видовете прилепи, предмет на опазване по т. 2.2.1;

- провеждане на спелеоложки проучвания през размножителния период на прилепите – 1 март до 30 юни;

-добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50% от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;

- паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост.

-Горските типове природни местообитания по т. 2.1 се стопанисват в съответствие с разпоредбите на глава четвърта от Наредба № 8 от 5.08.2011 г. за сечите в горите (ДВ, бр. 64 от 2011 г.) и за тях е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от приложение № 1 от Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

За територията на зоната има определени 7 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001389&siteType=HabitatDirective>

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона са посочени в Таблица 2.

3. Защитена зона „Централен Балкан - буфер ” – BG0001493

Обща площ: 138363.81 хектара Направена е актуализация на зоната със заповеди ЗАПОВЕД № РД-272 от 31 март 2021 г.

Документи за обявяване: Обявена с РМС № 802/04.12.2007 г. (ДВ бр. 107/2007 г.) изменено с решения на Министерския съвет № 52 от 5.02.2008 г. (ДВ, бр. 14 от 2008 г.), № 811 от 16.11.2010 г. (ДВ, бр. 96 от 2010 г.) и № 615 от 2.09.2020 г. (ДВ, бр. 79 от 2020 г.), и ЗАПОВЕД № РД-272 от 31 март 2021 г. за приемане на списък на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Предмет на опазване в защитена зона BG0001493 „Централен Балкан – буфер“ са:

2.1. следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР): – 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; – 6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*; – 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (* важни местообитания на орхидеи); – 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; – 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс; – 6510 Низинни сенокосни ливади; – 6520 Планински сенокосни ливади; – 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; – 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове; – 8310 Неблагоустроени пещери; – 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*; – 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*; – 9150 Термофилни букови гори (*CephalantheroFagion*); – 9170 Дъбово-габъррови гори от типа *GalioCarpinetum*; – 9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове; – 91AA * Източни гори от космат дъб; – 91BA Мизийски гори от обикновена ела; – 91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; – 91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*); – 91G0 * Панонски гори с *Quercus petraea* и *Carpinus betulus*; – 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; – 91W0 Мизийски букови гори; – 9530 * Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор; – 95A0 Гори от бяла и черна мур;

2.2. Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

2.2.1. бозайници – *Кафява мечка (*Ursus arctos*), *Европейски вълк (*Canis lupus*), Видра (*Lutra lutra*), Лалугер (*Spermophilus citellus*), Дива коза *Rupicapra rupicapra balcanica*), Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), Подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), Голям нощник (*Myotis myotis*), Остроух нощник (*Myotis blythii*), Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), Дългопръст нощник (*Myotis caraccinii*), Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

2.2.2. земноводни и влечуги

– Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*), Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*), Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*), Шинобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шиноопашата костенурка (*Testudo hermanni*); 2.2.3. риби – Черна (балканска) мряна (*Barbus meridionalis*), Балкански щипок (*Sabanejewia aurata*), Главоч (*Cottus gobio*); 2.2.4. безгръбначни – *Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*), Ценагрион (Ручейно пъстриче) (*Coenagrion ornatum*), Бръмбар розач (*Lucanus cervus*), Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*), Буков сечко (*Morimus funereus*), *Осмодерма (*Osmoderma eremita*), *Cuscuta cinnaberinus*, *Алпийска розалия (*Rosalia alpina*), *Четириточкова меча неперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*), Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*), Полиоматус (*Polyommatus eroides*), Лицена (Голяма огневка) (*Lycaena dispar*), Бисерна мида (*Unio crassus*); 2.2.5. растения – Обикновена пърчовка (*Himantoglossum caprinum*), Червено усойниче (*Echium russicum*), *Dicranum viride*, *Hamatocaulis vernicosus*, *Mannia triandra*.

Целите на опазване на защитената зона са:

Защитената зона по т. 1 се обявява с цел: 3.1. опазване и поддържане на типовете природни местообитания, посочени в т. 2.1, местообитанията на посочените в т. 2.2 видове, техните популации и разпространение в границите на зоната за постигане и поддържане на благоприятното им природозащитно състояние в съответните биогеографски регион;

Целите на защитената зона по т. 3 са определени съобразно важността на защитената зона за постигане и поддържане на благоприятното природозащитно състояние на типовете природни местообитания и видовете по т. 2 в съответните биогеографски региони, както и за свързаността и целостта на мрежата от защитени зони в страната като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000. Те определят и приоритетите при планиране и прилагане на мерки в защитената зона.

Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

В границите на защитената зона се забранява:

- провеждане на състезания с моторни превозни средства извън съществуващите пътища и регламентираните за това места;
- движение на мотоциклети, ATV, UTV и бъгита извън съществуващите пътища в неурбанизирани територии; забраната не се прилага за определени на основание на нормативен акт трасета за движение на изброените моторни превозни средства, както и при бедствия, извънредни ситуации и за провеждане на противопожарни, аварийни, контролни и спасителни дейности;
- промяна на начина на трайно ползване, разораване, залесяване и превръщане в трайни насаждения на ливади, пасища и мери при ползването на земеделските земи като такива;
 - разораване и залесяване на поляни, голини и други незалесени горски територии в границите на негорските природни местообитания по т. 2.1 освен в случаите на доказана необходимост от защита срещу ерозия и порои, както и в случаите на реализиране на допустими планове, програми, проекти или инвестиционни предложения, одобрени по реда на екологичното законодателство;
- извеждане на сечи и изнасяне на мъртва дървесина в находищата на вида *Dicranum viride*, определени с координатен регистър съгласно приложение № 2, неразделна част от настоящата заповед, с изключение за нуждите на съоръжения (елементи) на техническата инфраструктура, за предотвратяване на опасности, застрашаващи живота и здравето на хората, при бедствия и аварии или за поддържане/подобряване на местообитанията на вида;
- добив на дървесина и биомаса в горите във фаза на старост освен в случаи на увреждане на повече от 50 % от площта на съответната гора във фаза на старост вследствие на природни бедствия и каламитети; в горите във фаза на старост, през които преминават съществуващи горски пътища и други инфраструктурни обекти, при доказана необходимост се допуска сеч на единични сухи, повредени, застрашаващи или пречещи на безопасното движение на хора и пътни превозни средства или на нормалното функциониране на инфраструктурните обекти дървета;
- паша на домашни животни в горските територии, които са обособени за гори във фаза на старост;
- изграждане на нови пътища от втори и по-висок клас без обезпечаване изграждането на съответна зелена инфраструктура за преминаване на мечки и други животни.
- Горските типове природни местообитания по т. 2.1 се стопанисват в съответствие с разпоредбите на глава четвърта от Наредба № 8 от 5.08.2011 г. за сечите в горите (ДВ, бр. 64 от 2011 г.) и за тях е задължително прилагането на „Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от приложение № 1 от

Закона за биологичното разнообразие“, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите. насърчаване на устойчивото управление на горите чрез запазване на биотопните дървета и на достатъчно количество мъртва дървесина в горските екосистеми, избягване на залесяването с неместни дървесни видове и произходи и съобразяване на интензивността на дърводобива с растежния потенциал на дървостойките и предназначението на горите, ограничаване на изсичането/подмяната на горскодървесната растителност и употребата на биоциди, хормони и препарати за растителна защита;

-поддържане на поне 10 % от общата площ на горските типове природни местообитания по т. 2.1 в защитената зона като гори във фаза на старост; - проектиране и изграждане на места за преминаване на мечки и други животни над или под пътища в защитената зона чрез тунели, виадукти, зелени мостове и други;

-подобряване на естествената хранителна база за мечката, в т.ч. засаждане на овощни дръвчета и плодни храсти, кестени, дъбове в отдалечени от урбанизираните територии райони.

-Режим на дейности, подлежащи на съгласуване/одобрение: планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които не са непосредствено свързани или необходими за управлението на защитената зона и които поотделно или във взаимодействие с други планове, програми, проекти или инвестиционни предложения могат да окажат значително отрицателно въздействие върху нея, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на защитената зона съгласно чл. 31 от ЗБР и наредбата по чл. 31а от същия закон. Настоящата заповед не отменя забраните и ограниченията на дейности, наложени по силата на други нормативни и административни актове. Защитените територии, обявени по реда на Закона за защитените територии, попадащи в границата на защитена зона BG0001493 „Централен Балкан – буфер“, запазват статута, категорията, границите и режимите си на опазване.

За територията на зоната има определени 15 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата:<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0001493&siteType=HabitatDirective>

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона са посочени в Таблица 2.

II. Защитени зони за опазване на птиците

1. Защитена зона “Средна гора” – BG0002054

Обща площ: 99062.39 хектара

Документи за обявяване: Заповед No.РД-273 от 30.03.2012 г., бр. 32/2012 на Държавен вестник

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бъбрица (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Керкенец*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режим на дейности:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

2. Забранява се залесяването на пасища, ливади и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона са посочени в Таблица 2.

II. Защитени зони по двете директиви:

1. Защитена зона по двете директиви Централен Балкан BG0000494

Защитена зона „Централен Балкан“, Снимка: Нели Арабаджиева

Площ: 72021.07 хектара

Документи за обявяване: Заповед No.РД-559 от 05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник

Цели на обявяване:1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;

2. Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1.Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Планински кеклик (*Alectoris graeca graeca*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогърб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрица (*Anthus campestris*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2.Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Списък по отдели и подотдели, включени в защитената зона са посочени в Таблица 2.

Таблица 2. Данни за защитените зони, попадащи в границите на ТП ДГС "Клисура"

Защитена зона	Площ /ха/	Отдел/ Подотдел	Землище	Заповед за обявяване	Цел на обявяване
BG0000429 Река Стряма	72.40 ха.	2154"д","х","ц",1; 2156"в","ж","з","ф"; „1","2","3","13"; 2157"а","б","в","г","д" „е","п","ф","т","1"; 2158"к"; 2167"м","о","щ""1" 2196"к","9" 2211"б"	с.Певците с.Розино с.Слатина с.Столетово	РМС№122/02.03.2007г Обн.ДВ бр.21/09.03.2007г изменено с решения на Министерския съвет № 52 от 5.02.2008 г. (ДВ, бр. 14 от 2008 г.) и № 615 от 2.09.2020 г. (ДВ, бр. 79 от 2020 г.) ЗАПОВЕД № РД-333 от 31 март 2021 г.	Запазване на площта от природните местообитания. Запазване на естественото състояние на природните местообитания. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания
BG0001389 Средна гора	4046.50 ха.	2160"и","к";2161"б","з"," и","к","н- х";2162"г","д","е","4-7"; 2163"а","б","в","ж","1","2 2164"а-д"; 2165"а","б","в","ж","з","и "1","2","3"; 2166"ч"; 2167"а","г","д","е","2"; 2168"а-д","ж-с","1-5","7"; 2169"а","б","в","е- м","1","2","3"; 2170"а-	с.Розино с.Слатина	РМС№811/16.11.2010г . Обн.ДВ бр.№96/ 07.12.2010год. (ДВ, бр. 96 от 2010 г.) и № 615 от 2.09.2020 г. (ДВ, бр. 79 от 2020 г.), ЗАПОВЕД № РД-274 от 31 март 2021 г.	Запазване на площта от природните местообитания. Запазване на естественото състояние на природните местообитания. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания

		л""н","о","п","р","ф- ю""а1","1-4"; 2171"а-д","ж","1","2","3"; 2172"а","в-и","1-5";; 2173"а-ж","1-5"; 2174"а-д","1-6"; 2175"а-е","1-4"; 2176"а-м","1-8"; 2177"а-л","1-6"; 2178"а-ж","1-8"; 2179"а-е",1,2,3; 2180"а-ж",1-4; 2181"а-з",1-6; 2182"а-д",1-3; 2183"а-к",1; 2184"а-з",1-7; 2185"а-к",1-6; 2186"а-е",1-12; 2187"а-н",1-3; 2188"а-ж",1-4; 2189"а-е",1-3; 2190"а-п",1-3; 2191"а-и",1-4; 2192"а-к","м","н","1-5; 2193"а-з",1-5; 2194"а-м",1-4; 2195"а-р",1-6; 2196"а-ж","л-н",1-8;			
--	--	---	--	--	--

		2197"а-з",1-5; 2198"а-з",1-5; 2199"а-к",1-4; 2200"а-ж",,"н-щ",,"1-5; 2201"г-м",1-10; 2202"е",,"о-т",1; 2203"а-п",1-4;5 2204""а-и",,"1-6,7" 2208"а-м",1-14; 1139"а-е",1-5; 1140"а-ж",1-5; 1141"а-г",1-6; 1142"а-о",1-5; 1143"а-л",1-3; 1144"а-о",1-4; 1145"а-п",1-3; 1146"а-н",1-2; 1147"а-л",,"н-х"; 1-9; 1148"а-о",1-6; 1149"а-о",1-5; 1150"а-з",1-6; 1151"а-м",1-6; 1152"а-с",1-5; 1153"а-з",1-6; 1154"а-ж",1-3; 1155"а-г",1,2; 1156"а-ж",1,2;			
--	--	---	--	--	--

VG0001493 Централен Балкан-буфер	4998.10х а	1157"а-г",1-4; 2001-2005цели;6"а-д", к",1-4; 7"а-к",,"м",,"о",,"п",,"р",1-4; 8цял; 2019цял; 2020цял;2021цял;2023- 2028 цели; 2029"а-ч",,"ж1",1-4; 2028-31цели; 2032"а",,"б",,"д",,"ж"л", 1-4; 2033"а-е",,"з-м",1,3-5; 2034"а-ж",1-5; 2035цял; 2036"а-д",к,л,1,2; 2037а,в,е-л,1,2,3; 2038а-и,1,2; 2039а-ж,м,1; 2040а-г,1; 2041а-е,1; 2042а-п,1-6; 2043а-о,1-7; 1144-1151цели; 2075-2082цели; 2083а-к,1,3-5; 2084а-г,е; 2085а-ж,1;	с.Кърнаре с.Розино с.Слатина с.Столетово с.Хр.Даново	РМС 811/16.11.2010г, Обн.в ДВ бр.96/ 07.12.2010г. № 615 от 2.09.2020 г. (ДВ, бр. 79 от 2020 г.),и ЗАПОВЕД № РД-272 от 31 март 2021 г.	Запазване на площта от природните местообитания. Запазване на естественото състояние на природните местообитания. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания
--	---------------	---	--	---	--

		2086-2089цели 2100-2103цели; 2113-2116цели 2117а-к,1-5; 2118-120цели 2121а,б 2122цял 2130цял 2132а-д,к,л,1,2 2133а-н,1,2 2137цял 2138цял 2140а-д,з,и,1,2,3,4,8; 2142цял 2143а-д,1-4 2144а-з,1-5 2146цял,2147цял,2150цял 2152цял,2153а-и,1-7, 2202г,д,ж,к,2 2205а, 2206а-л,о,1-5 2207а,б,г,1-7, 2209а,б,в,1,2,3 2211 б			
BG0000494 Централен Балкан	84.10 ха.	2102-б;2103-а;2120-г; 2121-б;2130а,б,в,1;2132-1;	с.Христо Даново с.Кърнаре	РМС 122/02.03.2007г обн.в ДВ бр.21/09.03.2007г. Заповед No.РД-559 от	Запазване на площта от природните местообитания. Запазване на естественото състояние

				05.09.2008 г., бр. 84/2008 на Държавен вестник РМС № 811/06.11.2010 г. (Обн., ДВ, бр. 96/2010 г.) в съответствие с Директива 92/43/ЕЕС за Местобитанията;	на природните местообитания. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания
BG0002054 Средна гора	4313.60 ха.	2029т,г1; 2159а,б,т,у,ф,1,2; 2160в-н,п,1-4; 2161а-в,д,з,и,к,н-х, 2162а,б,г-з,1-7 2163а-ж,1-4 2164а-з,1,2 2165а-д,ж,з,и,1-3 2166а,б,д,л,м,н,р,ф,ц,ч,ш,1-5 2167а-н,щ,1-5 2168а-д,ж-с,1-7 2169а-в,е-м,1-3 2170а-л,н-р,ф-ю,а1,1-4 2171а-д,ж,1-3 2172а-и,1-5, 2173а-ж,1-5 2174а-д,1-6, 2175а-е,1-4	с.Розино с.Слатина	РМС802/04.12.2007г.обн.в ДВ бр.107/18.12.2007г Заповед No.РД-273 от 30.03.2012 г., бр. 32/2012 на Държавен вестник 4. BG0002128 „Централен Балкан Буфер“, обявена със заповед № РД-321/04.04.2013 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр.46/2013 г.) в съответствие с Директива 79/409/ЕЕС за Птиците.	Запазване на площта от природните местообитания. Запазване на естественото състояние на природните местообитания. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания

		2176а-м,1-8 2177а-л,1-6 2178а-ж,1-8 2179а-е,1-3 2180а-ж,1-4 2181а-з,1-6 2182а-д,1-3 2183а-к,1 2184а-з,1-7 2185а-к,1-6 2186а-е,1-12 2187а-н,1-3 2188а-ж,1-4 2189а-е,1-3 2190а-п,1-3 2191а-и,1-4 2192а-к,м,н,1-5 2193а-з,1-5 2194а-м,1-4 2195а-р,1-6 2196а-н,1-9,197а-з,1-5 2198а-з,1-5 2199а-к,1-4 2200а-ж,н-щ,1-5 2201г-м,1-10 2202г-ж,к,о-т,1,2 2203а-п,1-5 2204а-и,1-7			
--	--	---	--	--	--

		2208а-м,1-14 1139а-е,1-5 1140а-ж,1-5 1141а-г,1-6 1142а-о,1-5 1143а-л,1-3 1144а-о,1-4 1145а-п,1-3 1146а-н,1,2 1147а-л,н-х,1-9 1148а-о,1-6 1149а-о,1-5 1150а-з,1-6 1151а-м,1-6 1152а-с,1-5 1153а-з,1-6 1154а-ж,1-3 1155а-г,1,2 1156а-ж,1,2 1157а-г,1-4			
--	--	---	--	--	--

Съгласно Заповед №928 от 13.10.2017г. на основание чл.13,ал.8,т.3 от ЗГ,чл.3,ал.3 от Закона за лова и опазване на дивеча и във връзка с Параграф 3 от Предходните и заключителни разпоредби на Наредба №18/07.10.2015г за инвентаризация и планиране в горските територии и утвърден горскостопански план и план за ловностопанските дейности на ТП „Държавно горско стопанство –Клисура“

В района на дейност на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура), попадат следните защитени територии, съгласно „Регистър на защитените територии и защитените зони в България“ на Изпълнителната агенция по околна среда:

1. Част от национален парк „Централен Балкан“ - обявен като народен парк със заповед № 843/31.10.1991 г. на МОС (Обн., ДВ, бр. 93/1991 г.). Със заповед № РД396/15.10.1999 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 44/2000 г.) е прекатегоризиран и е променена площта. С решение № 522/04.07.2001 г. на МС (Обн., ДВ, бр. 66/2001 г.) е приет и План за управлението му.

2. Поддържан резерват „Богдан“ - обявен като резерват със заповед № 775/29.03.1972 г. на МГОПС (Обн., ДВ, бр. 30/1972 г.), Документи за промяна прекатегоризиран в поддържан резерват със заповед № РД-390/15.10.1999 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 99/1999 г.). Приемане на План за управление със Заповед No.РД-810 от 11.12.2017 г., бр. 11/2018 на Държавен вестник

План за управление на Защитена територия:

Цели на обявяване-1. Вековна букова гора.

Режим на дейности: 1.До утвърждаване на план за управление в поддържания резерват се разрешава извършване на следните дейности: 1. Извеждане на санитарни сечи при съхнене на повече от 5% от дървостоя; 2. Изваждане на паднала маса в резултат на природни бедствия; 3. Използване на биологични средства за растителна защита.

Припокриване(частично или пълно): 1. 33 по директивата за местообитанията; 2. 33 по директивата за птиците: Средна гора

ЗАПЛАХИ: 1. Пожари; 2. Сеч и кастрене на дървета; 3. Събиране на лечебни растения и такива за декоративни цели - главно видове от семействата Салепови (Orchidaceae), Кремови (Liliaceae), Кокичеви (Amaryllidaceae), Перуникови (Iridaceae), Розоцветни (Rosaceae) и др. Намаляване на числеността на популациите им; 5. Недостатъчна охрана; 6. Дефицит на познания за популациите на видовете и състоянието на местообитанията; 7. Браконьерство – нерегламентиран риболов, пряко преследване на сухоземни костенурки за консумация и нелегална търговия, унищожаване на земноводни и влечуги от хора изпитващи необоснован

страх и негативизъм към тези животни, незаконен лов ,залагане на примки за различен вид дивеч, жертва на които стават и важни в консервационно отношение видове; 8. Ниска продуктивност - при голяма част от растителните видове и едрите бозайници; 9. Генетично замърсяване – навлизане на чужди за местната флора видове; 10. Туристически натиск; 11. Движение на туристи извън маркираните маршрути; 12. Отпадъци; 13. Шумово замърсяване; 14. Строителство на сгради, пътища, 15. промяна на водния режим и промяна на естествения облик на местността; 16. Практики в селското, горското и ловното стопанство в съседни територии; 17. Паша; 18. Ерозия; 19. Сукцесии (смяна на растителността); 20. Климатични промени.

3. Защитена местност „Невида“ - обявена като буферна зона на резерват „Богдан“ със заповед № 730/30.07.1986 г. на КОПС (Обн., ДВ, бр. 68/1986 г.) и прекатегоризирана със заповед № РД-508/12.07.2007 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 72/2007 г.). Режим на дейности: 1. Забранява се строителството на сгради и пътища от републиканската пътна мрежа; 2. Забранява се разкриване на кариери, изменянето на водния режим, замърсяването с химически вещества, промишлени и битови отпадъци; 3. Забранява се лагеруване и палене на огън извън определените места; 4. Забранява се ловуване; 5. Забранява се залесяването с неприсъщи за района дървесни видове; 6. Разрешава се извеждане на сечи, предвидени в горите със специално предназначение; 7. Разрешава се провеждане на ловностопански мероприятия; 8. Разрешава се паша на домашни животни /без кози/ в определените площи; 9. Разрешава се косене на сено и селскостопанска дейност традиционно провеждана в района.

Припокриване (частично или пълно): 33 по директивата за местообитанията: Средна гора.

ЗАПЛАХИ 1.Пожари; 2.Антропогенна дейност; 2.Генетично замърсяване – навлизане на чужди за местната флора видове; 3.Туристически натиск; 4.Движение на туристи извън маркираните маршрути; 5.Отпадъци; 6.Шумово замърсяване; 7.Строителство на сгради; пътища; 8.промяна на водния режим и промяна на естествения облик на местността; 9.Практики в селското, горското и ловното стопанство в съседни територии; 10.Паша; 11.Ерозия; 12.Залесяването с неприсъщи за района дървесни видове; 13.Сукцесии (смяна на растителността); 13.Климатични промени.

4. Защитена местност „Върлишница“ - обявена като историческо място със заповед № 3572/30.12.1966 г. на МГГП (Обн., ДВ, бр. 43/1967 г.) и прекатегоризирана със заповед № РД-327/31.03.2003 г. на МОСВ

(Обн., ДВ, бр. 42/2003 г.). Със заповед № РД-851/07.11.2006 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 6/2007 г.) е променен режима на дейностите и актуализирана площта. Целта на обявяване е опазване на вековна букова гора и характерен ландшафт с широколистни горски съобщества;

Режим на дейности: 1. Забранява се извеждането на сечи с изключение на отгледни и санитарни; 2. Забранява се паша и бивакуване на домашни животни; 3. Забранява се паленето на огън; 4. Забранява се замърсяване с отпадъци; 5. Забранява се строителство; 6. Забранява се търсене или проучване и добив на подземни богатства;

ЗАПЛАХИ

1.Пожари; 2.Антропогенна дейност; 3.Генетично замърсяване – навлизане на чужди за местната флора видове; 3.Туристически натиск; 4.Движение на туристи извън маркираните маршрути; 5.Отпадъци; 6.Шумово замърсяване; 7.Строителство на сгради, пътища; 8.Промяна на водния режим и промяна на естествения облик на местността; 9.Практики в селското, горското и ловното стопанство в съседни територии; 10.Паша; 11.Ерозия; 12.Сукцесии (смяна на растителността); 13.Търсене или проучване и добив на подземни богатства 14.Климатични промени.

Историческа местност – м.”Върлишница” , 1 км. Южно, според научната и културната област, към която се отнасят, съгл. чл.47 от ЗКН - Исторически -ДВ бр. 43/1971г.

5. Паметник на културата „Зли дол“ с категория „Национално значение“ - позиция на въстаниците от 1876 г., обявен в бр. 43 от 1971 г. на Държавен вестник. На практика цялата територия (98%), вкл. земеделските земи в района на дейност на ТП „ДГС Клисуре“ (земл. гр. Клисуре), *попада в посочените по-долу защитени зони от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000:*

1. BG0001389 „Средна гора“, приета с РМС № 611/16.10.2007 г. (Обн., ДВ, бр. 85/2007 г.) и

2. BG0001493 „Централен Балкан – буфер“, съгласно РМС № 802/04.12.2007 г. (Обн., ДВ, бр. 107/2007 г.) и РМС № 811/06.11.2010 г. (Обн., ДВ, бр. 96/2010 г.) в съответствие с Директива 92/43/ЕЕС за Местообитанията;

3. BG0002054 „Средна гора“, обявена със заповед № РД-273/30.03.2012 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр. 32/2012 г.) и 4. BG0002128 „Централен Балкан Буфер“, обявена със заповед № РД-321/04.04.2013 г. на МОСВ (Обн., ДВ, бр.46/2013 г.) в съответствие с Директива 79/409/ЕЕС за Птиците.

Площите, попадащи в национален парк „Централен Балкан“ и поддържан резерват „Богдан“ са изключени от обекта на планиране.

Защитени зони от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 /землище Клисуре/

-За опазване местообитанията на птиците от Директива 79/409/ЕЕС: -
Защитена зона „Средна гора“ с идентификационен код BG 0002054,
обявена със Заповед № РД-273/30.03.2012г. на МОСВ, отдели и подотдели:
б г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 5, 6; 32 а, б, в, г,
д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5; 33 а, б, в, г, д, 1; 34 а, б, в, г, д, е, ж, з, и,
к, 1, 2, 3, 4; 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4; 36 а, б, в, г, д, е, ж, з, и,
1, 2, 3, 4; 37 б, в, г, д, е, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 38 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3; 39
а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 40 а, б, в, г, д, е, ж, з,
и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, 1, 2; 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м,
н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5; 42 а, б, в, г, д, е, 1; 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, 1, 2;
44 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5; 45 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2;
46 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2; 47 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1; 48 а, б,
в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2; 49 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4; 50 а, б,
в, г, д, е, ж, 1; 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 52 а, б, в, г, д, е; 53 а, б, в, г, д, е, ж,
з, и, к, л, 1, 2; 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 55 а, б, в, г, д, е, 1; 56 а, б, в, г,
д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 57 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2; 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к,
л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5; 59 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 60 к,
л, м, 4, 5; 61 з, 1, 2, 3, 4; 62 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 63 а, б, в, 1, 2, 3; 64
а, б, в, 1, 2; 65 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4; 66 а, б, в, г, 1, 2, 3; 67 а, б, в; 68 а, б, в;
69 а, б, в, г, 1, 2; 70 а, б, в, г, д, 1, 2; 71 а, б, в, г, д, 1; 72 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2,
3, 4, 5; 73 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 74 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 75 а, б, в, г, д, 1,
2; 76 б, в, г, 1, 2, 3; 77 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, о, 2, 3, 4; 78 а, б, в, г, д, е, ж,
з, и, к, 1, 2; 79 а, б, в, 1, 2; 80 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5; 81 а, б, в,
г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5; 83 а, б, в, г, д, е,
ж, з, 1, 2, 3, 4; 84 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1; 85 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1;
86 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4,
5, 6; 87 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3; 88 а, б, в, г, д,
е, ж, з, и, 1; 89 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3; 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к,
л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 91 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3; 92 а, б, в, г,
д, е, 1; 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2; 94 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к,
1; 95 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1; 96 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 97 а,
б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2; 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 99 а, б,
в, г, д, е, ж, 1, 2; 100 а, б, в, г, 1, 2, 3; 101 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 102 а,
б, в, г, д, е, ж, з, и, 1; 103 а, б, в, г, 1, 2; 104 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3,
4; 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4; 106 а, б, в, г, д, е, ж, 1; 107 а, б, в, г,
д, е, ж, з, 1, 2; 108 а, б, в, г, д, е; 109 а, б, в, г, д, 1, 2, 3; 110 а, б, в, г, д, е, ж,
з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4; 111 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4; 112
а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1,

2; 114 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5; 115 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5; 116 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3; 117 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 118 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1; 119 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 120 а, б, в, 1, 2, 3; 121 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 122 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 123 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 124 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5; 125 а, б, в, г, д, е, ж, 1; 126 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 127 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 128 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 129 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3; 130 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5; 131 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4; 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3; 133 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5; 134 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1; 135 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4; 136 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 137 а, б, в, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 138 а, б, в, г, д, е, ж, 1 - с обща площ 6044.1 ха, от която залесена 4968.7 ха и незалесена 1075.4 ха.

- **Защитена зона „Централен Балкан - буфер“ с идентификационен код BG 0002128**, приета с обявена със Заповед № РД-321/04.04.2013г. на МОСВ, отдели и подотдели: 4 д; 5 а, ж, у, ф, х; 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2, 3, 8; 8 а, б, в, г, д, е, н, о, р, 1, 2; 9 а; 12 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 13 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3; 16 а, б, в, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 17 а, б, в, г, 1; 18 29

а, б, в, г, 1, 2, 3, 4; 19 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3; 21 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, х, 1, 2; 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 25 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, т, у, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9; 26 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, х, ц, ч, ш, 1, 2, 4; 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, п, 1; 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ш, щ, ю, я; 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, у, ф, 1 - с обща площ 1162.5 ха, от която залесена 797.8 ха и незалесена 364.7 ха.

-За опазване на природните местообитания и местообитанията на видовете от Директива 92/43/ЕЕС: - **Защитена зона „Средна гора“ с идентификационен код BG 0001389**, приета с РМС № 661/16.10.2007 г. и актуализирана с РМС № 811/16.11.2010 г., отдели и подотдели: 4 а, б, в, г, д, 1, 2; 5 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; 6 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10; 9 а; 12 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 13 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4; 16 а, 1, 2; 32 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4, 5; 33 а, б, в, г, д, 1; 34 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4; 35 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4; 36 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4; 37 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 38 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2; 39 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к,

л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 40 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, 1, 2; 41 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5; 42 а, б, в, г, д, е, 1; 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, 1, 2; 44 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5; 45 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2; 46 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2; 47 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1; 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2; 49 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4; 50 а, б, в, г, д, е, ж, 1; 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к; 52 а, б, в, г, д, е; 53 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2; 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 55 а, б, в, г, д, е, 1; 56 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 57 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2; 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5; 59 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3; 60 ж, з, и, к, л, м, 4, 5; 61 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4; 62 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 63 а, б, в, 1, 2, 3; 64 а, б, в, 1, 2; 65 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4; 66 а, б, в, г, 1, 2, 3; 67 а, б, в; 68 а, б, в; 69 а, б, в, г, 1, 2; 70 а, б, в, г, д, 1, 2; 71 а, б, в, г, д, 1; 72 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5; 73 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 74 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 75 а, б, в, г, д, 1, 2; 76 а, б, в, г, 1, 2, 3; 77 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3, 4; 78 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2; 79 а, б, в, 1, 2; 80 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5; 81 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5; 83 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4; 84 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1; 85 а, б, г, д, е, ж, з; 86 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 2, 3, 4, 5, 6; 87 з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2, 3; 88 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1; 89 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3; 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 91 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3; 92 а, б, в, г, д, е, 1; 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2; 94 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1; 95 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1; 96 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 97 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2; 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 99 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 100 а, б, в, г, 1, 2, 3; 101 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 102 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1; 103 а, б, в, г, 1, 2; 104 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4; 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4; 106 а, б, в, г, д, е, ж, 1; 107 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2; 108 а, б, в, г, д, е; 109 а, б, в, г, д, 1, 2, 3; 110 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4; 111 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4; 112 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3; 113 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2; 114 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5; 115 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5; 116 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3; 117 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 118 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1; 119 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4; 120 а, б, в, 1, 2, 3; 121 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3; 122 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 123 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 124 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5; 125 а, б, в, г, д, е, ж, 1; 126 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2; 127 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 128 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 129 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3; 130 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5; 131 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4; 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3; 133 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5; 134 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1; 135 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4; 136 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 137 а, б, в, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 138 а, б, в, г, д, е, ж, 1 - с обща площ 6341.2 ха, от която залесена 5179.0 ха и незалесена 1162.2 ха.

- Защитена зона „Централен Балкан - буфер“ с идентификационен код BG 0001493, приета с РМС № 802/04.12.2007 г. и актуализирана с РМС № 811/16.11.2010 г., отдели и 30

подотдели: 16 б, в, 3, 4, 5, 6; 17б, в, 1; 18 а, б, в, 1, 2, 3, 4; 19 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5; 20 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3; 21 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, х, 1, 2; 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, 1, 2; 25 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 26 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ц, ч, ш, 1, 2; 28 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, п, 1; 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ш, щ, ю, я; 30 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1; 87 а, б, в, г, д, е, ж - с обща площ 973.7 ха, от която залесена 674.0 ха и незалесена 299.7 ха.

-гори във фаза на старост – 8 а, в, г, д, е, м; 12 а, б, в, г, д, е, ж; 13 а, з; 16 а, б; 19 в; 22 а; 29 е; 32 а; 60 к; 63 в; 64 а; 65 д; 66 в; 82 е; 83 а, б; 91 а; 107 д; 108 а; 136 б - с обща площ 231.7 ха, от която залесена 168.9 ха и незалесена 62.8 ха.

- гори около паметник на културата - отдели и подотдели: 158 б, в, г, д, е, ж, з, и, м, н, р - с обща залесена площ 14.8 ха.

- курортна гора – 5 ж, з, к, л, м, н, р, с, т, 8, 9, 10, 11, 12; 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 8 з, м, 2; 39 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 40 е, ж, з, и, к, л, м, н, п, с, 1; 158 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9 - с обща площ 195.1 ха, от която залесена 176.3 ха и незалесена 18.8 ха.

- зелена зона – 19 к, л, м, н, о, п, р, с, 8, 9, 10, 11; 20 м, н, 4, 5, 6; 21 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16; 22 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14; 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, 1, 2, 3, 4, 5; 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 25 о, п, р, с, т, у, 6, 7, 8, 9; 26 т, 8; 27 у, ф, х, 1, 2, 3, 4; 28 и, к, 1; 37 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 38 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3; 60 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, о, 1, 2, 3, 4, 5; 61 а, б, в, г, д, е; 77 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 3; 85 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1; 86 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 87 п, р, с, т, у, ф; 88 ж; 89 а, в, г, 1, 2; 158 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 - с обща площ 667.9 ха, от която залесена 536.3 ха и незалесена 131.6 ха.

- Семепроизводствени насаждения - отдели и подотдели: 40 и; 47 г, ж; 48 з; 49 а, е; 50 г; 52 б, в; 56 д; 66 в - с обща залесена площ 160.2.

- географска култура – 47 б, д, о - с обща залесена площ 6.3 ха. И. горски разсадник – 158 4 - с обща незалесена площ 6.0 ха.

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Клисура“

- Стопански горски територии, определени по реда на чл. 5, ал. 4 от ЗГ. На територията на ТП „ДГС Клисуре“ (в земл. на гр. Клисуре) такива липсват.

1. За защитените територии в обхвата на ДГС се спазват стриктно разпоредбите, посочени в заповедите за обявяване.

2. За защитените зони в границите на ДГС няма изготвени и приети планове за управление. До изготвянето на такива, стопанисването да се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие и заповедта за обявяване.

За защитените територии и зони в обхвата на ДГС са в сила и следните допълнителни норми и ограничения:

- ✓ За природните горски местообитания, включени в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, се прилагат нормите и режимите за горскостопанските мероприятия, дефинирани в наръчника "Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000", издаден от Изпълнителна агенция по горите.
- ✓ Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДГС, включени в границите на защитените зони. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети. Санитарни сечи при каламитети се провеждат само при наличие на повреди и съхнене на дървета, съставляващи не по-малко от 20% от запаса на насаждението, при спазване нормите за запазване на количествата мъртва дървесина посочени по-долу.
- ✓ При провеждане на сечи се запазват стояща и лежаща мъртва дървесина и загиващи дървета, които са не по-малко от 10% от запаса на насаждението преди сечта, като не по-малко от 5% е стояща мъртва дървесина. Мъртви дървета, застрашаващи безопасността на хора и съоръжения в гората, се повалят и оставят като лежаща мъртва дървесина.
- ✓ Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.
- ✓ В горите в които се планира провеждане на отгледни сечи са в сила следните ограничения и норми:
 - не се допуска еднократно отсичане на повече от 20% от запаса на насаждението;
 - прилага се само комбиниран метод с преобладаване на върхов метод;

- склопеността и пълнотата на насаждението след провеждане на отгледни сечи не се допуска да бъде по-малка от 0,7;
 - за осигуряване на акумулация на мъртва дървесина при отгледните сечи се запазват подтиснати и част от некачествените, повредените и особено загиващи дървета, които не конкурират директно качествени дървета.
- ✓ Не по-малко от 10% от площта на всяко природно горско местообитание (Приложение I от Закона за биологичното разнообразие) в защитените зони на територията на ДГС се обособява като „гори във фаза на старост” както границите и местоположението на тези площи не се променят.
 - ✓ приоритет имат възобновителните сечи с дълъг възобновителен период;
 - ✓ в насажденията с изведени подготвителни и осеменителни и осветителни фази на постепенна сеч, следващите фази на сечта да се изведат в съответствие с принципите на дългосрочните възобновителни сечи;
 - ✓ при провеждане на възобновителни сечи не се допуска еднократно отсичане на повече от 25 % от запаса на насаждението;
 - ✓ площта на първоначално отворените при възобновителните сечи прозорци е не по-голяма от 0,05 ха;
 - ✓ клоните и остатъците от сечта се оставят равномерно разпръснати в местата на падане на дърветата извън местата с подраст;
 - ✓ извозът на отсечената дървесина се извършва само на секции;
 - ✓ използват се техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка и пътната инфраструктура;
 - ✓ след прекратяване на горскостопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища).
1. Толериране на местните растителни видове:
 - Трансформация на по-рано създадени култури;
 - Отгледни сечи – избор на дървета на бъдещето от местни видове;
 - Възобновителни сечи – съобразени с естествената динамика на видовете.
 2. Забрана за залесяване с чужди видове и/или произходи, както и залесяване на естествените открити пространства в местообитанието с изключение на мероприятията за защита от порои и ерозия:
 - Използване на местни видове и произходи;
 - Използване на групови схеми;
 - Използване на пионерни видове.
 3. При възникване на едроплощни природни нарушения е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия:

- Анализ на потенциалните рискове от ерозия и на възможностите за естествено възобновяване;
 - Период на изчакване – 7 години;
 - Формиране на „предгора“.
4. Ограничаване прилагането на лесовъдски системи за нискоствъблено и за едновъзрастно стопанисване на горите:
- Забрана за голи сечи;
 - Прилагане на дългосрочни възобновителни сечи – постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна, групово-постепенна.
5. Съхраняване на характерните за местообитанието дървесни видове и произходи при провеждане на лесовъдските дейности.
6. Трансформация на горскостопанските дейности от едроплощни към дребноплощни
7. Поддържане на мъртва дървесина 10% от запаса.
8. Запазване на дървета с хралупи, единични и групи от стари дървета.
9. Прилагане на природосъобразни технологии при провеждане на горскостопанските дейности:
- Щадящи технологии/машини за извоз;
 - Опазване на горската инфраструктура по време на извоза;
 - Използване на биоразградими масла.
10. Запазване целостта на ландшафта при планиране на горски пътища и на съпровождащата горскостопанската дейност инфраструктура:
- Определяне на оптималната гъстота на инфраструктурата;
 - Опазване на буферни зони.
11. Поддържане на зони около постоянните водни течения с ширина не по-малка от 15 метра, в които не се провеждат сечи или се провеждат с интензивност не по-голяма от 5 % от запаса на насажденията.
12. Да се предприемат мерки за контрол и ограничаване на инвазивните видове.
13. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.
14. Да се вземе предвид оценката на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ДЛС, включени в границите на защитените зони. Прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.
15. При защитените зони, в които преобладават горските екосистеми е препоръчително да се оставят около 15-20% от горите в тях като “гори във фаза на старост”. Прилагането на тази препоръка би повишило стойността на защитената територия и ВКС 1.1.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и защитените зони е необходимо ръководството на ДГС, което по закон отговаря за управлението на защитените територии, да следи за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с РИОСВ Пловдив трябва да се определят стандартните процедури и индикатори за мониторинг, с цел идентификация и предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. Например може да се следи за въздействия на горскостопанските дейности върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

3. Да се ползват за образец или директо да се прилагат мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1* към ръководството. Това са видове с толкова голяма конзервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1* към ръководството е ГВКС.

В тази ВКС попадат както гори находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова местообитание. Това се налага поради рядкост на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение на тези и други видове. Видовете са посочени в *Приложение 1* към Националното ръководство. Приложението е разработено въз основа на *Закона за Биологично Разнообразие*, Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. На базата на това приложение по-долу са посочени видовете установени на територията на ДГС-Клисура, както и потенциални такива, които евентуално могат да се установят в границите на проучваната територия. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

Растителни видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство, установени на територията на ТП ДГС „Клисура”

1. Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hooker f.)

Многогодишно луковично растение, геофит. Стъблото достига 20 cm. На върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалище. Околоцветните листчета са шест: три външни бели (от 15 до 25 mm) разперени, лъжичковидни, вътрешните са три почти два пъти по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на върхната и приосновната част. *Цъфти в периода януари-април, плодоноси май-юни.* Расте из храсталаци, гори и скални поляни в низинния, буковия и дъбовия пояси (Евстатиева 2011).

Видът фигурира в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. /ред./ 2011) с категория „застрашен” и в приложение 3 на ЗБР

ЗАПЛАХИ

1. Провеждане на мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в находищата на вида извън периода на цъфтеж.
2. Премахване на дърветата в съседство на установените находища.
3. Механично нараняване на индивидите.
4. Намаляване на склопеността на насажденията, в които са открити преставители на вида.
5. Паша и отъпкване.
6. Събиране за декоративни цел.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не

се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

2. Обикновена кандилка (*Aquilegia nigricans* Baumg./*Aquilegia vulgaris* auct.)

Многогодишно тревисто растение, хемикриптофит. Цветовете са виолетови, рядко розови или бели, събрани по няколко на върха. *Цъфти през периода от месец май до месец юли. плодоноси май-юни.* Плодовете са характерни мехунки и се разтварят още докато са зелени. Среща се в гори, разпространени в диапазона 1000 – 1500 m н.в.

Включен в Червена книга Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория рядък.

ЗАПЛАХИ

1. Провеждане на мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в находищата на вида извън периода на цъфтеж.

2. Премахване на дърветата в съседство на установените находища.
3. Механично нараняване на индивидите.
4. Намаляване на склопеността на насажденията, в които са открити преставители на вида.
5. Паша и отъпкване.
6. Събиране за декоративни цели

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида в границите на лесничейството. Дейностите могат да се извършват и от служители на ТП ДГС „Клисура“.

При установяване наличието на вида, при провеждане на лесовъдските мероприятия да се внимава да не се нанасят механични повреди на индивидите на кандилката.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години)– брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители)

Лазаркия,енъовче ароматно *Galium odoratum* (L.) Scop-Защитен,видът е под специален режим на опазване и ползване ,съгласно Закона за лечебните растения.Всяка година се определят допустимите за стопанско ползване количества и райони.

Ранилист лечебен *Betonica officinalis* L.-Защитен ,видът е под специален режим на опазване и ползване,съгласно Закона за лечебните растения /чл.10,ал.1,2,3/

Решетка безстъблена *Carlina acanthifolia* A1-Защитен вид,под специален режим на ползване е опазване.

Животински видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство, установени на територията на ДГС “Клисуре”

1. Видра (*Lutra lutra*)

Снимка: N. Sloth (biopix.nl)

Обитава разнообразни сладководни басейни, предимно обрасли с гъста растителност или трудно достъпни скалисти брегове.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2; Закон за биологичното разнообразие, Приложение 2 и 3; Бернска конвенция, Приложение II; CITES, Приложение I; IUCN, категория уязвим.

На територията на ДГС “Клисуре” видът е установен в следните отдели: */ **Заличена информация , като превантивна мярка срещу евентуално посегателство и/или браконьерско/ ЗАПЛАХИ**

Основни заплахи за видрата са унищожаването на крайбрежната растителност, силен антропогенен натиск и преследване в рибовъдни стопанства, разрушаване на местообитанията, замърсяване на водите, унищожаване на хранителната база, добив на инертни материали, сеч на крайречни гори, диги, корекции на реки, строителство в местообитания на вида, намаляване на рибата, пресушаване на блата, браконьерство, инциденти с МПС, жертва на скитащи кучета, безпокойство, силен антропогенен натиск, улавяне в рибарски мрежи и преследване в рибовъдни стопанства и др. Значителната промяна на средата в големи

участъци от пълноводни реки, може да доведе до фрагментация на местообитанията и изолация. Поради специфичния си скрит начин на живот видрата почти няма естествени врагове, но е преследвана от човека заради вредите, които нанася на рибовъдните стопанства и ценната си кожа.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в ДГС, вкл. недопускане на мероприятия по прочистване на речните корита. Изгребване на инертен материал и корекции на реките. При идентифициране на обитаемо леговище да се минимизира безпокойството в съответния участък, като на по-малко от 100 м. от леговището да не се провеждат никакви мероприятия..

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се извършва ежегоден мониторинг на числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

2. Кафява мечка (*Ursus arctos*)

Снимка: Любомир Андреев/Зелени Балкани

Защитен вид, включен в Червена книга на България т. 2 с категория рядък; Закон за биологичното разнообразие, Приложение 2 и 3; Бернска конвенция, Приложение II; CITES, Приложение II. У нас с разпокъсано

разпространение, главно съсредоточено в Рила, Пирин, Славянка, Западни Родопи, Централна и Източна Стара планина.

На територията на ДГС "Клисура" видът е с непостоянно присъствие. Често на територията на Стопанството навлизат индивиди от НП „Централен Балкан“. По време на настоящата инвентаризация видът не бе установен.

ЗАПЛАХИ

Основни заплахи за мечката са загубата на местообитания, директно преследване и безпокойство от човека.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите в които е установено наличие на леговище, което е обитавано поне два пъти през последните 10 години, да не се извършват никакви мероприятия в радиус от 200 м. Горскостопански дейности технологично изискващи използване на голямо количество техника и хора да бъдат провеждани в периода извън критичните за вида месеци 15.12 – 01.07. Разработване и прилагане на дългосрочна стратегия за развитие на горските екосистеми, чрез подпомагане на естественото възстановяване, опазване на смесените гори и масивите от жълдо-образуващите дървета и други видове значими за мечката. В отделите, в които е установено наличие на леговище, което е обитавано поне два пъти през последните 10 години, да не се извършват никакви мероприятия в радиус от 300м. Горскостопански дейности технологично изискващи използване на голямо количество техника и хора да бъдат провеждани в периода извън критичните за вида месеци 15.12 – 01.07. Разработване и прилагане на дългосрочна стратегия за развитие на горските екосистеми, чрез подпомагане на естественото възстановяване, опазване на смесените гори и масивите от жълдо-образуващите дървета и други видове значими за мечката. В случай на наличие на биокоридор могат да се извършват съгласувани мероприятия, според ширината на коридора. Не се допускат интензивни сечи или изграждане на дивечови огради в биокоридор по-тесен от 1000 м. На територии, в които се концентрират при хранене повече от две мечки (без да се броят едногодишни и двугодишни индивиди) се обособява зона от 500 м, в която не се извършват дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Установяване на точните местонахождения на евентуални леговищата и дългосрочен мониторинг на броя на мечките.

(3. Царски орел (*Aquila heliaca*))

Снимка: Добромир Добринов/Зелени Балкани

Гнезди на широколистни и иглолистни дървета в близост до реки. Ловува в открити пространства – ливади и пасища.

Световно застрашен вид. Включен е в приложение 1 на Директивата за птиците, приложение 3 на Бернската конвенция, IUCN, CITES - I, Бонската конвенция, Червената книга на България, Приложение II и III.

На територията на ДГС „Клисура” гнезди в отдел: ***/заличен-превантивна мярка/**

ЗАПЛАХИ

Безпокойство, преследване от човека, изсичане на дървета с гнезда, ограбване на гнезда. Опожаряване на пасища и ливади. Използване на отрови за наземни хищници. **През изминалия гнездов сезон двойката бе прогонена от гнездовата територия по неизвестни причини.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите в които е установена заета територия или гнездене на вида да не се извършват сечи както следва: за периода от 01.01 до 31.07 зоната е 1000 м, а от 01.08 до 31.12 зоната е минимум 500 м. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения. Да не се допуска разораване и опожаряване на ливади и пасища. Да не се допуска използването на отровни примамки за борба с наземни хищници.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на двойки в периода на гнездене и ежегоден мониторинг на съответните отдели за присъствието на вида. При нужда да се осигури охрана на гнездовата територия.

4. Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*)

Сн. (pbase.com)

Уязвим вид. Включен в Червената книга на България том II и Приложение II и III на ЗБР. Обитава предимно стари букови гори от 600 до 1600 м. Видът в България се намира в периферията на ареала си. На територията на ДГС „Клисура“ бяха установени **две нови находища на вида в България**, едно в ГСУ „Розино“ и едно в ГСУ „Клисура“. През размножителния период Червеногуши мухоловки бяха установени в следните отдели: ***/ Заличена информация, като превантивна мярка срещу евентуално посегателство и/или браконьерско/**

ЗАПЛАХИ

Загуба и фрагментация на местообитания. Възобновителни и санитарни сечи. Тясно специализиран вид към местообитанието.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се обособяват гори във фаза на старост в отдели в които видът е установен като гнездящ. Минимизиране на санитарните сечи в старите гори. В отделите в които е установена заета територия или гнездене да не се извършват сечи както следва: От 01.01. до 30.06. в радиус от 400м. От 01.07. до 31.12. зона от 200м.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им. Да се проведат по обстойни изследвания на вида на територията на ДГС „Клисура”.

5. Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Снимка: Mario Sea

Включен в Червената книга на България том II; Приложение III на ЗБР.

Гнезди в гори и покрайнините им, от равнините почти до алпийският пояс. На територията на ДГС «Клисура» се среща в следните отдели: **заличен /като превантивна мярка/**

ЗАПЛАХИ

Загуба на местообитания вследствие на обезлесяване на обширни територии. Преследване и безпокойство от човека.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Както и при големия ястреб. Ограничаване на дърводобива и събирането на недървесни горски продукти в отделите и подотделите, в които е установено гнездене. Спазване на забраната за отстрел на вида. При установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 250м от гнездото.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им

6. Осояд (*Pernis apivorus*)

Снимка: Зелени Балкани

Уязвим вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и в Приложение II и III на ЗБР. Обитава високостъблени широколистни и смесени гори, понякога и в иглолистни до 1700 м н.в.

На територията на ДГС „Клисура” гнезди в следните отдели: ***/Заличена информация , като превантивна мярка срещу/евентуално посегателство и/или браконьерско/**

ЗАПЛАХИ

Намаляването на старите гори и безпокойство. Използването на пестициди в селското и горско стопанство.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са е установени двойки през гнездовия период, да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%. Ограничаване на ползването в затворените горски басейни. Около гнездата да не се провеждат сечи в радиус от 500 м през гнездовия период от 1.04 до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 250 м.

Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Да не се използват пестициди в горското стопанство в отделите в които попадат гнездовите и ловните територии на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Клисура“

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

7. Сив кълвач (*Picus canus*)

Снимка: Lubomir Hlasek (hlasek.com)

Застрашен вид. Включен в Червената книга на България том II; Приложение II и III на ЗБР. Обитава стари букови, дъбови и крайречни гори до 1200 м н. в. Извън гнездовия период и до горната граница на гората.

На територията на ДЛС "Клисура" е установен в отдели: **заличен/ като превантивна мярка/**

ЗАПЛАХИ

Намаляване на площта на старите гори. Конкуренция от други видове кълвачи, антропогенен натиск и загуба на хранителна база. Тясно специализиран вид към храна и местообитание.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се обособяват гори във фаза на старост в отдели, в които видът е установен като гнездящ. Да се запазват старите хралупати дървета. Минимизиране на санитарните сечи в старите гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

8. Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Снимка: Tomi Muukkonen (birdphoto.fi)

Среща се предимно в стари широколистни, смесени и иглолистни планински гори до горната им граница и сравнително по-рядко в равнинни гори. Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2; Приложение II и III на ЗБР.

На територията на ДГС “Клисура” гнезди в следните отдели: */
Заличена информация , като превантивна мярка срещу евентуално
посегателство и/или браконьерско/

ЗАПЛАХИ

Изсичането на старите гори, конкуренция от други видове кълвачи, антропогенен натиск и загуба на хранителна база. Тясно специализиран вид към храна и местообитание.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се обособяват гори във фаза на старост в отдели в които видът е установен като гнездящ. Да се запазват старите хралупати дървета. Минимизиране на санитарните сечи в старите гори. Опазване на мравуняците на червената горска мравка.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Картиране на гнездовите находища и ежегоден мониторинг на състоянието им.

Видове, които не са установени на територията на ТП „ДЛС-Клисуре“ по време на теренните проучвания, но за които съществуват подходящи местообитания.

1. Бухал (*Bubo bubo*)

Най-едрата нощна граблива птица, срещаща се в България. Дължина на тялото 67 сантиметра. Размахът на крилете му достига 140-200 сантиметра и тежи 3 килограма. Бухалът ловува през нощта. В различните области плячка за него са най-разнообразни животни - плъхове, мишки, зайци. Яде и мърша от тези видове, както и млади и възрастни лисици, златки и други хищници до едри насекоми, най-често бръмбари, дори раци и риба. Брачният период започва през февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси на земята и рядко в хралупи на дървета. В края на март снася от 2 до 4 яйца на интервал от 2 до 4 дни.

ЗАПЛАХИ Антропогенно безпокойство по време на размножителния период. Браконьерски острел и ограбване на гнездата. Залагане на отровни примамки срещу хищници.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ Инвентаризация на територии с потенциални гнезда на бухал. Идентифицираните гнезда се картират и регистрират. Дейностите могат да се провеждат и от служители на стопанството. През гнездовия период (01.03. – 01.07.) в подотделите с

установено присъствие на вида не се извършват стопански дейности. При провеждане на лесовъдски мероприятия в тези и съседните подотдели се запазват големи дървета с хралупи, които са потенциални места за гнездене. В тези подотдели не се провеждат санитарни сечи, освен в случаите на големи природни нарушения или доказан каламитет. Препоръчително е местообитанията на видовете да се обособят като гори във фаза на старост. Контрол на браконьерството и залагането на отровни примамки срещу хищници. Повишаване на познанията и осведомеността на основни целеви групи относно необходимостта от опазване на вида и неговата роля за целостта и функционирането на екосистемата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ Провеждане на ежегоден мониторинг в подотделите с установено присъствие на бухал, при което се търсят и документират видени екземпляри от вида и/или следи от жизнена дейност (използвани хралупи, погадки, пера/козина от жертви и др.). Резултатите се записват в приложения формуляр (Приложение 3). Силно препоръчително е мониторингът на вида да се извършва по методиките на националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР). Събирането на данните може да се извършва и посредством мобилното приложение и платформата SmartBirds.

2. Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*)

По-едър е от обикновения мишелов. Оперението варира от светлооранжево до тъмнокафяво, най-често срещани са птиците с ръждив цвят. Характерни за вида са светлата опашка и тъмните „слабини“. Някои възрастни птици са с много светла, почти бяла глава. Пластичен вид, който се храни с разнообразни дребни бозайници, птици, влечуги, а при нужда – и с трупове на умрели животни. Лалугерът е предпочитана храна в районите, където все още се среща. Обитава пасища, ливади и обработваема земя в близост до скални масиви или гори. Отбягва обширни горски масиви. Гнездото е разположено в скални ниши, на отвесни земни откоси, на самотни дървета или в окръжност на гора. При липса на подходящ субстрат гнезди и по стълбовете от високоволтовата електропреносна мрежа. Снася 4 – 6 яйца, има едно поколение годишно.

ЗАПЛАХИ Отсичане на единични / малки групи дървета в открити райони или големи разклонени дървета подходящи за гнезда в околнините на насажденията. Антропогенно безпокойство по време на размножителния период. Браконьерски острел и ограбване на гнездата. Залагане на отровни примамки срещу хищници и гризачи. Използване на пестициди в селскостопанските площи. Разораване на пасищата с лалугерови колонии.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ Инвентаризация на територии с потенциални гнезда на белоопашат мишелов. Идентифицираните гнезда се картират и регистрират. Дейностите могат да се провеждат и от служители на стопанството. В радиус от 300 м около гнезда на вида (вкл. гнезда на скали) не се извършват стопански дейности през гнездовия период 01.03 – 01.08. В отделите, в които е регистриран вида, да се запазват стари и силно разклонени дървета, както и дървета с гнезда. Контрол на браконьерството и залагането на отровни примамки срещу хищници и гризачи. Да не се допуска разораване на пасищата с лалугерови колонии, особено ако същите са на територията на ДЛС. Повишаване на познанията и осведомеността на основни целеви групи относно необходимостта от опазване на вида и неговата роля за целостта и функционирането на екосистемата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ Провеждане на ежегоден мониторинг на установените гнезда на белоопашат мишелов през периода май-юни, като се отчита дали през съответната година гнездата са използват. Резултатите се записват в приложения формуляр (Приложение 3). Предвид чувствителността на вида към безпокойство, наблюденията се извършват от максимално голямо разстояние от гнездото с помощта на бинокъл. Силно препоръчително е мониторингът на вида да се извършва по методиките на националната система за мониторинг на биологичното

разнообразие (НСМБР). Събирането на данните може да се извършва и посредством мобилното приложение и платформата SmartBirds.

Прилепи

Поне 10 вида прилепи от срещашите се у нас 33 вида се отнасят към категорията „горски прилепи“.

Това са видове, които са тясно свързани с горите като място за живеене и хранене. Като насекомоядни животни, те се хранят с нощни пеперуди, гъсеници, комари, бръмбари и десетки други видове летящи и пълзящи насекоми, повечето известни като вредители по горските насаждения. Прилепите могат да бъдат открити в горите практически през цялата година. През лятото женските на някои видове се събират в размножителни колонии, където раждат и отглеждат своите малки, докато мъжките в повечето случаи живеят поединично. През зимата пък някои видове зимуват в хралупи на дървета и рядко под кори на дървета. Съвременните концепции за управление на горите включват редица практически мерки, чиято цел е да осигурят достатъчно убежища, подходящи ловни площи и достатъчно по количество и разнообразие хранителна база. Запазването на биотопни дървета е инструмент, който лесовъдите биха могли да използват за запазване на уязвими екологични характеристики и функции в стопанисваните гори.

ЗАПЛАХИ Неблагоприятни промени в условията на местообитанията при провеждане на горскостопански дейности (напр. отсичане на дървета, които служат за укритие, залесяване на естествени открити пространства, създаване на равномерна / едновъзрастна структура на насажденията, повреди и промяна в режима на влажни места в гората, изсичане на

подлеса, използване на инсектициди в горите и др.). Антропогенно безпокойство по време на размножителния период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ Поддържане на разновъзрастна и мозаечна структура на насажденията, включително чрез прилагане на дългосрочни групови възобновителни сечи. В насажденията с установено присъствие на прилепи или такива, които са посочени като потенциални местообитания не се провеждат сечи в периода юни – юли. При провеждане на сечи в такива насаждения се запазват старите хралупати дървета и дърветата с отлепени кори (потенциални укрития и места за зимуване). В останалите насажденията се запазват поне 7-10 дървета/ха с хралупи, пукнатини или хлабава кора. Не се залесяват естествени 60 открити пространства. Опазване на влажните зони в горите включително и чрез запазване на дърветата в и около тях. Не се използват инсектициди в насажденията посочени като реални и потенциални местообитанията на прилепи. Не се складира дървесина и остатъци от сечта пред входове на пещери. Ако входа на пещера или процеп в скалите (потенциално или активно укритие на прилепи) е твърде обрасъл с дървесна и храстова растителност и е затруднено преминаването на прилепите се препоръчва почистване на входа.

МЕРКИ ЗА МОНИТОРИНГ Мониторинг на броя на биотопните дърветата (дървета с хралупи и отлепени кори) в насажденията с установено присъствие на прилепи или такива, които са посочени като потенциални местообитания, като се използва приложения формуляр (Приложение 3). Силно препоръчително е мониторингът на вида да се извършва по методиките на националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР). Събирането на данните може да се извършва и посредством мобилното приложение и платформата SmartBirds. При установяване присъствието на тези видове следва внимателно да се отбележи всяко находище, картиране на гнездата и консултация със специалист орнитолог при необходимост.

Животински видове от Приложение-1 с потенциално разпространение на територията на ТП ДГС-Клисура

1. Черен щъркел *Ciconia nigra*

Природозащитен статус В България: Уязвим VU; ЗБР – II, III
Международен: IUCN – LC; БеК – II; CITES – II; БоК – II
Описание на вида Оперението му е предимно черно, с метален блясък. Коремът и подопашните пера са бели. Клюнът и краката са червени. Младите птици са кафеникави, с маслинозелени крака и клюн. Биология Гнезди по стари дървета с добре развити корони с височина над 6 m, както и по скали. Размножителният период е от средата на април до края на юли. Храни се с охлюви, дребни рибки, жаби, тритони и др. Местообитания За разлика от белия щъркел, черният избягва близостта на хората.

ЗАПЛАХИ Основни заплахи за вида са фрагментация и промяна на структурата на местообитанията, антропогенен натиск, унищожаване на гнездата, липса на достатъчно хранителна база, нерегламентиран отстрел.

Препоръки и указания за опазване. Да се запазват големи стари дървета в отделите, където е регистрирано присъствие на вида, тъй като те са потенциални места за гнездене. В радиус от 500 m около гнезда на вида да не се извършват стопански дейности през гнездовия период 15.03 – 01.09. През останалото време на годината зоната без сечи е с радиус 200 m. В подотделите с регистрирани гнезда на вида не се извеждат интензивни сечи.

Препоръки и указания за мониторинг- Ежегоден мониторинг на популацията. Установяване на точните координати на всяко сигурно гнездово находище.

2.Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima Laurenti*)

Обитава предимно влажни гористи места или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни до първото десетдневие на юли, най-често в хралупи и други места с гниеца дървесина. Половата зрелост настъпва на третата пролет.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида. Да се преустановят голите сечи в дъбовите и габърви гори на територията на ДГС, които променят характера на местообитанието. Да не се убиват змиите – те са полезни помощници на човека в борбата с мишките, полевките и плъховете

3.Благороден елен

Предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност и подраст.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В подотделите, които са посочени като сватбовища не се допуска извеждане на механизирани дърводобивни дейности през размножителния период. Допускат се единствено дейности свързани с предотвратяване на нарушения от всякакъв произход – напр. противопожарни, лесозащитни мероприятия или такива, които са за защита на важни инфраструктурни обекти.

Лесовъдските мероприятия през останалото време трябва да осигуряват запазване на природната стойност на насажденията като сватбовища, т.е:

- Да не се допуска замърсяване на горските територии с битови отпадъци и вредни химически вещества;
- На местата, където има калища да не се извършва сеч на дървета в радиус от 15 м, а извозните трасета да се проектират и залагат, така че да не разрушават калищата;
- Да се прилагат възобновителни сечи с по-дълъг възобновителен период – напр. постепенно-котловинни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се извършват наблюдения по време на размножителния период, с цел установяване на половата и възрастова структура на популациите, а също и на тяхната гъстота. Отчетите да се нанасят в приложените проверовъчни лист (чек-листи) и да послужат за извършване на ежегодният анализ на резултатите от мониторинга.

Растителни видове включени в *Приложение 1* към Националното ръководство, с потенциално разпространение на територията на ДГС-Клисурса :

1. Широколистна камбанка Campanula latilifolia L.
/сем. Campanulaceae-Камбанкови/

Campanula latilifolia е многогодишно тревисто растение, расте на височина от 60 до 120 сантиметра (24 до 47 инча). Стъблото е неразклонено, изправено и късо опушено, приосновните листа са дръжкови, широко яйцевидни със сърцевидна (сърцевидна) основа, докато горните листа са яйцевидно-ланцетни, без дръжки, меко влакнести с тъпо назъбени краища. Съцветието е многоцветно крайно съцветие или в пазвите на горните листа и има прилежащи прицветници . Цветята са хермафродитни, камбановидна, първоначално изправена, но по-късно клюмнала и дълга 35 до 60 mm (1,4 до 2,4 инча). Чашката е слята с пет тесни дяла, в крайна сметка се разпространяват. Венчето е космат с пет тъмновиолетово-сини сраснали венчелистчета. Има пет тичинки и плодник, образуван от три слети плодолиста. Плодът е мъхеста, клатеца се капсула. Периодът на цъфтеж е от юли до септември. Расте по сенчести и влажни места в смесени широколистни гори, върху кафяве горски почви. Популациите са с много ниска численост.

Отрицателно действащи фактори. Горските сечи, планинския туризъм, антропогенна дейност, засушаване на климат , горски пожари.

Растителни видове с лечебни стойности съгласно “Закона за лечебните растения“, от местно значение (извън Приложение 1 към Националното ръководство), разпространени на територията на ДГС-Клисуреа.

1.Лечебна иглика – /*Pulmonaria veris* L/ има я поеденично на територията.Ограничено използваема е. С квота, под режим на опазване и регулирано ползване, съгласно Закона за биологичното разнообразие /в Приложение4 на Закона/ Видът не е защитен от Закона за биологичното разнообразие, на на основание на чл.10, ал.1,2 и 3от Закона за лечебните растения и поради ограничените запаси-ежегодно съсъ заповед на министъра на оклната среда и водите, се налагат ограничения на събираните количества от растението ,извън тези за лични нужди. Съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения билки за лични нужди са количества билки в свежо състояние,събрани от едно лице в рамките на един ден,както следва за корени и коренища е 1кг.,а за цветове до 0,5кг.

Описание- Коренището е късо, с нишковидни разклонения. Стъблото от 7 до 385 см. Високо,1-3мм. В диаметър,изправено. Листата4-17см. Дълги,2-8 см. Широки, елипсовидноланцетни до яйцевидни и сърцевидни,направелно вълновидно назъбени по ръба, събрани в розетка,отгоре късо простовлакнести.Съцветието сенник. Плодът е кутийка дълга 8-10 мм. Цъфти февруари-април.

Местообитание

Расте в храсталаци, гори, поляни и ливади /Делипавлов и кол. 2003/

Разпространение в България

Установен е в цялата страна докъм 2500 м. надм. в. [Пеев, 1982].

Лечебната иглика има три подвида. Видът е известен още и под името *Primula officinalis*. В България са известни 8 вида иглики в диво състояние, като 4 от тях са защитени от Закона за биологичното разнообразие.

Видове бръмбари, пеперуди, земноводни и влечуги с потенциално разпространение на територията на ТП „ДГС-Клисура“

БРЪМБАРИ

1. Заплетен карабус *Carabus intricatus* (Linnaeus), Сем. Carabidae (Бегачи)

Природозащитен статус: България: няма, Международен: IUCN – NT; CORIN

Разпространение: Цяла България. Среща се из цялата страна от 0 до 2000 m н.в.

Описание на вида: Дължина 2,4–3,6 cm. Тялото е стройно, силно удължено. Окраска черно-синя с металически отблясъци. Очите са изпъкнали, челото и темето – силно набръчкани. Антените достигат почти

до средата на над-крилията, плътно овласинени от 5-то членче. Странични-те краища на преднегръда са силно сърцевидно извити, задните ъгли – дълги и заострени. Повърхността на пред-негръда е силно набръчкана, с изключение на централна-та част. Надкрилията са умерено плоски, скулптурата им,

Carabus intricatus – мъжки

Снимка: © Ростислав Бекчиев

особено по страните, е силно сгъстена. Краката са много дълги. Влаголюбив горски вид. Предпочита сенчести широко-листни гори със стари и паднали дървета.

Carabus intricatus – мъжки

Снимка: © Ростислав Бекчиев

От останалите представители на род *Carabus* се отличава по удълженото тяло с черно-синя металически блестяща окраска. Главата отгоре и страничната част на преднегръда са набръчкани; със зърнеста скулптура на надкри-лията, сгъстена към периферията. По окраска може да се сбърка с *Carabus (Procerus) scabrosus*, но той е по-широк и с много по-големи

размери – 4,5 до 5,5 cm, или с по-дребния *Carabus convexus* (1,5–2,1 cm), който обаче е различни пропорции и различна скулптура на надкрилията.

Заплахи: Унищожаване на старите и крайречните гори. Промяна на широколистните насаждения в иглолистни.

Препоръки и указания за стопанисване: Лимитиращ фактор е изсичането и подмладяването на горите. Нуждае се от стара мъртва дървесина за убежища на имагото при хибернация. Забрана за сеч на крайречни гори, изкореняване на пънове и промяна на хидрологичния режим на реките. Забрана за промяна на широколистни насаждения в иглолистни.

Препоръки и указания за мониторинг: Уловът на възрастни екземпляри се осъществява в предварително определена територия за мониторинг, чрез почвени капани. В границите на тази територия се определя една или повече пробни площи, в рамките на които се извършва събиране на данни за вида. Отчитат се брой индивиди.

2. Еленов рогащ *Lucanus cervus* (Linnaeus), Сем. Lucanidae (Рогачи)

Снимки: Ростислав Бекчиев ©

Вариация в размерите на мъжките при *Lucanus cervus*

Природозащитен статус: България: ЗБР – II, III; Международен: HD – II; IUCN European Red List of Saproxylic Beetles – NT; BC – III

Разпространение: Цяла България, от 0 до 1500–1700 m в широколистни гори.

Описание на вида: Най-едрият български бръмбар (4,5–9,0 cm), черно-кафяви до червено-кафяви надкрилия. Налице е изразен полов диморфизъм – мъжките

имат по-големи размери, които силно варират по-ши-рока глава, силно развити и удължени челюсти, докато при женските такива белези липсват. Ларвата се развива най-често 5–6 (максимално до 8) години в гнила дървесина на дънери, пънове и корени на дъб, липа, бук, върба, топола и други широколистни дървета. Сезонното разви-тие на вида зависи от височината, географската ширина и климатичните условия. Възрастните обикновено се появяват в края на май, като мъжките завършват развитието си около седмица преди женските. Срещат се до края на септември. Възрастното насекомо най-често се наблюдава през ранното лято. През деня възрастните стоят най-често неподвижно на стволите на дървета, пънове и клони. Мъжките летят по здрач и в първите часове на нощта, докато женските пълзят по земята или по дърветата.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, биотопните дървета, пънове. Използване на инсектициди

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост, острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат и летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи, отмиращи или мъртви, отсечени или паднали дървета или големи кло-ни, купчини с отрязани дърва, хралупи на големи живи отмиращи дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре микрохабитатите, напри-мер в случая с хралупите се разравя гниещата материя на дъното на хралупата на дълбочина не повече от 5– 6 cm. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект, с дължина около 1 km (важи за всички видове, отчитани по този метод).

3. Трионест сечко *Prionus coriarius* (Linnaeus); *Prionus besicanus* Fairmaire,
Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Снимка: © Ростислав Бекчиев,
Prionus besicanus (ляво) и *Prionus coriarius* (дясно)

Природозащитен статус:
България: Няма
Международен:
IUCN European Red List of
Saproxylic Beetles – LC

Разпространение: Двата вида се срещат почти в цяла България, от 0 до 2100–2400 m.

Описание на вида: Едри бръмбари с дължина от 2,0–5,5 см. Цветът на тялото е черно-кафяв, понякога с по-светъл оттенък. Главата е къса и дебела, антените, най-вече при мъжките, са с характерно трионовидно назъбване на членчетата. Възрастните се срещат по стари, полугнили или мъртви дънери и стъбла. През деня стоят обикновено по кората, а нощем са активни. Ларвата се развива в продължение на три и повече години в дървесината на стари, болни и мъртви широколистни и иглолистни дървета. Какавидирането се извършва в почвата. Среща се често в по-стари гори през юли и август. Представителите на род *Prionus* се различават ясно от другите представители на подсемейство *Prioninae* в България, по ясно видимите три остри зъба на страните на преднегръба. Двата вида се различават най-лесно по структурата на надкрилията. При *Prionus coriarius* надкрилията са грубо набръчкани и с три ясни надлъжни ребра, докато при *Prionus besicanus* са почти гладки, с едва различими ребра.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта. Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива. Изкореняване на пънове. Пожари. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди

(освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат и летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно микрохабитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

4. **Алпийска розалия** *Rosalia alpina* (Linnaeus), Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Rosalia alpina – мъжки

Снимка: © Ростислав Бекчиев

Природозащитен статус: България: ЗБР – II, III

Международен: HD – II, IV; IUCN – VU; IUCN European Red List of Saproxylic Beetles – LC; BC – II; CORINE

Разпространение: Широко разпространен в цялата страна, от 0 до 1500 m. Предимно в планините, но и по Черноморието.

Описание на вида: Възрастното е с размери 1,5–3,8 cm (Фиг. 13). Главата е удължена, преднегръбът е закръглен, с чифт насочени нагоре шипове на страните, надкрилията са удължени с паралелни страни. Основният цвят на окраската е светлосин. На предния край на преднегръда има черно петно, а на надкрилията – черна напречна препаска през средата и два чифта петна – едно в основата и едно на върха на елитрите. Антените са 11-членести, като членчета 3–8 имат на върха снопче от черни четинки. Полов диморфизъм: антените на мъжките са 1,5–2,0 пъти по-дълги от дължината на тялото, при женските те едва надминават дължината на елитрите. Обитава стари широколистни гори. Развива се предимно по бук, но също по Carpinus, Fraxinus, Ulmus, Acer, Alnus, Castanea, Crataegus, Juglands, Larix, Quercus, Salix и Tilia. Предпочита места с просвети, огрени от слънцето. Ларвите са ксилофаги, живеят в гниещата дървесина на стари

живи или мъртви дървета и се хранят с нея. Възрастното лети през юли–август. Активно е през деня, като през слънчевите часове на деня се наблюдава върху кората на дървета. Яйцата се отлагат в цепнатините на кората. Цикълът на развитие е 3–4 години. Няма близки видове.

Заплахи: Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта. Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива. Изкореняване на пънове. Пожари. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат летящите и пълзящи екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно микрохабитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

5. Голям буков сечко *Morimus asper funereus* (Mulsant), Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Morimus asper – мъжки

Morimus asper (ляво) и *Lamia textor*, (дясно)

Снимки: © Ростислав Бекчиев

Природозащитен статус: България: ЗБР –ЗБР – II, Международен: HD – II; IUCN Red List of Threatened Species – VU; CORINE

Разпространение: Широко разпространен вид в цялата страна, от 0 до 2000 m.

Описание на вида: Възрастните бръмбари могат да достигнат до 4 cm, но има и по-дребни екземпляри. Надкрилията им са покрити плътно със сиви власинки, които придават сивия им цвят, както и с черни власинки, които образуват черни кръгли петна. Антените на мъжките са добре развити и надвишават дължината на тялото. При женските антените не достигат до върха на надкрилията. Бръмбарите са безкрили и не могат да летят, което обуславя слабите им разселителни възможности. Обитава широколистни, смесени гори и иглолистни гори. Развиват се в гниеща, влажна дървесина (стволове, трупи, дънери, пънове, кори от дървета), лежаща на земната повърхност, най-често на дъб, бук, топола, кестен, ела. Възрастните бръмбари се срещат през април–септември купчини от отсечени трупи. Женските снасят яйцата си в мъртва дървесина с кора, с предпочитание към по-големи дънери или трупи. Ларвите се развиват под кората, където се хранят със сърцевината на дървесината. Пикове в числеността на големия буков сечко през първата половина на май и втората половина на юни предполагат развитие на 2 поколения през годината. Бръмбарите са активни привечер и през ранните часове на нощта (между 20 ч. вечер и 3 ч. сутрин), но много често могат да се наблюдават и през деня, на сенчести и относително хладни места. Цикълът на развитие е 2–3 годишен. Показва много широка способност за адаптация към различни надморски височини, типове гора и климатични условия.

Заплахи:

Унищожаване на горите във фаза на старост, на острови на старостта. Извършване на сеч на биотопни дървета и маркиране на бъдещи такива. Изкореняване на пънове. Пожари. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората:

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост, на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на био-топни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за

противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видо-воспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Мониторингът се извършва по трансектен метод, като се проверяват подходящите микроместообитания, в същото време се отчитат и пълзящите екземпляри. Подходящите микроместообитания са големи стоящи отмиращи или мъртви дървета, отсечени или паднали дървета. Отчитането на екземплярите се осъществява като се огледат добре и внимателно микрохабитатите. Отчита се броят на индивидите в рамките на един трансект.

ПЕПЕРУДИ

Глогова торбогнезница *Eriogaster catax* (Linnaeus, 1758), Сем. Lasiocampidae (Копринопреди)

Eriogaster catax,
/мъжки горе и
дясно, женски
долу ляво/

Природозащитен статус: България: ЗБР – 2 и 3, Международен: HD – II и IV; Бернска конвенция II; IUCN – DD

Разпространение: Цяла България. Среща се из цялата страна от 0 до 1000 m н.в.

Описание на вида: Сравнително едра нощна пеперуда (32– 46 mm с разперени криле) с масивно мъхесто тяло. Предните криле са жълтеникаво-охрени с по-светла към тялото и по-тъмна към края на крилетата част, като двете части са отделени една от друга с по-светла ивичка. В средата на предното крило има голяма кръгла бяла точка с тъмен кант. Задните криле са едноцветни, жълтеникаво-охрени. Антените и при

двата пола са двойно гребе-нести, като при женските ламелите са значително по-къси. Лети нощем през септември–октомври и се привлича от светлинни източници. Ларвите се хранят с дива круша (*Pyrus*), трънка (*Prunus spinosa*), глог(*Crataegus*), дъб (*Quercus*), топола (*Populus*). Гъсениците са мъхесто-космати, тъмни, с тънка начупена бяла странична ивица и голямо светло гръбно петно на всеки сегмент. Яйцата са покрити с фини косъмчета, които женската отделя при яйцеполагането. Ларвите живеят групово в паяжинно гнездо от началото на април до края на май. Какавидират в почвата в яйцевиден симетричен пашкул. Зимуват яйцата.

Заплахи: Прочистването от храсти на пасища и тревисти местообитания, както и опожарявания. Опазване на храстовата растителност и подлеса. Пожари. Подмяна на широколистни насаждения с иглолистни и несвойствени видове. Използване на инсектициди.

Препоръки и указания за стопанисване: Лимитиращ фактор е прочистването от храсти на пасища и тревисти местообитания, както и опожарявания. Опазване на храстовата растителност и подлеса. Забрана за подмяна на широколистни насаждения с иглолистни и несвойствени видове; изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари; забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Уловът на възрастни екземпляри се осъществява със светлинни ловилки нощем. Използват се силни живачни лампи и лампи със специален спектър на светлинни ловилки тип „палатка“, захранвани от генератор с 220V електричество. Ловилките се поставят на 200–250 m една от друга, за да покриват по-голяма площ и да не се конкурират. Желателно е да са на места с различна експозиция. Ловилките се проверяват периодично през цялата нощ и за последно рано сутрин. Ловилките и лампите се слагат по топли припечни поляни с единични дървета или в покрайнините на просветни дъбови гори с хранителните растения – дива круша, трънка, глог, топола през септември–октомври. Проверката на ловилките става рано сутрин преди изгрев. Отчита се броят индивиди. През април и май се провежда мониторинг по трансект от 1 km за ре-гистрация на гнездата на ларвите.

1. Розово нощно пауново око *Perisomena caecigena* (Kupido, 1825), Сем. Saturniidae (Нощни паунови очи)

Perisomena caesigena /горе вляво, вдясно женск/

Природозащитен статус: България: ЗБР – 3, Международен: CORINE новопредлож

Разпространение: Цяла България. Среща се из цялата страна от 0 до 1200 m н.в.

Описание на вида: Сравнително едра нощна пеперуда (60– 82 mm с разперени криле), лесна за разпознаване. Основният цвят на крилето и при двата пола е от жълт до розов, като женските са с по-интензивно розово оцветяване. И предните, и задните криле са с напречни тъмни зигзагообразни линии и с по едно подобно на око розово, тъмна сърцевина, овално петно в средата на крилото. Антените при мъжките са силно перести, а при женските са гребенести. В България *Perisomena caesigena* се среща най-често в покрайнините на просветни дъбови гори, предимно в южната част на страната. Лети нощем при топло време през септември–ноември и се привлича от светлинни източници. У нас е от малочислен до масов вид в Източните Родопи, известен е от сравнително много находища, разпръснати из цялата страна до около 1200 m н.в. Ларвите се хранят с различни видове дъб (*Quercus*), топола (*Pouulus*), ясен (*Fraxinus*), круша (*Pyrus*) и др. Гъсе-

ниците са зелени, фино окосмени с жълти брадавици на всеки сегмент. Ларвите се срещат от началото на март до края на юни. Какавидират в рехав белезникав пашкул. Зи-муват яйцата.

Заплахи: Почистване от храсти на пасища и тревисти местообитания. Извършване на голи сечи, опожаряване и използване на пестициди. Подмяна на широколистните насаждения с иглолистни и несвойствени видове. Използване на инсектициди.

Мерки и препоръки за опазване и за стопанисване на гората: Лимитиращ фактор са прочистването от храсти на пасища и тревисти местообитания, голите сечи, опожаряванията и използването на пестициди в горското стопанство. Забрана за подмяна на широколистни насаждения

иглолистни и несвойствени видове; изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари; забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Препоръки и указания за мониторинг: Уловът на възрастни екземпляри се осъществява със светлинни ловилки нощем. Използват се силни живачни лампи и лампи със специален спектър на светлинни ловилки тип „палатка“, захранвани от генератор с 220V електричество. Ловилките и лампите се слагат по топли припечни поляни с единични дървета или в покрайнините на просветни дъбови гори с хранителните растения – дива круша, трънка, глог, тополя през септември–октомври. Проверката на ловилките става рано сутрин преди изгрев. Отчита се броят индивиди.

ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ

1. Пъстър смог *Elaphe sauromates*

Природозащитен статус: В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III, Международен: Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: Тракийска низина и на изток до Айтоска планина, Източни Родопи, Сакар, Дервентски възвишения, Странджа, Дунавската равнина, Добруджа, Камчийска и

Еминска планина.

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Описание: Пъстрият смок има най-дебелото тяло в сравнение с останалите смокове, срещащи се в България. Максималната дължина, която достига, е 1,70 m. При възрастните гърбът е светложълт, понякога с леко оранжев оттенък. На всяка от люспите по гърба има по едно голямо напречно тъмно (почти черно) петно. Петната по гърба силно контрастират на светложълтата основа и му придават ясно изразен петнист вид. От горната страна на главата имат V-образно тъмно петно, а под него, от окото до задния ъгъл на устата, има по една тъмна ивица от двете страни. Коремът е със същия жълтеникав цвят като основния на гърба – обикновено е без петна, по-рядко с малки петънца. Окраската при младите

е почти същата като при възрастните. При тях гърбът е сиво-жълтеникав с големи напречни тъмни петна и през първата си година не могат да бъдат различени от тези на ивичестия смок.

Жизнена дейност: Видът не е отровен. При безпокойство може да ухапе, но е безопасен за човека! Дневно активен вид. Убива жертвата, като се увива около нея и я задушава. Храната му се състои предимно от птици, яйца, гризачи, земеровки, малките на зайци и други не много едри бозайници, по-рядко гущери. Често се катери по дървета, навлизайки в гнезда и хралупи, но ловува и на земята, като влиза в дупки на гризачи под земята. Размножителният период е през месец май, като женската снася между 4 и 15 яйца през края на юни или началото на юли. Малките се излюпват към края на август и са с дължина на тялото около 20 см. Половата зрялост настъпва на третата или четвъртата година.

Местообитания: Обитава открити пространства, покрити с тревна растителност, пасища, захрастени участъци, разредени широколистни гори, понякога и влажни места покрай реки, блата и водоеми. Благоприятстващо обстоятелство за навлизането му в горите е наличието на храсти в граничните зони между горите и откритите участъци.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Разораване на опожарени територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. Да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните зони (между гората и откритите пространства) да не се почистват от храсти.

2.Обикновена блатна костенурка, *Emys orbicularis*

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Природозащитен статус В България:
ЗБР – Приложения II и III

Международен: IUCN – NT; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: В реките и стоящите водоеми на територията на цяла България до 1200 m н.в.

Описание: Корубата (черупката) достига 23 cm дължина, най-често 15–20 cm. Горната част на черупката е маслиненокафява до черна на цвят, с жълтеникави точки или чертички, но с възрастта напетняването постепенно се губи и най-едрите екземпляри обикновено са без петна. Долната част на черупката е жълтеникава, с черни петна (по-рядко може да има и кафеникав цвят). Кожата също е маслиненокафява до черна, с характерните жълтеникави точки и ивици. Женските са по-едри от мъжките имат по-малка и тънка опашка. Обикновената блатна костенурка може да бъде объркана с южната блатна костенурка (от която се отличава по наличието на опетняване на гърба на черупката и липсата на ясно изразени жълто-бели ивици по врата) и червенобузата костенурка (която е лесно различима с характерното за нея оранжево-червено петно зад очите, поради което я наричат още „червеноуха костенурка“).

Жизнена дейност: Дневен вид, но понякога е активен и привечер, особено при пълнолуние. Силно привързан към вода-та, но понякога във влажни територии се отдалечава и на големи разстояния от нея. Обича да се припица на слънце на брега, върху камъни, подаващи се над водата, или пад-нали във водоема дървета и клони. При опасност веднага се гмурка. Храни се с ракообразни, червеи, насекоми, малки жаби, попови лъжички, малки рибки и др. В края на пролетта женските снасят от 3 до 18 яйца (най-често 5–10) с размери 18 на 20 mm. За разлика от яйцата на птиците, при костенурките те са с кожеста обвивка. Снасяне-то е веднъж или два пъти на размножителен сезон, като яйцата се заравят в плитки гнездови камери на брега. В зависимост от температурата се излюпват след 65 до 100 дни. Новоизлюпените костенурки са с дължина около 25 и нарастват бързо. Достигат полова зрялост при дъл-жина на черупката над 12 cm (6–12 години при мъжките, 14–18 години при женските). Зимува на дъното на водоема, по-рядко на сушата – обикновено в случаите, когато водоемът пресъхне през есента. Продължителността на живота в природата достига до около 40 години.

Местообитания: Блата, мочури, средните и долните течения на реките , напоителни и отводнителни канали, разли-ви, езера, язовири и други. Среща се дори в полусолени водоеми покрай морския бряг. Предпочита обрасли с водна растителност места, като особено висока е числеността в рибарници и микроязовири, обрасли с папур, тръстика и дзука.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч в горите около водните басейни, където е регистриран

вида. Пресушаване на водните тела, където е установен вида. Премахване на гниеци дървета около водните басейни, където е установен вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида. Да не се премахват падналите гниеци дървета в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистриран видът.

3.Южна блатна костенурка, *Mauremys rivulata*.

Природозащитен статус: В България: Червена книга – уязвим (VU); ЗБР – Приложения II и III, Международен: Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV Снимка: © Георги Попгеоргиев

Разпространение в България: Среща се само в най-южните части на България, до 250 m н.в. Може да бъде открита в долните течения на реките Струма, Бяла река, Луда река, Арда, Марица, както и в техни притоци или по-малки реки на територията на Ивайловградско, Свиленградско, Сакар, Дервентските възвишения и в Странджа, южно от Ропотамо.

Описание: Корубата (черупката) е по-удължена в сравнение с тази на обикновената блатна костенурка и достига до 28 cm дължина, най-често около 15–20 cm. Горната част на черупката е кафеникаво-зеленикава, порядко чернееща, без светли петна. Долната част на черупката е черна, често с жълти петна. Пластронът и карапаксът са свързани неподвижно. Шията е тъмна, с няколко тънки непрекъснати жълто-бели ивици. Подобни ивици има и по краката. Женските са по-едри от мъжките и имат по-малка и тънка опашка от тях. Южната блатна костенурка може да бъде обърквана с обикновената блатна костенурка (от която се отличава по липсата на опетняване на гърба на черупката и наличието на ясно изразени жълто-

бели ивици по врата и краиците) и червенобузата костенурка (която е лесно различима с характерното за нея оранжево-червено петно зад очите). **Жизнена дейност:** Дневен вид, но понякога е активен и при-вечер, особено при пълнолуние . Обича да се припица на слънце на брега, върху камъни, подаващи се над водата, или паднали във водоема дървета и клони. При опасност веднага се гмурка. Храни се основно с животинска храна (водни безгръбначни животни, попови лъжички

ириба), но яде и растителна храна (водорасли, водни растения, бобови, опадали плодове и др.). През юни женските снасят веднъж или на два пъти по 4–10 яйца с размери 35 до 45 mm. За разлика от яйцата на птиците, при костенурките те са с кожеста обвивка. Снасянето е веднъж или два пъти на размножителен сезон, като яйцата се заравят в плитки гнездови камери на брега. В зависимост от температурата се излюпват след 70 до 100 дни. Половата зрялост настъпва при дължина черупка-та над 13 cm. Зимува на дъното на водоема, по-рядко на сушата – обикновено в случаите, когато водоемът пресъхне през есента.

Местообитания: Бавнотечащи реки, вирове, речни разливи, блата, мочури, напоителни и отводнителни канали, микроязовири, рибарници, изкопи в кариери за пясък и полусолени устия на реки покрай морския бряг. Почти навсякъде се среща заедно с обикновената блатна костенурка.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч в горите около водните басейни, където е регистриран вида. Пресушаване на водните тела, където е установен вида. Премахване на гниеци дървета около водните басейни, където е установен вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. Не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида. Да не се премахват падналите гниеци дървета в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистриран видът.

4.Шипоопашата костенурка *Testudo hermanni*

Природозащитен статус:

В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III, Международен: IUCN – NT; CITES – Приложение II; Бернска конвенция – Приложение II; НВ – Приложения II и IV.

Разпространение в България: Видът се среща в цялата страна, с изключение на високите планини, като Снимка: © Георги Попгеоргиев Рила, Пирин, Западни Родопи, високите части на Стара планина и Витоша (с изключение на една изолирана популация при Долна Диканя). Като цяло, в Северна България се среща сравнително рядко в сравнение с южната част на страната. С най-висока численост са популациите в Източни Родопи, Странджа, Сакар и Петричко-Санданската котловина. Горната граница на разпространение на вида е до около 1450 m н.в.

Описание: Черупката (коруба) достига 36 cm, но най-често е 15–25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България. 1. При шипоопашатата костенурка опашката завършва с рогов шип (при шипобедрената опашката няма шип, а има по един шип на всяко от бедрата на задните крака). 2. Задният край на черупката над опашката има две щитчета (за разлика от шипобедрената костенурка, при която то е само едно) – това обаче не се смята за сигурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, отколкото дълго. Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация. Тъй като и двата вида сухоземни костенурки, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност: Дневно активен вид. През най-горещите месеци пладнува скрит на сянка в гората или под някой храст, докато през пролетта и есента е активен почти целодневно. Предимно растителнояден вид, но яде същоокапали плодове, а понякога с растителната храна поглъща и дребни безгръбначни животни. Размножителният период е през април–май, а понякога се наблюдава през късното лято. От май до юли

женските снасят на 2–3 пъти по 4–5 бели яйца, които заравят в дупки, изкопани на сухи припечени места. Яйцата са леко продълговати, с размери 36–38 mm на 28–32 mm. Малките се излюпват след 100 до 120 дни. Костенурките през зимата не са активни. Есента се заравят в пръстта на дълбочина от 30 до 90 cm на сухи, обикновено южни склонове. През началото на април се разравят и отново излизат на повърхността.

Местообитания: Места с хълмист релеф, обраснал с храсти ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в районите с храсти и разредени гори в ниско-планинския пояс в Южна България. Този вид е по-тясно свързан с гората, за разлика от шипобедрената сухоземна костенурка.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Пожари и разораване на опожарените територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

5. Шипоопашата костенурка *Testudo graeca* Снимка: © Георги Попгеоргиев

1.

Природозащитен статус: В България: Червена книга – застрашен (EN); ЗБР – Приложения II и III, Международен: IUCN – VU; CITES – Приложение II; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: Видът се среща в цялата страна, изключение на високите планини, като Рила, Пирин, Витоша, Западни Родопи, Стара планина, на северозапад от линията гр. Никопол – с. Главаци (Врачанско) и Кюстендилско. Като цяло, в Северна България се среща сравнително рядко в сравнение с

южната част на страната. С най-висока численост са популациите в Източни Родопи, Странджа, Сакар, по долината на река Струма до гр. Земен. Горната граница на разпространение на вида е около 1300 m н.в.

Описание: Черупката достига до 39 cm, но най-често е 18– 25 cm. Има три основни белега, които разграничават двата вида сухоземни костенурки в България. 1. При ши-победрената костенурка опашката няма шип, а има по един на всяко от бедрата на задните крака (докато при шипоопашатата на задната част на бедрата няма шипове, а има на опашката). 2. Задният край на черупката над опашката има едно щитче (за разлика от шипоопашатата костенурка, при която са две) – това обаче не се смята за сигурен диагностичен белег. 3. Редицата от 5-те централни щитчета от главата към опашката на горната част на черупката имат характерна форма. При шипобедрената костенурка всяко едно щитче от този ред е по-широко, отколкото дълго. При шипоопашатата костенурка те са дълги и тесни спрямо последното щитче (особено третото). Женските костенурки са по-едри от мъжките и черупката от долната страна е плоска, докато при мъжките има лека вдлъбнатина, която помага на мъжкия да се задържи върху женската при копулация. Тъй като и двата вида сухо-земни костенурки, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност Дневен вид. През най-горещите месеци пладнува, скрит на сянка в гората, под някой храст, или мигрира в крайречни и горски долове, докато през пролетта и есента е активен почти целодневно. Извършва по-далечни миграции в сравнение с шипоопашатата костенурка. Предимно растителнояден вид, но яде също и окапали плодове, а понякога с растителната храна поглъща и дребни безгръбначни животни. Размножителният период е през април–май, а понякога се наблюдава през късното лято. От май до юли женските снасят на 1–4 пъти по 3–7 бели яйца, които заравят в дупки, изкопани на сухи припечни места. За разлика от шипоопашатата костенурка, яйцата са почти кръгли, с размери 34–37 mm на 29–33 mm. Малките се излюпват след 70 до 120 дни. Полова зрялост настъпва след осмата година при мъжките и след десетата при женските. Костенурки-те не са активни през зимата. Есента се заравят в пръстта на дълбочина от 30 до 90 cm на сухи, обикновено южни склонове. През началото на април се разравят и отново излизат на повърхността.

Местообитания: Открити тревни места с хълмист релеф, обраснал с храсти и ниски разредени гори. Най-висока е плътността на популациите в

крайните райони на широколистните гори, в разредените дъбови гори и тревисти места с рядка храстова растителност. Среща се и по крайбрежни пясъчни дюни в близост до широколистни гори.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Пожари и разораване на опожарените територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разорават опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните (зони между гората и откритите пространства) зони да не се почистват от храсти.

6. Южен гребенест тритон *Triturus ivanbureschi*

Снимка: © Георги Попгеоргиев

Природозащитен статус: В България: ЗБР – Приложения II и III, Международен : IUCN – LC; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: От групата на големите гребенести тритони това е най-често срещаният вид у нас. Среща се почти в цялата страна, с

изключение на долините на долните течения на река Дунав. Горната граница на разпространение на вида е 1500 m н.в.

Описание: Дължината на тялото достига 19 cm. Женските са по-едри от мъжките. През водната фаза гърбът е сиво-кафеникав с тъмнозелени (до почти черни) петна. Коремът е жълт до тъмнооранжев, с едри или дребни тъмни петна. От северния и дунавския гребенест тритон се различава по цвета на гушата, която е жълто-оранжева, с дребни черни петна (за

разлика от другите, при които е тъмна до черна, с бели петънца). Мъжките са с висок, силно назъбен гребен, обикновено ясно отделен от опашния плавник. Опашката отстрани е със синкаво-белезникава ивица (при женските съвсем бледа). Клоаката при мъжките тъмна, при женските – оранжева. Пръстите са без или със слабо изразени плавателни ципи. През сухоземната фаза гърбът е почти черен (петната едва личат), понякога с тънка жълта линия. Южният, северният, дунавският и македонският гребенест тритон спадат към групата на големите гребенести тритони. Първоначално са смятани за един и същи вид, а по-късно са разделени като различни видове на база на някои генетични различия и не-значителни морфологични (външни) разлики. Поради това определянето им до вид от неспециалист може да бъде затруднено. Тъй като всички видове от групата на големите гребенести тритони, срещащи се в България, са включени в приоритетните за опазване видове в сертифицираните гори, за нуждите на горските стопанства е достатъчно дори само констатиране на представител от групата, без точното му определяне до вид.

Жизнена дейност: Активен е от края на март до началото на ноември. Размножителният период е през април–май, след което повечето тритони напускат водата. Оплодените яйца се залепват по подводните растения поединично се излюпват след около две седмици. Ларвите наподобяват възрастните тритони, но имат външни хриле от двете страни на главата. Метаморфозата настъпва след около три месеца, като хрилете изчезват, след което младите тритони напускат водата. Има случаи, в които метаморфозата завършва на втората година и тогава ларвите остават да зимуват във водата. Храната се състои основно от безгръбначни, като червеи, охлюви, дребни рачета, насекоми, ларви и др. Прекарва зимата на сушата във вцепенено състояние, скрит под паднали листа, под камъни или в дупки, като често се събират голям брой тритони на едно и също място. Местата на зимуване обикновено са отдалечени до около 100 m от водоема.

Местообитания: Предпочита плитките и обраснали с водна растителност стоящи водоеми. Среща се в бавните течения на реки, разливи, напоителни и отводнителни канали, езера, блата и други застояли водоеми и техните околности.

Заплахи: Нараняване и убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч около водните басейни, където е регистрирано присъствието на вида и пресушаване на водните тела, използвани от вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус

от най - малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

7. Червенокоремна бумка *Bombina bombina*

Природозащитен статус: В България: ЗБР – Приложения II и III, Международен : IUCN – LC; Бернска конвенция – Приложение II; HD – Приложения II и IV

Разпространение в България: Среща се в стоящите водоеми и долните течения на притоците на река Дунав, както и в реките Марица, Тунджа и техните притоци. Може да бъде открита също и южно от гр. Варна, както и в отделни находища в Странджа и по Южното Черноморие. Обитава предимно ниските части на страната с горна граница на разпространение до ок. 250 m н.в.

Описание: Малка жаба, достигаща на дължина 5 cm. Кожата на гърба е покрита с множество брадавички, всяка от които с една или няколко черни точки на върха. Главата е малка и заоблена. Очите са изпъкнали, а зеницата е със сърцевидна форма. Гърбът е кафяв до сиво-кафеникав, понякога с масленозелени нюанси до почти черен цвят. За разлика от жълтокоремната бумка, коремът е черен, с множеството бели кръгли петънца и по-големи жълто-оранжеви до яркочервени петна с неправилна форма. При улавяне често заема отбранителна поза, като извива гърба и крайниците дъгообразно нагоре, за да покаже коремната си страна. По този начин става видима ярката предупредителна коремна окраска.

Жизнена дейност: През деня често застава неподвижно на повърхността на водата с изпънати назад и широко разтворени задни крака, като подава главата си над повърхността, а тялото остава с лек наклон към дъното на водоема. Щом бъде подплашена, бързо отплува към дъното, където се

скрива сред водораслите или се заравя в тинята. Активна е предимно през светлите часове на денонощието, през брачния период и през голяма част от нощта. Силно привързана е към водата, затова се храни предимно с водни организми, като в менюто и влизат ларви на комари, малки червеи, охлюви, бръмбарчета, насекоми и др. Размножителният период е от края на април до май. Женската снася от 80 до 300 яйца. Те се прикрепят към водни растения или към камъчета и други повърхности най-често поединично или на малки групи (до 20–30 броя). Подвижността на малките жабки е голяма, което подпомага бързото разселване на вида. Зимува на сушата между камъни или под падналите листа.

Местообитания: Предпочита по-бистри води в сравнение с жълтокоремната бумка, но може да бъде открита и в замътнена вода. Обитава реки, езера, язовири, блата и канали, локви, наводнени коловози по черни пътища, временни изкопи и други временно образуващи се водни площи.

Заплахи: Нараняване и убиване на индивидите от вида. Извършване на сеч около водните басейни, в които е регистриран вида. Пресушаване на водните тела, използвани от вида.

Мерки и препоръки за стопанисване на гората: Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи

- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени

На територията на ТП ДГС „Клисуре“ са установени сватбовища на елени в следните отдели:

49”ж”-5,6ха;49”к”-2,5ха;49”л”-8,1ха;49”м”-0,9ха;49”н”-2,1ха;49”о”-3,7ха;49”1”-0,8ха;49”4”-0,8ха;50”а”-0,1ха;50”б”-3,4ха;50”в”-1,5ха;50”г”-20,7ха;50”д”-0,7ха;50”е”-1,50”ж”-1,9ха;50”1”-0,3ха;50”3”-0,2ха;50”4”-0,5ха;51”а”-11,0ха;51”б”-3,2ха;51”в”-8,5ха;51”г”-19,9ха;51”д”-0,4ха;51”е”-5,8ха;51”ж”-5,3ха;51”з”-0,8ха;51”и”-12,0ха;51”к”-0,5ха;115”а”-1,4ха;115”о”-6,7ха;115”р”-2,2ха;115”с”-1,8ха;115”т”-1,15ха;116”а”-2,0ха;116”б”-0,6ха;116”в”-3,8ха;116”г”-0,6ха;116”д”-1,8ха;116”е”-2,5ха;116”ж”-2,3ха;116”з”-13,0ха;116”1”-0,6ха;116”3”-16,7ха;117”а”-1,4ха;117”б”-8,8ха;117”в”-4,0ха;117”г”-1,9ха;117”д”-6,9ха;117”е”-7,4ха;117”ж”-0,4ха;117”1”-1,8ха;117”3”-6,5ха;117”4”-0,2ха;117”5”-0,4ха;117”б”-1,3ха;128”а”-14,2;129”б”-0,3ха;128”в”-16,3ха;128”г”-2,9ха;128”д”-0,7ха;128”е”-1,5ха;128”ж”-0,7ха;128”з”-3,9ха;128”и”-3,1ха;128”к”-0,8ха;128”л”-2,1ха;1284м”-6,1ха;128”1”-1,6ха;128”4”-5,5ха;128”7”-0,4ха;129”а”-2,1ха;129”б”-13,8ха;129”в”-11,3”;129г”-2,4ха;129”д”-0,4ха;129”е”-2,5ха;129”ж”-1,1ха;129”з”-2,7ха;129”и”-26,9ха;129”3”-0,1ха;129”4”-0,9ха;130”а”-3,4ха;130”б”-5,0ха;130”в”-27,5ха;130”г”-9,2ха;130”д”-30,6ха;130”1”1,1ха;130”3”-0,3ха;131”а”-15,3ха;131”б”-1,6ха;131”в”-9,5ха;135”а”-7,2ха;135”б”-4,0ха;135”в”-5,4ха;135”г”-0,6ха;135”г”-7,5ха;135”е”-7,8ха;135”ж”10,2ха;136”и”-3,0ха;136”к”-2,2ха;136”л”-2,1ха;136”м”-2,7ха;1374а4-0,8ха;137”б”-8,5ха;137”в”-24,4ха;137г-4,4ха;137д-0,5ха;137-1-2,4ха;137”з”-0,1ха;137”5”-0,1ха;137”б”-0,6ха;137”7”-0,2ха;138”г”-2,5ха;138”д”-2,2ха;138”е”-6,7ха;138-ж4.2,4ха;138”з”-2,2ха

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района. За райони, където няма крайна необходимост, да не се прокарват нови горски пътища тъй като те улесняват браконьерството. Пътища, водещи до обиталищата на вида, които не се планира да се използват за нуждите на ДГС е препоръчително дори да бъдат блокирани с бариери или по друг начин. Да не се изгражда нова пътна, туристическа и спортна инфраструктура. Да не се допуска застрояване на ливадите и горските площи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните при възможност.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ

Непокътнати горски ландшафти, големи екосистеми на ниво ландшафт и мозайки от екосистеми с глобално, национално и регионално значение в които съществуват жизнени популации на повечето естествено срещащи се видове в естествените им модели на разпространение и обилие.

Гори, които съдържат жизнеспособни популации на повечето или всички местни видове, трябва да имат голяма площ и да са сравнително неповлияни от човешка дейност и с ниско ниво на фрагментация (% незалесени територии). Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горско-растителен район.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

При формиране на критериите за разпространение на горите, отговарящи на ВКС 2 е взето под внимание географското разпространение на обширните горски масиви на територията на страната. Горите отговарящи на тази консервационна стойност се обособяват по критериите - естественост, фрагментираност и минимален териториален размер на жизнено проявление на популациите на естествено срещащи се видове.

Идентифицираните по тези критерии горскостопански единици са представени в отделно Приложение към Националното ръководство.

354 броя отдели в ТП ДГС „Клисура”, попадат в обхвата на ВКС 2: 1 - 15, 19 - 22, 26 - 36, 39, 41, 43 - 59, 62 - 84, 89 - 157, 202, 204, 301, 302, 402, 403.
1 - 39, 41 - 201, 203 - 207, 2001, 2002, 2006

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на процента на лесистост на ДГС.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особенностите на конкретното насаждение.

3. Най-малко 2% от територията на горскостопанската единица трябва да бъдат отделени за осигуряване на гори от основно представените горскодървесни видове, които са във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с храГСПи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. Да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение на територията на ДГС.
8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятията за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията. При планиране на пътищата и инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на организмите – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ЗАПЛАХИ 1. Намаляване процента на лесистост на горите в ТП „ДЛС-Клисура“ 2. Намаляване процента на естествените гори и ГФС. 3. Изсичане на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и група стари дървета подходящи за развитие на биоразнообразието. 4. Увеличаването на фрагментираността на територията на стопанството. 5. Залесяване на естествени открити пространства

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и лесистост.
2. Мониторирането се извършва всяка година по документи и снимки. Да се използват действащите лесоустройствени проекти, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, стопански планове и т.н.

3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.

4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини, неустойчиво земеделие и др.

5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКСЗ. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ.Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми,местообитания или рефугии.

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 4* към Националното ръководство. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (**Old growth forests**), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ТП ДГС „Клисура”. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ТП ДГС „Клисура” са идентифицирани 10 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.2116 Dacio-Moesian ash-alder woods

Смесени крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша (*Alnus glutinosa*). На места едификатори и съедификатори са бялата елша (*Alnus incana*), източният чинар (*Platanus orientalis*) и обикновеният ясен (*Fraxinus excelsior*). Участват още различни видове върби, най-често трошлива върба (*Salix fragilis*) и бяла върба (*S. alba*). Този тип галерийни гори се срещат по-често в ниския планински пояс и рядко в средния планински пояс. Развиват се върху влажни до мокри, спорадично заливани, отцедливи и проветриви почви. В тревната покривка най-често се срещат

Aegopodium podagraria, *Carex remota*, *C. sylvatica*, *Circaea lutetiana*, *Cirsium appendiculatum*, *Equisetum* spp., *Filipendula ulmaria*, *Galium aparine*, *Impatiens noli-tangere*, *Lycopus europaeus*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis scorpioides*, *Ranunculus repens*, *Rumex sanguineus*, *Scirpus sylvaticus*, *Stellaria media*, *S. nemorum*, *Urtica dioica* и др. Смесените крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша се отличават от съобществата с доминиране и участие на този вид в низините и в долните течения на големите реки. В тях участието на увивни растения и термофилни видове е силно ограничено. Заливанията са редки и краткотрайни поради по-големия наклон и по-тесните крайречни долини. В по-високите части на планините, галериите с преобладаване на черна елша отстъпват място на галериите с преобладаване на бяла елша и участие на по-голям брой видове с бореален произход (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в ЗБР и в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “уязвимо местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП ДГС „Клисура” местообитанието е установено в отдел: 87 д.

ЗАПЛАХИ

1.Нарушаване на екосистемата под негативното антропогенно влияние. 2. Замърсяване на речните корита и крайречните гори. 3. Воденето на стопански дейности. 4. Събиране на мъртвата дървесина, дървета с хралупи осигуряващи биоразнообразието.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Това са съобщества които имат изключително важна защитна и противоерозионна роля и естетическа стойност. Поради факта, че са гранични екосистеми, те оказват благотворно влияние върху водните екосистеми посредством регулация на температурния режим и създаване на нови местообитания.

През последните десетилетия тези гори са обект на засилено негативно антропогенно влияние в резултат на изискванията за почистване на речните корита, които на много места се изпълняват не с оглед осигуряване на нормален воден отток на реките, а с явно комерсиална цел. Това на практика води до унищожаване на тези изключително важни за речните екосистеми гори.

За да бъдат запазени е необходимо **в тези гори да се спре всякаква дейност с изключение на санитарни сечи за отстраняване на част от сухите дървета**. При това мероприятие все пак трябва да се осигури и запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н

При необходимост от прилагане на мероприятиято “почистване на речните корита” да се дефинират конкретни параметри на намесата. Допустимо е да се премахват само дървета в рамките на речното легло, които при екстремни нива на водите има реална опасност да създадат условия за задръстване и/или пречат на речния отток.

Да се извърши инвентаризация на териториите, заети от този тип местообитания. На местата където тези горски екосистеми са изчезнали или деградирали е необходимо да се приложат възстановителни мерки, които могат да включват възстановяване на нарушен хидрологичен режим, подпомагане естественото възобновяване на местните видове (черна и бялата елша, източен чинар и обикновен ясен) и изкуствено залесяване с местни видове.

Не се допуска трансформация на тези гори в интензивни култури.

Необходимо е да се предприемат мерки за подобряване охраната на горите и преустановяване на незаконните сечи на крайречни дървета.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н.

Въвеждане на забрани за редуциране на площите на този тип местообитания с цел инфраструктурни и други проекти, увеличаване на земеделските земи и т.н.

G1.6931 Balkan Range acidophilous beech forests

Гори с преобладание на бук, разположени на бедни кисели и влажни почви. Местообитанието включва ацидофилни широколистни и смесени широколистно-иглолистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Развиват се на сравнително бедни (понякога ерозирани), кисели кафяви светли горски почви и ранкери, формирани главно върху диорит, гранит, риолит, пясъчници, кристалинни шисти и др. Заемат най-често стръмни склонове с различни изложения - както сенчести, така и слънчеви. Имат голям вертикален диапазон - от 700 до 1700 m надм. вис. В долната част на този диапазон (700-1100 m надм. вис.) горите са монодоминантни букови и смесени широколистни със сравнително голямо участие на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и зимен дъб (*Quercus dalechampii*), а на места и на бяла бреза (*Betula pendula*). На по-големи надморски височини (1300-1700 m надм. вис.) обикновеният бук формира както чисти, така и смесени гори с обикновена ела (*Abies alba*) и обикновен смърч (*Picea abies*). Единично участие имат офиката (*Sorbus aucuparia*), трепетликата (*Populus tremula*), бялата бреза и белият бор (*Pinus sylvestris*). Ацидофилните букови гори имат добре развит тревен синузий с преобладаване на видове, чието разпространение е свързано с кисели почви. В някои съобщества се формира мъхова покривка. На територията

на ТП ДГС „Клисуре“ са представени **типичните ацидофилни букови гори от асоциация *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae***.

Към този подтип се отнасят голяма група ацидофилни букови гори, с широко разпространение в България - Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Западни Родопи, Врачанска планина, Васильовска планина и Беласица. Развиват се най-често в диапазона 1000-1500 m надм. вис. и заемат предимно стръмни склонове с различни изложения. Почвите са сравнително плитки и бедни кисели кафяви горски ненаситени, ранкери, и по-рядко кафяви горски наситени. Константни и доминиращи видове са *Luzula luzuloides* и *Deschampsia flexuosa*. Други често срещани са видове са *Calamagrostis arundinacea*, *Hieracium murorum* gr., *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*. В отделни фитоценози доминанти и субдоминанти са *Bruckenthalia spiculifolia*, *Calamagrostis arundinacea*, *Juniperus communis*, *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Veronica officinalis*, както и някои мъхове - *Leucobrium glaucum*, *Pleurozium schreberi*, *Polytrichum juniperinum* и др. (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “уязвимо местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП ДГС „Клисуре“ местообитанието е установено в отдели:

5 к, 7 а, 7 е, 13 а, 16 а, 20 г, 20 д, 21 а, 21 б, 25 м, 26 к, 62 в, 69 а, 71 а, 72 а, 72 ж, 73 а, 73 ж, 80 г, 82 ж, 83 г.

1154 а, 1154 г, 2001 д, 2003 ж, 2003 к, 2003 ш, 2019 а, 2019 б, 2021 а, 2021 в, 2023 б, 2024 г, 2031 е, 2078 в, 2088 г, 2088 д, 2088 е, 2113 в, 2113 г, 2113 д, 2114 в, 2114 г, 2118 б, 2119 г, 2130 б, 2143 а, 2144 а, 2185 з.

ЗАПЛАХИ

1. Водене на неправилни лесовъдски системи и получаване на равномерна структура. 2. Нарушаване на дендрологичното разнообразие. 3. Събиране на мъртвата дървесина, с което се ограничава развитието на биоразнообразието. 4. Неправилно стопанисване на издънковите букови гори за превръщането им в семенни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.6932/6933 Balkan Range neutrophile beech forests

Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори. Формирани са на относително по-големи надморски височини от около 700 до около 1800 (2100) m при типичен планински климат. Заемат предимно северни склонове, долове и клисури. Почвите са неутрални, слабо кисели или слабо алкални, богати на хранителни вещества, влажни кафяви горски. Тези гори се развиват при среден хидротермичен режим и се характеризират с участието на редица бореални и средноевропейски видове, което ги прави сходни със средноевропейските букови гори. Преобладаващ дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*), който понякога в по-ниските части формира смесени широколистни гори с участие на *Acer heldreichii*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*, *Ulmus glabra*, а в по-високите части на планините образува смесени широколистно-иглолистни гори с *Abies alba*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Храстов етаж обикновено не се формира, но сравнително постоянно участие имат *Daphne mezereum*, *Lonicera xylosteum*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*. Мезофилните букови гори се отличават с богат и разнообразен по флористичен състав и обилие тревен етаж в сравнение с останалите букови гори в България. Доминиращи видове най-често са *Anemone nemorosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Lamium galeobdolon*, *Sanicula europea*, *Melica uniflora*. На територията на ДГС “Клисура” неутрофилните букови гори са представени от следните подтипове:

Типични неутрофилни букови гори (асоциация *Asperulo-Fagetum*).

Типичните неутрофилни букови гори са най-разпространения тип букови гори в България. Заемат главно средната част на буковия пояс в диапазона 1000-1500 m надм. вис. в Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Беласица, Родопи, Рила, Пирин, Руй планина, Влахина, Конявска, Васильовска планина и Микренски възвишения. Отличават се със сравнително ниско покритие на тревния синузий, в който най-често доминират *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum* и *Mycelis muralis*.

Мезофитни букови гори върху сравнително бедни почви (асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*). Този подтип включва гори върху бедни до средно богати, добре запасени с влага кафяви горски почви и сенчести склонове с надморска височина от 600 до 1500 m. Етажът на дърветата, в който често пъти субедификатори са *Carpinus betulus* и *Quercus*

dalechampii, е със сравнително по-ниско покритие. По-високата почвена влажност определя участието на мезохигрофити като *Eupatorium cannabinum* и *Prunella vulgaris*. Основен доминант е *Festuca drymeja*. Постоянно присъствие имат също *Galium odoratum*, *Prenanthes purpurea* и *Rubus hirtus* (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011).

Местообитанието на територията на ТП ДГС “Клисура” е установено в отдели: 6 ф, 6 х, 6 ц, 6 ч, 6 ш, 6 щ, 6 я, 8 а, 8 б, 19 а, 19 б, 20 б, 20 в, 25 в, 25 з, 26 ж, 26 н, 27 а, 27 в, 27 д, 27 е, 27 ж, 27 з, 27 и, 27 к, 27 л, 28 а, 28 в, 28 д, 29 д, 29 е, 29 ж, 29 з, 29 и, 29 к, 32 а, 32 б, 32 в, 32 г, 32 д, 32 ж, 32 з, 32 л, 32 м, 32 н, 32 о, 32 п, 32 р, 33 а, 33 б, 33 в, 33 д, 34 г, 34 д, 34 е, 34 ж, 34 и, 34 к, 35 а, 35 г, 35 з, 35 и, 35 к, 35 м, 36 а, 36 г, 36 з, 36 к, 40 у, 40 ф, 40 х, 41 а, 41 б, 41 в, 41 г, 41 л, 41 м, 42 а, 43 а, 43 б, 43 в, 44 д, 45 а, 45 в, 45 з, 45 и, 45 р, 46 а, 46 д, 46 е, 46 ж, 46 з, 46 и, 47 а, 47 в, 47 е, 47 и, 47 м, 47 н, 48 б, 48 г, 48 е, 48 з, 48 и, 48 к, 48 м, 49 а, 49 ж, 49 з, 49 и, 49 к, 49 л, 49 м, 50 г, 51 а, 51 б, 51 в, 51 г, 51 ж, 51 з, 51 и, 52 а, 52 г, 52 д, 52 е, 53 а, 53 б, 53 г, 53 д, 53 ж, 53 к, 53 л, 54 б, 54 в, 54 д, 54 ж, 54 з, 54 и, 54 л, 55 г, 56 д, 56 ж, 56 и, 57 ж, 58 п, 59 з, 61 ж, 62 а, 62 е, 63 в, 64 а, 64 в, 65 а, 65 б, 65 в, 65 г, 65 д, 65 е, 66 в, 66 г, 67 а, 67 б, 67 в, 68 а, 68 б, 68 в, 69 б, 69 в, 69 г, 70 б, 70 в, 70 г, 70 д, 71 в, 71 д, 72 в, 72 г, 72 д, 72 е, 73 б, 73 в, 73 г, 73 е, 74 д, 75 а, 75 б, 75 в, 75 г, 78 з, 78 и, 78 к, 80 а, 80 б, 80 з, 80 и, 80 к, 81 д, 81 ж, 82 б, 82 е, 83 б, 83 и, 84 а, 84 к, 90 д, 90 л, 91 а, 91 в, 91 г, 91 е, 91 ж, 91 и, 91 к, 91 л, 91 м, 91 н, 92 а, 92 б, 92 в, 92 д, 93 а, 93 б, 93 г, 93 е, 93 и, 93 к, 93 м, 94 а, 94 е, 94 ж, 94 з, 94 и, 95 ж, 95 з, 95 и, 95 к, 95 л, 95 м, 96 в, 96 е, 96 ж, 96 з, 97 в, 97 г, 97 и, 97 м, 97 н, 97 о, 97 п, 98 в, 99 а, 99 е, 100 а, 100 б, 100 в, 100 г, 101 а, 101 в, 101 и, 102 а, 102 з, 103 а, 103 г, 104 а, 104 б, 104 г, 104 д, 104 е, 104 ж, 104 и, 104 к, 104 л, 104 м, 105 а, 105 в, 105 г, 105 д, 105 е, 105 ж, 105 з, 105 и, 106 а, 106 б, 106 в, 106 д, 106 е, 106 ж, 107 а, 107 г, 107 д, 107 е, 107 ж, 107 з, 107 и, 107 к, 108 в, 108 г, 108 д, 108 е, 108 ж, 109 а, 109 б, 109 г, 109 д, 110 б, 110 д, 110 е, 110 ж, 110 з, 110 к, 110 л, 110 н, 110 п, 111 г, 111 д, 111 ж, 111 и, 111 л, 114 а, 114 м, 115 б, 115 н, 115 п, 115 с, 115 т, 116 з, 117 б, 117 е, 118 б, 118 в, 118 д, 118 е, 118 и, 118 л, 118 м, 118 о, 119 а, 119 б, 119 г, 119 е, 119 ж, 120 а, 120 б, 120 в, 120 г, 121 а, 121 б, 121 в, 121 д, 121 е, 121 з, 121 и, 122 а, 122 б, 122 г, 122 д, 122 е, 122 з, 123 а, 123 б, 123 г, 123 д, 123 е, 123 ж, 123 з, 124 а, 124 б, 124 в, 124 д, 124 е, 124 ж, 125 а, 125 б, 125 в, 125 г, 125 д, 125 е, 125 ж, 125 з, 126 б, 126 в, 126 д, 126 е, 126 ж, 127 а, 127 в, 127 г, 127 д, 127 е, 127 ж, 127 з, 127 и, 127 к, 127 л, 128 а, 128 г, 128 д, 128 е, 128 ж, 128 з, 128 и, 129 б, 129 в, 129 д, 129 е, 129 ж, 129 з, 129 и, 130 в, 131 в, 132 г, 132 д, 132 е, 132 ж, 132 з, 132 и, 132 к, 133 а, 133 в, 133 д, 133 е, 133 ж, 133 к, 133 м, 133 н, 134 д, 134 е, 134 ж, 134 з, 134 и, 134 к, 135 а, 135 б, 135 г, 135 ж, 136 б, 136 в, 136 г, 136 д, 136 е, 136 ж, 136 з, 136 к, 136 м, 137 а, 137 б, 137 в, 137

г, 137 д, 138 б, 138 в, 138 г, 138 д, 138 е, 138 ж, 138 з. 1139 а, 1139 б, 1139 в, 1139 г, 1139 д, 1139 е, 1140 а, 1140 б, 1140 г, 1140 д, 1140 е, 1140 ж, 1141 а, 1141 б, 1141 в, 1141 г, 1142 а, 1142 б, 1142 в, 1142 г, 1142 е, 1142 и, 1142 к, 1142 л, 1142 м, 1142 н, 1143 а, 1143 б, 1143 в, 1143 г, 1143 д, 1143 е, 1143 ж, 1143 з, 1143 и, 1143 к, 1143 л, 1144 б, 1144 в, 1144 г, 1144 д, 1144 е, 1144 ж, 1144 з, 1144 и, 1144 к, 1144 л, 1144 м, 1144 н, 1144 о, 1145 а, 1145 б, 1145 в, 1145 г, 1145 д, 1145 е, 1145 ж, 1145 з, 1145 и, 1145 л, 1145 м, 1145 н, 1145 о, 1145 п, 1146 а, 1146 б, 1146 в, 1146 г, 1146 з, 1146 и, 1146 к, 1146 л, 1146 м, 1146 н, 1147 л, 1148 л, 1148 н, 1148 о, 1149 а, 1149 б, 1149 в, 1149 г, 1149 д, 1149 е, 1149 к, 1149 л, 1149 о, 1152 ж, 1152 и, 1152 к, 1152 л, 1153 б, 1153 г, 1153 д, 1153 е, 1153 ж, 1154 в, 2001 а, 2001 б, 2001 в, 2001 г, 2002 б, 2002 о, 2002 р, 2003 в, 2003 г, 2003 д, 2003 е, 2003 л, 2003 н, 2003 п, 2003 с, 2003 ф, 2003 х, 2004 в, 2004 г, 2008 г, 2021 б, 2025 б, 2025 д, 2025 е, 2025 л, 2026 а, 2026 б, 2027 ж, 2029 е, 2030 е, 2034 б, 2038 б, 2048 б, 2048 д, 2049 а, 2049 б, 2049 в, 2050 б, 2050 в, 2050 е, 2050 з, 2051 а, 2077 а, 2078 а, 2080 а, 2087 а, 2088 а, 2088 б, 2088 в, 2089 а, 2089 б, 2118 а, 2176 а, 2176 б, 2176 в, 2176 г, 2176 д, 2177 а, 2177 г, 2178 а, 2178 б, 2178 в, 2179 а, 2179 б, 2179 в, 2180 а, 2180 в, 2180 г, 2181 а, 2181 б, 2181 д, 2181 з, 2184 д, 2184 з, 2185 г, 2189 д.

ЗАПЛАХИ

1. Нарушаване на дендрологичното разнообразие.
2. Не навремени отгледни мероприятия и нарушаване на разновъзрастовата и неравномерна структура.
3. Нарушаване на естественото развитие на насажденията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Условията в тези гори позволяват прилагане на разнообразни лесовъдски системи, които трябва да осигурят тяхното структурно разнообразие и разнообразието на фази на развитие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура, която ще осигури по-голямо разнообразие от местообитания и ще спомогнат за запазването на дендрологичното разнообразие. Препоръчително е да се избягва прилагане на краткосрочно-постепенни сечи, тъй като това води до формиране на едновъзрастни млади насаждения с хомогенна структура. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествени им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се

залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.661 Middle European dry-slope limestone beech forests

Ксеротермофилни гори, развиващи се върху варовити, често плитки почви от типовете лесивирани файоземи и рендзини. Основен дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). В състава на дървесния етаж участват още *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Храстовият етаж е изграден от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus* и *Ligustrum vulgare*. В тревния етаж участват видове, характерни за термофилните дъбови гори (*Brachypodium pinnatum*, *Lathyrus niger*, *Mycelis muralis*, *Physospermum cornubiense*). Характерен белег е и участието на видове от сем. *Orchidaceae* (*Cephalanthera* spp., *Dactylorhiza cordigera*, *Epipactis* spp., *Neottia nidus-avis*, *Orchis pallens*) (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания “потенциално застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011).

На територията на ТП ДГС „Клисуря” местообитанието е установено в отдели:.

2049 г, 2049 д, 2049 з, 2049 к, 2050 г, 2050 д, 2050 к, 2075 м, 2076 в, 2085 а, 2089 в, 2114 б, 2119 в.

ЗАПЛАХИ 1. Зачимяване при извеждането на сечи.

2. Нарушаване на структурното и видово разнообразие.

3. Нарушаване на островите на старостта, събиране на мъртвата дървесина, с което ще сеограничи биоразнообразието.

4. Не навремени отгледни мероприятия и възникване на едроплощни нарушения.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези горски екосистеми са се адаптирали към условията на средата, но очакваното бъдещо засушаване на климата може усложни ситуацията в

тях. Потенциален проблем при извеждане на сечи е по-голямата вероятност от зачимяване при равномерно отваряне на склопа. Тъй като част от тези гори растат на терени с ниска продуктивност, за всяко конкретно насаждение се изисква да се направи оценка на производствените цели. При стопанисването им е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие. Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи. Да не се извършват голи сечи и реконструкции. Отгледните мероприятия в стопанисването на млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни. При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.69 Thermophilous Moesian beech forests

Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). Срещат се предимно в предпланините, ниските планини и долните части на високите планини в диапазона от 100 до 1300 m надм. вис. при условия на умерено-континентален и преходно-континентален климат. Заемат главно сенчести изложения и участъци в доловете с относително по-висока въздушна и почвена влажност. Почвите са кафяви горски (*Cambisols*) и по-рядко канелени горски (*Chromic Cambisols*) и рендзини (*Rendzic Leptosols*). Мизийските букови гори се отличават с термофилен характер, подчертан чрез присъствието на видове от съседно разположените дъбови, липови, габъррови и др. широколистни гори. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, мизийският бук формира смесени гори с участие най-вече на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и обикновен горун (*Quercus dalechampii*). В по-ниските

участъци съедификатори са предимно дървесни видове сюжен произход и разпространение - *Acer hyrcanum*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Sorbus torminalis* и *Tilia tomentosa*. Храстов етаж обикновено не е формиран. По-често се срещат единични храсти от *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Rosa arvensis*, *Rubus hirtus*, *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*. Общото покритие на тревния етаж варира в широки граници в зависимост от покритието на дърветата и се характеризира с мозаична структура. Най-често се формират микрогупировки с преобладаване на следните видове: *Aremonia agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Luzula forsteri*, *Melica uniflora* и *Sanicula europaea*. Други видове с висока срещаемост са *Dryopteris filix-mas*, *Hedera helix*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Melissa officinalis*, *Mycelis muralis*, *Piptatherum virescens*, *Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*, *Potentilla micrantha*, *Sanicula europaea*, *Tamus communis*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana* и *V. riviniana*. Присъствието на *Glechoma hederacea*, *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Helleborus odorus*, *Lathyrus niger* и *Physospermum cornubiense* е указателно за термофилния характер на този тип букови гори. Характерен е и пролетният синюзий от *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Helleborus odorus*, *Lathyrus niger*, *Physospermum cornubiense* и др. (Димитров 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011)..

На територията на ТП ДГС „Клисура” местообитанието е установено в отдели: 6 г, 32 и, 34 а, 34 б, 34 в, 35 б, 36 б, 36 в, 40 з, 40 с, 41 д, 41 е, 41 к, 41 н, 41 о, 42 д, 43 г, 44 б, 44 г, 45 г, 45 д, 45 е, 45 л, 45 н, 46 б, 47 г, 47 ж, 47 к, 47 л, 48 д, 48 ж, 49 б, 49 г, 49 н, 50 а, 50 б, 50 д, 50 е, 51 д, 52 б, 52 в, 53 в, 54 а, 54 г, 55 а, 55 б, 55 д, 56 а, 56 г, 56 з, 57 в, 57 з, 58 а, 58 о, 59 б, 59 г, 59 к, 59 н, 60 м, 62 б, 62 г, 62 д, 63 а, 63 б, 64 б, 66 а, 66 б, 70 а, 71 б, 71 г, 72 б, 72 з, 73 д, 74 в, 74 г, 76 г, 78 в, 78 д, 78 ж, 79 в, 80 в, 81 б, 82 и, 83 а, 83 в, 85 б, 86 о, 89 ж, 90 а, 90 б, 90 г, 90 ж, 90 м, 90 н, 91 о, 94 б, 94 в, 95 а, 95 б, 95 в, 95 г, 95 д, 95 е, 95 н, 96 а, 96 б, 96 г, 96 д, 96 и, 97 а, 97 б, 97 д, 97 з, 97 к, 97 л, 98 а, 98 б, 98 г, 98 д, 98 ж, 98 з, 98 и, 99 б, 99 в, 99 г, 99 д, 99 ж, 101 г, 101 ж, 102 б, 102 е, 102 ж, 102 и, 103 б, 103 в, 107 б, 107 в, 108 а, 108 б, 110 в, 110 г, 110 р, 111 а, 111 б, 111 е, 112 ж, 112 и, 113 б, 113 в, 113 и, 114 е, 115 г, 115 з, 115 к, 115 л, 115 м, 115 о, 116 в, 116 д, 116 е, 116 ж, 117 д, 117 ж, 118 г, 128 б, 129 а, 130 б, 130 г, 130 д, 131 а, 131 г, 131 д, 132 а, 132 б, 132 в, 133 б, 133 г, 134 а, 134 б, 134 в, 134 г, 134 л, 135 в, 135 д, 135 е, 135 з, 1140 в, 1142 д, 1142 з, 1142 о, 1147 а, 1147 б, 1147 в, 1147 е, 1147 ж, 1147 з, 1147 и, 1147 к, 1147 м, 1147 н, 1147 о, 1147 р, 1147 с, 1147 т, 1147 у, 1147 ф, 1147 х, 1148 б, 1148 в, 1148 з, 1148 и, 1148 к, 1148 м, 1149 ж, 1149 м, 1149 н, 1150 в, 1150 д, 1150 е, 1150 ж, 1150 з, 1151 а, 1151 б, 1151 в, 1151 г, 1151 д, 1151 е, 1151 и, 1151 к, 1151 л, 1151 м, 1152 а, 1152 в, 1152 г, 1152 д,

1152 е, 1152 з, 1152 о, 1152 п, 1152 р, 1152 с, 1153 а, 1153 в, 1154 б, 1154 д, 1154 е, 1155 а, 1155 б, 1155 в, 1155 г, 1156 е, 1156 ж, 1157 в, 1157 г, 2002 д, 2002 е, 2002 ж, 2002 л, 2002 м, 2005 г, 2008 е, 2023 а, 2023 г, 2023 е, 2023 з, 2024 а, 2024 в, 2024 е, 2026 ж, 2027 д, 2027 е, 2027 к, 2028 б, 2031 з, 2035 з, 2045 б, 2046 б, 2046 д, 2047 б, 2047 г, 2047 ж, 2050 а, 2051 б, 2078 б, 2080 б, 2080 в, 2082 в, 2101 ж, 2101 з, 2101 и, 2113 а, 2160 м, 2169 б, 2169 в, 2170 а, 2170 г, 2172 г, 2172 д, 2172 з, 2174 б, 2176 и, 2177 е, 2177 и, 2177 л, 2178 г, 2178 ж, 2179 е, 2180 д, 2180 е, 2180 ж, 2182 а, 2182 г, 2182 д, 2183 а, 2183 в, 2183 ж, 2183 з, 2185 а, 2185 б, 2185 в, 2186 б, 2187 з, 2187 к, 2187 н, 2188 а, 2188 в, 2190 к, 2190 м, 2190 п, 2191 а, 2193 б, 2193 в, 2194 а, 2202 а, 2202 б, 2202 в, 2203 а, 2204 а, 2204 д.

ЗАПЛАХИ

1. Фрагментиране на насажденията.
2. Нарушаване на структурното и видово разнообразие.
3. Нарушаване на островите на старостта, събиране на мъртвата дървесина, с което ще се ограничи биоразнообразието.
4. Не навремени отгледни мероприятия и възникване на едроплощни нарушения.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези горски екосистеми са се адаптирали към не толкова благоприятните условия на средата, но очакваното бъдещо засушаване на климата може усложни ситуацията в тях. За насажденията, които растат на терени с ниска продуктивност, се изисква да се направи оценка на производствените им цели.

Поради граничните условия на месторастенето част от тези насаждения имат смесен характер. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, букът формира смесени гори с участие най-вече на обикновения габър и горунът. В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове като хиркански клен, воден габър, цер, благун, сребролистна липа и брекина. При стопанисването на тези гори е необходимо да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие. Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи. Да не се извършват голи сечи. Не се препоръчва изкуствено възобновяване, особено с нетипични за района и/или езотични видове. Отгледните мероприятия в стопанисваните млади

насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри.

При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия. Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията. При възстановяването на такива територии трябва да се използва възможността за увеличаване участието на пионерни и светлолюбиви видове характерни за региона.

Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G1.7C1 [*Ostrya carpinifolia*] woods

Съобщества с участие на воден габър (*Ostrya carpinifolia*). Водният габър формира както горски, така и храстови съобщества предимно на скалисти варовикови и по-рядко на силикатни терени в Южна България и фрагментарно по северните склонове на Стара планина. В състава им участват както термофилни видове, някои от които с предимно южен произход и разпространение, така и мезофилни видове, характерни за букови, габърви и горунови гори (*Acer hyrcanum*, *Aremonia agrimonoides*, *Brachypodium pinnatum*, *Carpinus betulus*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygia*, *Cotoneaster nebrodensis*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus ornus*, *Haberlea rhodopensis*, *Hedera helix*, *Luzula luzuloides*, *Melica uniflora*, *Mercurialis perennis*, *Poa nemoralis*, *Polypodium vulgare*, *Quercus dalechampii*, *Tamus communis* и др.). На територията на ДГС „Клисура” съобществата на водния габър, отговарящи на характеристиките на местообитанието се срещат главно на стръмни склонове и по-рядко в дълбоки влажни дерета в пояса на мезофилните габърви и букови гори (Рускова и Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания (Бисерков и др. /ред./ 2011) с категория “уязвимо местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011)..

На територията на ТП ДГС „Клисура“ местообитанието е установено в отдели:.

2123 б, 2130 а.

ЗАПЛАХИ

1. Нарушаване на условията на месторастене.
2. Нарушаване на състава на това съобщество с редкия вид воден габър.
3. Нарушаване на устойчивостта и екологичната им роля.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези гори са разположени на бедни и средно богати месторастения върху стръмни части и сипеи при ксеротермични условия и са със сравнително ниска продуктивност. Това са относително чувствителни растителни съобщества, които са се приспособили към условията на месторастенето и в тази връзка всяка неосъобразена с условията на средата лесовъдска намеса може наруши равновесието в системата. Еволюционната стратегия на водния габър му позволява бързо да заема освободени площи и при извеждане на гола или постепенна възобновителни сечи може да измести другите дървесни видове.

В зависимост от начина по който са възникнали насажденията, доминирани от воден габър, те може да се разглеждат като пионерни съобщества или като резултат от неблагоприятна вторична сукцесия. Тъй като преобладаващата част от насажденията са разположени на много стръмни скалисти терени и имат изключителна защитна функция, в тях не се препоръчва провеждането на горскостопански мероприятия. Ако се вземе решение за стопанисване на тези гори, то лесовъдските мероприятия трябва да се провеждат с внимание към отделното дърво и биогрупа. Не трябва да се прилагат голи и краткосрочно-постепенни възобновителни сечи.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи и т.н.

G1.A4 Ravine and slope woodland

Смесени широколистни гори разположени на стръмни и урвести места. Характерни растителни видове са планински ясен (*Fraxinus excelsior*), обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и едролистна липа (*Tilia platyphyllos*).

Местообитанието е представено от сенчести и влажни смесени първични или вторични широколистни гори с разнообразен дървесен състав и задължително участие на *Acer* spp., *Tilia* spp. и *Fraxinus* spp. Тези гори заемат най-често стръмни и отвесни скални склонове, сипеи или неравни колувиални наноси, по-често на варовик. Тревният етаж е представен от видове, характерни за буковите гори. Те са се запазили на местата където доминирането на бука е било невъзможно. Флористичният състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium*

ursinum, *Dryopteris* spp., *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др. (Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания (Биреков и др. /ред./ 2011) с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011)..

На територията на ТП ДГС „Клисура” местообитанието е установено в отдел: 36 и, 2101 е, 2101 л, 2119 б.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Преобладаващата част от тези съобщества на територията на ДГС са разположени на терени, характеризиращи се с разнообразие от микро-местообитания. Често явление при тях са комбинации от сравнително обезпечени с влага и по-дълбоки почви места, разположени във по-ниските части на терена или деретата, и части с дефицит на влага и по-неплодородна, силно каменлива почва. Динамиката на видовият състав в дългосрочен аспект ще зависи от комбинацията на микро-условията на месторастене. Тъй като част от тези гори растат на терени с ниска продуктивност и имат предимно защитни функции, за всяко конкретно насаждение се изисква да се направи оценка на производствените цели.

ЗАПЛАХИ

1. Фрагментиране на насажденията.
2. Нарушаване на структурното и видово разнообразие.
3. Нарушаване на островите на старостта, събиране на мъртвата дървесина, с което ще се ограничи биоразнообразието

Препоръчва се в тези насаждения **да не се провеждат стопански дейности**. Ако се вземе решение за стопанисването им, то лесовъдските мероприятия трябва да подпомагат създаването на смесени насаждения и да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Особено внимание трябва да се обърне на запазването и увеличаването на участieto на дъбовете в състава на насажденията. Не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи, тъй като те няма да осигурят условия за възобновяването на всички желани дървесни видове.

Необходимо е да се прилага строг контрол при събирането на цветовете за стопански цели и недопускане сеч на клони и цели дървета за тази цел.

G3.16 Moesian [*Abies alba*] forests

Горите от обикновена ела (*Abies alba* subsp. *alba*) имат ограничено разпространение в планините на България. Вертикалната им амплитуда е

повече от 1500 m (450-2000 m надм. вис.), като оптимумът им на развитие е между 1000 и 1700 m надм. вис. Заемат най-често долните части на склонове със северно изложение в падини и дълбоки долове, където овлажняването на почвите и въздуха е относително високо. Скалната основа е по-често силикатна, рядко алкална. Еловите гори се развиват най-често върху дълбоки, влажни, богати и много богати, кисели и слабо кисели, добре дренирани и аерирани кафяви горски почви и тъмноцветни планинско-горски почви. Извън тези оптимални характеристики на местообитанията, елата расте при различни топографски, климатични, хидроложки, петрографски и почвени условия, които намират израз в голямото разнообразие във флорния състав на отделните фитоценози.

Монодоминантните гори на обикновената ела все повече се превръщат в изчезващи реликтни фитоценози. По-широко разпространение имат смесените гори, като най-често в тях освен обикновена ела участват още обикновен смърч (*Picea abies*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Съотношението между трите вида се мени в различни етапи от тяхната синдинамика. Освен смърч и бук, съедификатори на елата значително по-рядко са белият (*Pinus sylvestris*) и черният бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*), бялата (*Pinus peuce*) и черната мура (*Pinus heldreichii*), обикновеният явор (*Acer pseudoplatanus*) и др. Храстов етаж липсва, спорадично се срещат *Corylus avellana*, *Daphne mezereum*, *Lonicera nigra*, *L. xylosteum*, *Rosa pendulina*, *Rubus idaeus*.

В тревния етаж доминират видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори: *Aegopodium podagraria*, *Athyrium filix-femina*, *Cardamine pectinata*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Glechoma hederacea*, *Lamium galeobdolon*, *Mycelis muralis*, *Sanicula europaea* и *Soldanella chrysostricta*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Vaccinium myrtillus*, *Rhytidadelphus triquetrus* и др.

Монодоминантните и смесени с черен бор, смърч и черна мура гори от обикновена ела, развиващи се върху варовикови субстрати, имат ограничено разпространение в Средните Родопи и Славянка. В приземния синузий характерни видове са *Aquilegia vulgaris*, *Corallorhiza trifida*, *Daphne laureola*, *D. oleoides*, *Epipogium aphyllum*, *Haberlea rhodopensis*, *Hepatica nobilis* и *Rubus saxatilis* (Димитров и Русакова 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011)..

На територията на ДГС “Клисура” местообитанието е установено в отдел: 42 е, 2002 г, 2003 м, 2003 о, 2003 р, 2003 т, 2003 у, 2100 б.

ЗАПЛАХИ

1. Не навременни отгледни мероприятия и влошаване на устойчивостта на насажденията.
2. Опасност от разпространение на насекомни вредители в смесените гори и нарушаване натяхната структура.
3. Нарушаване на островите на старостта, събиране на мъртвата дървесина, с което ще сеограничи биоразнообразиет

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Елата е много подходящ вид за прилагане на изборните форми на стопанисване и сечи с дълъг възобновителен период, които да осигурят неравномерна пространствена структура на насажденията. Прилагането на краткосрочно-постепенна сеч трябва да се ограничи с изключение на случаите, когато целта е постигане на разнообразие на местообитания на ниво ландшафт. Отгледните мероприятия трябва да се извършват своевременно за да се подобри устойчивостта и продуктивността на младите насаждения.

При планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на еловите гори. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, дървета с хралупи, острови на старостта, зони на спокойствие и т.н.

G3.56(1) Helleno-Balkan Pallas' pine forests

На Балканския полуостров, включително територията на България, расте подвидът паласов черен бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*). Съобществата на паласовия черен бор в България са отнасяни към средиземноморската растителност. Видът е ксеротермен с голяма вертикална амплитуда на разпространение - около 1400 m (400-500-1800) m надм. вис. Преобладаващата част от черноборовите гори в съвременната растителна покривка се намират между (600) 800 и 1300-1500 m надм. вис., най-често в условията на силно пресечен релеф. Те се срещат в различни пояси - от ксеротермния дъбов пояс, през мезофилните габърво-горунов и буков, до микротермния иглолистен пояс в планините и попадат в различни климатични и фитогеографски териториални подразделения. Разпространени са от Славянка и Източните Родопи до Предбалкана. Най-широко разпространение имат в Родопите, Влахина планина и Пирин, сравнително по-ограничено се срещат в Славянка, Рила, Осогово, ниските планини в Западна България, Стара планина и Предбалкана. Попадат в трите климатични области на територията на България: умерено континентална, преходна и континентално-средиземноморска. Въпреки че

по своите екологични особености фитоценозите на паласовия черен бор се отнасят към ксерофитния тип растителност, изложението не ограничава съществено развитието им. По-често се срещат на южни, с южна компонента и източни склонове. Наклонът на заеманите терени може да бъде много голям. Единични дървета се срещат и на отвесни скални стени и видът проявява пионерни качества. Силно предпочитани са алкалните скали, като в северните райони те са задължителни, а в южните части на страната се срещат и върху друг тип скална основа. Това определя развитието им върху хумусно-карбонатни почви от типа рендзини (*Leptosols rendzic*), като не е изключено и върху канелени горски или кафяви горски почви (*Cambisols*), особено на силикатна скална основа. Те често са ерозирани, слабо развити и с малка мощност. Влажността на почвите варира през вегетационния период от ниска до сравнително умерена.

Черният бор образува както монодоминантни (преобладаващата част от ценозите), така и смесени съобщества с други иглолистни или широколистни дървесни видове, които по своите екологични характеристики са ксеротермни или мезоксерофитни. На по-малка надморска височина, в ксеротермния дъбов пояс, предимно в южните райони на страната (Хасковско, Кърджалийско, Добростански масив), са останали отделни фрагменти от някога широко разпространени там черноборови гори. Част от тях са монодоминантни, в други с различно обилие се срещат ксеротермни видове дъб (*Quercus frainetto*, *Q. pubescens*), келяв габър (*Carpinus orientalis*), както и *Acer campestre*, *Fraxinus ornus*, *Pyrus pyraster*, *Sorbus torminalis* и др. В храстовия синузий са разпространени *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygria*, *Syringa vulgaris*, а средиземноморски облик им придава участието на *Genista carinalis*, *G. rumelica*, *Juniperus oxycedrus* и др. В тревната покривка доминират *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Festuca heterophylla*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis* и др. В състава им участват редки и защитени от закона видове: *Anthemis rumelica*, *Carduus thracicus*, *Fritillaria pontica*, *Verbascum roripifolium*, *V. rupestre* и др.

От широко разпространени в миналото сега горите от черен бор са острови сред широколистната растителност. С увеличаване на надморската височина (800-900-1350 m) флористичното разнообразие на фитоценозите на черния бор се увеличава. Нерядко в ролята на субдоминанти или като примес, привнасяйки мезофилни черти във фитоценозите, се явяват *Quercus dalechampii*, *Fagus sylvatica*, *Carpinus betulus*, по-рядко *Abies alba*, *Fraxinus excelsior*, *Picea abies*, а на някои места се среща и *Abies alba* subsp. *borisii-regis*. Съставът на храстовия синузий не се променя съществено (*Carpinus orientalis*, *Clematis vitalba*, *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Cotinus coggygria*, *Daphne mezereum*, *Juniperus communis*, *J. oxycedrus*, *Rubus*

spp.,рядко *Arctostaphylos uva-ursi*),но обилието им е силно ограничено. Тревната покривка изграждат *Brachypodium pinnatum*, *B. sylvaticum*, *Calamagrostis arundinacea*, *Hedera helix*, *Sesleria latifolia*, *Trifolium alpestre* и др., като се появяват и мезофилни видове: *Cruciata glabra*, *Oxalis acetosella*, *Sanicula europaea*, *Viola canina* и др. На скалисти терени в дерета, главно в югозападните райони на страната, черният бор формира фитоценози с водния габър (*Ostrya carpinifolia*). В тревната покривка са разпространени *Cephalanthera rubra*, *Poa nemoralis*, *Scabiosa rhodopensis*, *Sesleria latifolia* и др. (Русакова и Вълчев 2011).

Тези типове гори са включени в Червена книга на Р. България том 3 Природни местообитания с категория “уязвимо местообитание” (Бисерков и др. /ред./ 2011)..

На територията на ТП ДГС “Клисура” местообитанието е установено в следните отдели: .

2034 з, 2083 д, 2084 в, 2085 в, 2085 е

ЗАПЛАХИ

1. Опасност от възникване на пожари.
- 2.Неправилно планиране и извеждане на лесовъдски мероприятия нарушаващи структурата на насажденията.
3. Нарушаване на островите на старостта, събиране на мъртвата дървесина, с което ще сеограничи биоразнообразието.
4. Антропогенното влияние

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Съобществата, доминирани от черен бор, включват в себе си както пионерни съобщества, така и гори намиращи се в различна фаза на заместване на черния бор с широколистни.

С цел запазване на черния бор в състава на тези гори е препоръчително е прилагане на разнообразни лесовъдски системи, а не само постепенна сеч, каквато е досегашната практика. В насажденията, в които все още няма формиран подлес от широколистни е подходяща групово-изборна сеч. При извеждане на сечите трябва да се създават благоприятни условия за настаняване на черния бор – достатъчно големи отворени пространства и минерализиран почвен слой.

В насажденията от черен бор разположени на стръмни скални терени да не се планират и извеждат лесовъдски мероприятия.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на черборовите гори.

Препоръчително е разработване на противопожарни мерки. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

G4.6 Mixed [Abies] - [Picea] - [Fagus] woodland

Смесени широколистно-иглолистни гори със задължително участие на обикновен бук (*Fagus sylvatica*) и/или обикновена ела (*Abies alba*) и/или обикновен смърч (*Picea abies*). Смесените буково-иглолистни гори имат фрагментарно разпространение в пояса на иглолистните гори във височинния диапазон 1000-1500 m (1800). Почвите са кафяви горски (*Cambisols* - *Eutric*, *Dystric* и *Humic*). Най-голямо разпространение имат в Рило-Родопския масив, районът с най-широко разпространение на иглолистни гори на Балканския полуостров. В тревия етаж най-често участват, *Aremonia agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Epilobium montanum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Geranium robertianum*, *Hieracium murorum* gr., *Lamiastrum galeobdolon*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*, *Veronica chamaedrys*, *Viola reichenbachiana*. Интразоналният характер на тези гори се потвърждава чрез участието на видове от иглолистните гори като *Melampyrum sylvaticum*, *Moehringia pendula*, *Sorbus aucuparia*, и др.). Имали са по-широко разпространение в България през атлантическия период, когато климатът е бил по-благоприятен в сравнение с наши дни.

ЗАПЛАХИ

1. Нарушаване на смесения характер на насажденията.
2. Не навременни отгледни мероприятия, водещи до влошаване на устойчивостта на този тип гори.
3. Нарушаване на островите на старостта, събиране на мъртвата дървесина, с което ще сеограничи биоразнообразието.
4. Антропогенното влияние.

На територията на ТП ДГС „Клисура“ местообитанието е установено в отдели:

2004 ж, 2002 к, 2004 е

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В тези изключително продуктивни гори трябва да се прилагат лесовъдски системи, които да запазят смесеният им характер. Подходящи са изборната, групово-изборната, групово-постепенна и неравномерно-постепенната. Трябва да се ограничи максимално прилагането на краткосрочно-постепенната сеч, защото тази лесовъдска система не води до запазване на смесения характер. Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме за да се подобри устойчивостта на младите насаждения.

При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните фази в развитието на насажденията и различните дървесни видове. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

Гори във фаза на старост (Old growth forests) Според определението за **Гори във фаза на старост (ГФС) в Националния стандарт за отговорно стопанисване на горите в България**с, **ГФС са гори гори в последната фаза от развитието си, в които дървостоят е достигнал значителна възраст, не е съществено повлиян от едроплощни природни нарушения*** и антропогенни въздействия и се характеризира с **неравномерна пространствена и възрастова структура; наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид и месторастене; стоящи и паднали големи мъртви дървета в различни фази на разлагане.**

Горите във фаза на старост (Old growth forests) представляват последната фаза от развитието на насажденията, които със своята специфична структура и функционалност са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

Гора във фаза на старост е горска територия, в която гората е достигнала значителна възраст, не е била обект на големи природни и антропогенни нарушения и се характеризира с наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид; дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони; дървета с хралупи; стоящи и паднали едроразмерни мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане. В голямата си част тези насаждения имат неравномерна пространствена и възрастова структура.

Необходимо е на най-малко 2% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Препоръчително е те да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30% от ГФС/. Приблизително 160 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики, на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

Като основни характеристики на горите във фаза на старост могат да бъдат посочени:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

Като гори във фаза на старост са отделени 10% от територията на горскостопанската единица по представения по-горе списък в Приложение към Заповед. При избора на тези насаждения е осигурена свързаност на комплексите. Препоръчително е тези параметри да се запязят и поддържат и в дългосрочен план.

На територията на ТП „ДГС-Клисура” като Гори във Фаза на Старост са определени следните отдели/подотдели: ГСП от 2016/2025г., ГФС Площ 1166,5 ха. -6,69 % от общата площ на стопанството

<i>№-по-ред</i>	<i>-Отдел/-подотдел</i>	<i>-Площ,-ха</i>	<i>Местообитание</i>	<i>Стопански-клас-по-ГСП</i>
1	0022-а	6,1	91СА	Иглол. култури
2	2194-б	1,2	9530	Черборов СрН
3	2100-б	6,4	9410	Широколистен В
4	2002-к	3,2		Буков Ср
5	0008-а	6,9	9130	Буков Н
6	0008-б	16,2	9130	Буков Н
7	0029-е	3,1	9130	Буков Ср
8	0032-а	0,4	9130	Буков Ср
9	0065-д	1,0	9130	Буков Ср
10	0066-в	11,0	9130	Буков В
11	0083-а	2,9	9130	Буков В
12	0083-б	4,1	9130	Буков Ср
13	0091-а	21,5	9130	Буков Ср
14	0091-д	1,8	9130	Буков В
15	0107-д	0,8	9130	Буков Ср
17	0108-а	21,2	9130	Буков Ср
18	0127-а	19,4	9130	Буков В
19	0135-з	0,8	9130	Буков Ср
20	0136-б	2,6	9130	Буков Ср
21	0137-а	11,3	9130	Буков В
22	0138-в	26,2	9130	Буков В
23	1139-а	2,1	9130	Буков В
24	1142-г	14,2	9130	Буков Ср
25	1143-в	4,6	9130	Буков В
26	1144-в	1,7	9130	Буков В
27	1144-е	9,3	9130	Буков В
28	1148-к	16,9	9130	Буков В
29	1148-л	11,6	9130	Буков В
30	1152-ж	17,2	9130	Буков В
31	2001-д	12,3	9130	Буков Н
32	2002-р	2,9	9130	Буков Ср
33	2003-п	1,1	9130	Буков Ср
34	2003-с	11,8	9130	Буков Ср
35	0069-в	20,1	9130	Буков Ср

36	0070-г	14,5	9130	Буков Ср
37	0063-в	2,7	91WO	Буков Ср
38	0064-а	6,2	91WO	Буков Ср
39	1153-б	12,9	91WO	Буков В
40	1156-ж	1,8	91WO	Буков В
41	2183-в	13,3	91WO	Буков В П
42	2182-а	13,5	91WO	Буков В П
43	0062-б	8,9	9150	Буков Ср
44	0066-а	8,2	9150	Буков Ср
44	0066-б	12,8	9150	Буков Ср
45	0007-з	13,4	9170	Буков Ср
46	0008-д	2,2	9170	Буков Ср
47	0008-е	1,3	9170	Буков Ср
48	0008-з	0,8	9170	Буков Ср
49	0008-м	2,3	9170	Буков Ср
50	0012-а	15,7	9170	Буков Ср
51	0012-г	8,9	9170	Буков Ср
52	0013-б	5,8	9170	Смесен СрН П
53	0013-д	0,7	9170	Смесен СрН П
54	0082-ж	0,6	9170	Иглол. култури
55	2005-д	11,9	9170	Широколистен В
56	2007-б	12,2	9170	Широколистен В
57	2008-а	32,9	9170	Широколистен В
58	2008-з	12,9	9170	Широколистен В
59	2019-в	11,3	9170	Широколистен В
60	2028-д	19,7	9170	Смесен СрН П
61	2133-г	2,7	9170	Дъбов СрН П
62	2133-л	5,8	9170	Смесен СрН П
63	2138-б	18,8	9170	Дъбов СрН П
64	2140-а	16,7	9170	Дъбов СрН П
65	2140-б	6,0	9170	Дъбов СрН П
66	2181-а	3,9	9170	Буков В
67	2143-б	21,4	9170	Дъбов СрН П
68	2203-п	7,8	9170	Смесен СрН П
69	2206-о	0,2	91M0	Дъбов СрН П
70	2206-к	1,2	91M0	Смесен СрН П
71	2206-и	12,8 ха	91M0	Смесен СрН П
72	2206-л	5	91AA	Смесен СрН П
73	0087-з	3,1	91E0	Смесен СрН П
74	2029-л	0,3	9260	Широколистен В
75	2101-л	1	9180	Смесен СрН П
76	0074-б	1,8		Буков Н

77	0012-е	1,2		Смесен СрН П
78	0012-з	1,6		Смесен СрН П
79	0013-е	0,8		-
80	0013-ж	1,3		-
81	0016-в	8,5		-
82	0016-г	1,7		-
83	0016-д	0,8		-
84	0020-к	6,6		-
85	0020-л	0,4		-
86	0020-м	0,3		-
87	0021-д	4,7		-
88	0022-м	2,4		-
89	0026-р	7,2		-
90	2005-в	3,7		Нискостъблен
91	2007-о	12		Нискостъблен
92	2007-п	23,9		Нискостъблен
93	2020-г	6,8		Нискостъблен
94	2028-а	2,3		Нискостъблен
95	2045-ж	2,5		Нискостъблен
96	2049-и	6		Нискостъблен
97	0007-а	2,0	9110	Буков Н
98	0007-е	6,7	9110	Буков Н
99	0013-а	13,4	9110	Буков Н
100	0016-б	15,3	9110	Буков Н
101	0082-е	0,6	9110	Буков Ср
102	2019-а	19,6	9110	Буков Н
103	2021-а	4,0	9110	Буков Ср
104	2021-в	14,5	9110	Буков Н
105	2143-а	6,3	9110	Буков Н
106	0007-ж	1,0		-
107	0008-в	21,8		-
108	0008-г	2,3		-
109	0012-б	7,5		-
110	0012-в	15,7		-
111	0012-д	1,7		-
112	0013-е	0,8		-
113	0013-ж	1,3		-
114	0013-з	1,2		-
115	0016-д	0,8		-
116	0017-е	5,9		-
117	0018-а	6,8		-
118	0018-б	0,9		-
119	0018-в	2,0		-

120	0018-г	0,6		-
121	0019-в	12,6		-
122	0019-г	4,2		-
123	0019-е	1,6		-
124	0020-ж	9,3		-
125	2102-г	17,0		Нискостъблен
126	2119-б	10,3		Широколистен В
127	2182-а	13,5		Буков В П
128	2026-и	4,5		-
129	2019-г	28,8		-
130	2150-а	39,9		Смесен СрН П
131	0012-ж	0,6		Иглол. култури
132	0017-а	1,5		Смесен СрН П
133	0017-в	3,1		Смесен СрН П
134	0017-г	1,8		Смесен СрН П
135	0060-к	16,7		Иглол. култури
136	2033-е	10		Черборов СрН
137	2082-а	5,5		Черборов СрН
138	2153-г	11,9		Черборов СрН
139	2196-з	2,7		Бялборови култури
140	2007-п	23,9		Нискостъблен
141	2007-о	12		Нискостъблен
142	2020-а	23,2		Широколистен В
143	2020-б	4,7		Широколистен В
144	2020-г	6,8		Нискостъблен
145	2027-и	3,2		Широколистен В

17428,7 1166,5 6,69%

СПИСЪК на представителните образци от естествени екосистеми, които се срещат на територията на ТП „ДГС-Клисура”, както и горите, намиращи се във фаза на старост или притежаващи потенциал за превръщането им в такива са описани в Приложение №1 към настоящия доклад. Общата площ на Горите във фаза на старост е 1166,6 или 6,69% от общата площ. Представителните образци от естествени екосистеми, в които не се допускат горско стопански дейности, освен дейности за възстановяване до състояние, близко до естественото е 2023,8 ха., което представлява 11,61 % от общата площ стопанството.

ЗАПЛАХИ

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Клисура“

1. Намаляване на процента на ГФС.
2. Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, в т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
3. Изкуствено залесяване на естествени открити пространства.
4. Антропогенна фрагментираност на територията.
5. Нарушаване на условията на месторастене.
6. Нарушаване на пространствената структура на насажденията.
7. Опасност от развитие на каламитети в бял боровите гори или смесените гори с неговото участие.
8. Намаляване на процента на лесистост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В насажденията, отделени като гори във фаза на старост, **не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина**, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30% от площта ГФС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

(за всички посочени горски екосистеми / местообитания)

Мониторингът на ГВКС 3 включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието им, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.

2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.

3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.

4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановите за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановите и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС4 ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. Основни екосистемни услуги от критично/незаменимо/ значение в определени ситуации вкл. ,опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове.

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП ДГС „Клисура” са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП ДГС „Клисура” са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с ширина не

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Клисура“

по-малка от 1500 м от двете страни на реката. За територията на ТП ДГС „Клисура” в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододайна зона, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно - битови нужди:

Таблица № 3. Списък на отдели и подотдели, определени като вододайни зони за ДГС/ДЛС

Вододайни зони	Отдели	Площ, ha
Вододайни зони с.Розино,	2049з,и,к, 2050м 2051б,1 2075а-н,1,2 2130а,б,6	167.8ха
Водохвращения за питейни цели- с.Слатина	2167к,л,т,щ,1 2195а, 2196к,9	Общо:16.7ха
	2167в, 2196з,и,л 2201а,1 2202щ	Общо:21.4ха
Водохвращения за питейни цели- с.Певците	2210д	0.8ха
Каптажи гр. Клисура	25-а 25-б 25-2 25-а 25-б	2,962дка 0,356 0,590 1,970 0,900
Горски чешми	2003”к” 2029”м” 2029”п” 2025”4” 2027”к” 2031”а” 2030”д” 2032”а” 2033”и” 2034”в” 2034”д” 2035”к” 2035”г” 2037”в” 2042”н” 2046”л” 2048”ж” 2049”б” 2049”д” 2047”б” 2075”б” 2075”л” 2076”к” 2076”г” 2078-2 2081-ж	13,4ха 3,1 0,6 0,3 1,3 9,2 10,6 11,0 7,7 22,3 6,9 4,7 14,9 20,0 1,3 0,4 3,0 20,7 9,9 5,2 15,9 5,8 14,8

2113-д	4,5
2114-г	0,4
2115-а	3,8
2117-и	2,4
2176-2	3,0
2190-л	14,4
2193-з	18,6
2178-1	28,4
2176-в	2,3
2184-3	10,7
2162-е	14,6
2163-ж	16,0
2163-а	5,2
2159-у	9,4
2154-2	20,1
2167-м	17,6
2166-д	6,2
2166-б	21,4
1139-3	14,8
2180-е	1,6
97-з	13,0
98-з	1,3
90-3	5,7
99-а	6,1
93-и	0,2
68-б	0,2
106-б	2,7
119-а	18,3
129-б	26,1
130-б	20,1
121-з	8,9
51-и	13,8
48-б	5,0
46-е	0,9
35-в	12,0
32-о	4,2
52-а	13,8
45-е	0,1
48-л	12,6
65-а	15,9
50-ж	10,3
82-к	1,2
80-з	11,9
34-к	2,9
36-з	11,0
70-в	18,0
7-л	27,1
5-н	3,5
6-ж	4,0
40-а	2,3
	1,7
	0,9
	0,5

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;

✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;

✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;

✓ Забрана за използване на голи сечи;

✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите.

ЗАПЛАХИ 1. Замърсяване и задръстване на водоизточниците, каптажите или изворите.

2. Нарушаване на структурата на насажденията.

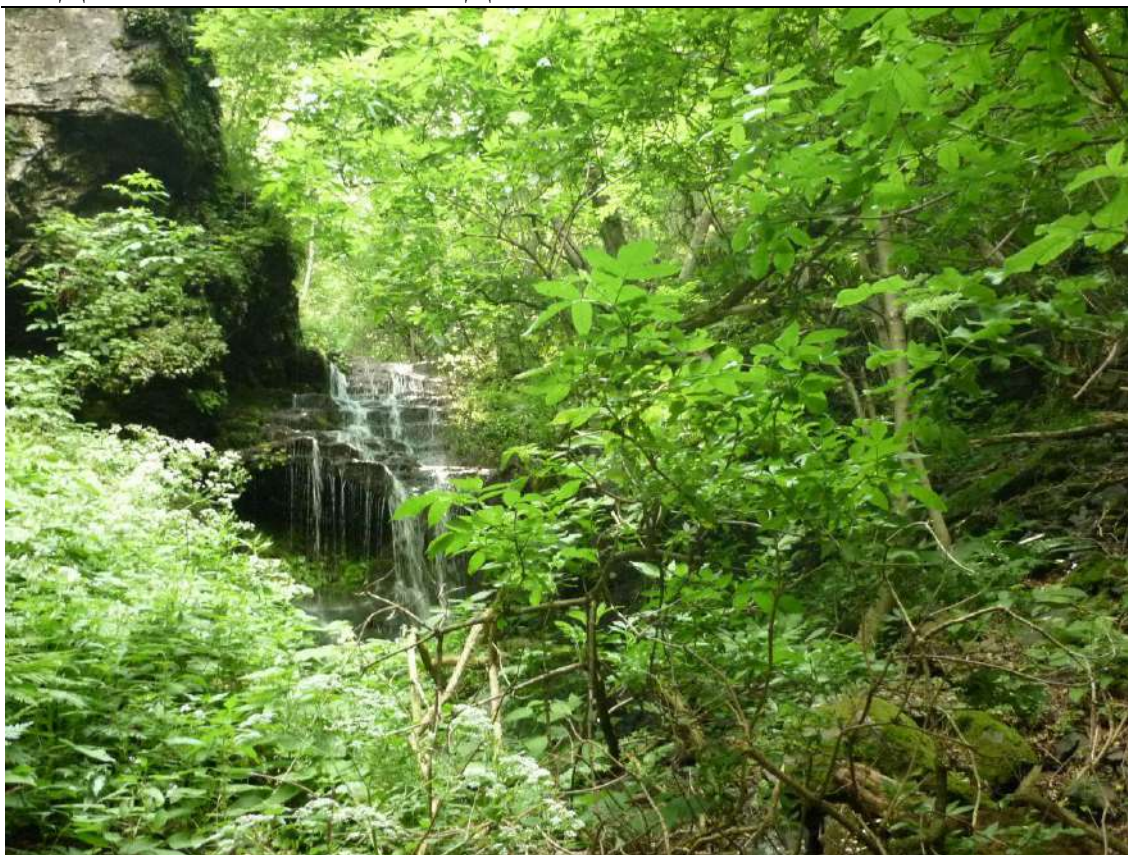
3. Намаляване на покритието на горските територии.

4. Намаляване на пълнотата под 0.5 .

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

Снимка: Нели Арабаджиева

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

- 1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;**
- 2. Съобщества на клек (*Pinus tugo*);**
- 3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метрова ивица под ГГГ;**
- 4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;**
- 5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;**
- 6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);**

7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ТП ДГС "Клисура" са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 4.2.3, 4.2.4 и 4.2.6, от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

4.2.3.: 1139-е; 1140-е; 1141-г; 1142-н; 1145-о; 1146-н; 2001-а; 2001-б; 2001-в; 2002-р; 2002-с; 2003-л; 2003-м; 2003-н; 2003-о; 2003-п; 2003-р; 2003-с; 2003-т; 2003-х; 2003-ц; 2003-ч; 2003-ш; 2023-а; 2023-л; 2024-а; 2113-д; 2114-г; 2119-а; 2120-в; 2120-г; 2121-б; 2122-а; 5-8; 5-9; 5-а; 5-б; 5-в; 5-г; 5-д; 5-з; 5-4; 5-5; 5-6; 5-7; 6-н; 6-о; 6-п; 6-р; 6-с; 6-ф; 6-х; 6-ц; 6-ч; 6-ш; 6-щ; 6-ю; 6-я; 7-1; 7-2; 7-3; 7-4; 7-8; 7-а; 7-б; 7-в; 7-г; 7-д; 7-и; 7-к; 7-о; 7-с; 7-10; 7-11; 8-1; 8-3; 8-4; 8-5; 8-6; 8-7; 8-8; 8-9; 8-а; 8-б; 8-в; 8-г; 8-д; 8-е; 8-ж; 8-з; 8-и; 8-к; 8-л; 8-м; 12-1; 12-2; 12-3; 12-4; 12-5; 12-6; 12-7; 12-а; 39-п; 39-р; 40-1; 40-2; 40-3; 40-а; 40-б; 40-в; 40-г; 40-д; 40-ж; 40-и; 22-ф; 22-х; 22-ц; 22-ю; 22-10; 22-11; 22-12; 21-в; 21-г; 21-е; 21-и; 21-к; 21-л; 21-м; 26-5; 26-6; 26-7; 26-8; 26-а; 26-г; 26-д; 33-в; 33-г; 33-д; 34-2; 34-3; 34-4; 34-5; 39-и; 39-к; 39-н; 39-о; 43-е; 43-ж; 43-к; 96-г; 96-д; 96-е; 96-ж; 96-з; 96-и; 97-2; 114-в; 114-г; 114-д; 114-е; 114-ж; 114-з; 114-и; 40-к; 40-л; 40-м; 40-о; 40-с; 40-т; 40-у; 40-ф; 40-х; 40-ц; 41-1; 41-2; 41-3; 41-4; 41-5; 41-6; 41-а; 41-б; 41-в; 41-г; 41-д; 41-е; 41-ж; 41-з; 41-к; 41-л; 41-м; 41-н; 41-о; 42-1; 42-2; 42-а; 42-б; 42-в; 42-г; 42-д; 42-е; 42-ж; 43-1; 43-2; 43-3; 43-а; 43-б; 43-в; 43-г; 43-д; 91-г; 91-д; 91-е; 91-ж; 91-з; 91-и; 91-к; 91-л; 91-м; 91-н; 91-о; 92-1; 92-а; 92-б; 92-в; 92-г; 92-д; 93-1; 93-2; 93-а; 93-б; 93-в; 93-г; 93-д; 93-е; 93-ж; 93-з; 93-и; 93-к; 93-л; 93-м; 93-н; 5-е; 5-ж; 5-з; 5-и; 5-к; 5-л; 5-р; 5-с; 5-10; 5-11; 6-1; 6-2; 6-3; 6-4; 6-5; 6-6; 6-а; 6-б; 6-в; 6-г; 6-д; 6-е; 6-з; 4-1; 4-2; 4-а; 4-б; 4-в; 4-г; 5-1; 5-2; 12-б; 12-в; 12-г; 12-д; 12-е; 12-ж; 12-з; 13-1; 13-2; 13-3; 22-4; 22-5; 22-6; 22-а; 22-б; 22-в; 22-г; 22-ж; 22-з; 22-и; 22-л; 22-р; 22-т; 22-у; 22-13; 22-14; 23-1; 23-2; 23-3; 23-4; 23-5; 23-6; 23-8; 23-9; 23-а; 23-б; 23-в; 23-г; 23-д; 23-е; 23-ж; 23-и; 23-к; 23-с; 23-ф; 24-1; 24-2; 24-3; 24-4; 24-5; 24-6; 24-7; 24-а; 24-б; 24-в; 24-д; 24-е; 24-ж; 24-и; 13-4; 13-а; 13-б; 13-в; 13-г; 13-д; 13-е; 13-ж; 13-з; 13-и; 13-к; 13-л; 13-м; 13-н; 13-о; 16-1; 16-2; 16-3; 16-4; 16-5; 16-6; 16-а; 16-б; 16-в; 16-г; 17-1; 17-2; 17-4; 17-5; 17-а; 17-б; 17-в; 17-г; 17-д; 17-е; 17-ж; 18-1; 18-2; 18-3; 18-4; 18-5; 18-6; 18-7; 18-8; 18-9; 18-а; 18-б; 18-в; 18-г; 18-д; 18-е; 18-ж; 19-1; 19-2; 19-3; 19-4; 19-5; 19-6; 19-7; 19-8; 19-9; 19-а; 19-б; 19-в; 19-г; 19-д; 19-е; 19-ж; 19-з; 19-и; 19-к; 19-л; 19-м; 19-н; 19-о; 19-10; 20-1; 20-2; 20-3; 20-5; 20-6; 20-а; 20-б; 20-в; 20-г; 20-д; 20-е; 20-ж; 20-з; 20-и; 20-к; 20-л; 20-м; 20-н; 21-1; 21-2; 21-3; 21-4; 21-5; 21-6; 21-7; 21-8; 21-9; 21-а; 21-б; 21-10; 21-11; 21-12; 21-13; 21-14; 22-1; 22-2; 22-3; 25-1; 25-2; 25-3; 25-4; 25-5; 25-6; 25-7; 25-8; 25-а; 25-б; 25-в; 25-г; 25-е; 25-ж; 25-з; 25-и; 25-к; 25-л; 25-м; 25-н; 25-о; 25-п; 25-р; 26-1; 26-2; 26-3; 26-4; 26-е; 26-ж; 26-з; 26-и; 26-к; 26-л; 26-м; 26-н; 26-о; 26-п; 26-р; 26-с; 26-т; 27-1;

27-2; 27-3; 27-4; 27-5; 27-6; 27-7; 27-9; 27-а; 27-б; 27-в; 27-г; 27-д; 27-е; 27-ж; 27-з; 27-и; 27-к; 27-л; 27-м; 27-н; 27-о; 27-п; 27-р; 27-т; 27-10; 28-1; 28-а; 28-б; 28-в; 28-г; 28-д; 28-е; 28-ж; 28-з; 28-и; 28-к; 28-л; 28-м; 28-н; 28-о; 29-1; 29-а; 29-б; 29-в; 29-г; 29-д; 29-е; 29-ж; 29-з; 29-и; 29-к; 29-л; 29-м; 29-н; 29-о; 29-п; 29-р; 29-с; 29-т; 29-у; 30-2; 30-3; 30-а; 30-б; 30-в; 30-г; 30-д; 30-е; 30-ж; 30-з; 30-и; 30-к; 30-л; 30-м; 30-н; 30-о; 30-п; 30-р; 30-с; 30-т; 32-1; 32-2; 32-3; 32-4; 32-5; 32-6; 32-а; 32-б; 32-в; 32-г; 32-д; 32-е; 32-ж; 32-з; 32-и; 32-к; 32-л; 32-м; 32-н; 32-о; 32-п; 32-р; 33-1; 33-а; 33-б; 34-а; 34-б; 34-в; 34-г; 34-д; 34-е; 34-ж; 34-з; 34-и; 34-к; 35-1; 35-2; 35-3; 35-4; 35-6; 35-7; 35-а; 35-б; 35-в; 35-г; 35-д; 35-е; 35-ж; 35-з; 35-и; 35-к; 35-л; 35-м; 36-3; 36-4; 36-5; 36-6; 36-7; 36-а; 36-б; 36-в; 36-г; 36-д; 36-е; 36-ж; 36-з; 36-и; 36-к; 36-л; 37-1; 37-2; 37-3; 37-4; 37-5; 37-6; 37-7; 37-б; 37-в; 37-г; 37-д; 37-е; 38-1; 38-2; 38-3; 38-4; 38-5; 38-а; 38-б; 38-в; 38-г; 38-д; 38-е; 38-ж; 38-з; 38-и; 38-к; 38-л; 39-1; 39-5; 39-6; 39-7; 39-а; 39-д; 50-4; 50-а; 50-б; 50-в; 50-г; 50-д; 50-е; 50-ж; 51-а; 51-б; 51-в; 51-г; 51-д; 51-е; 51-ж; 51-з; 51-и; 51-к; 52-2; 52-а; 52-б; 52-в; 52-г; 52-д; 52-е; 53-2; 53-3; 43-л; 43-м; 43-н; 44-1; 44-2; 44-3; 44-4; 44-а; 44-б; 44-в; 44-г; 44-д; 45-2; 45-3; 45-а; 45-б; 45-в; 45-г; 45-д; 45-е; 45-ж; 45-з; 45-и; 45-к; 45-л; 45-м; 45-н; 45-о; 45-п; 45-р; 45-с; 45-т; 46-2; 46-3; 46-4; 46-а; 46-б; 46-в; 46-г; 46-д; 46-е; 46-ж; 46-з; 46-и; 47-1; 47-2; 47-3; 47-а; 47-б; 47-в; 47-г; 47-д; 47-е; 47-ж; 47-з; 47-и; 47-к; 47-л; 47-м; 47-н; 48-2; 48-а; 48-б; 48-в; 48-г; 48-д; 48-е; 48-ж; 48-з; 48-и; 48-к; 48-л; 48-м; 49-3; 49-4; 49-а; 49-б; 49-в; 49-г; 49-д; 49-е; 49-ж; 49-з; 49-и; 49-к; 49-л; 49-м; 49-н; 49-о; 50-1; 53-а; 53-б; 53-в; 53-г; 53-д; 53-е; 53-ж; 53-з; 53-и; 53-к; 53-л; 54-1; 54-2; 54-а; 54-б; 54-в; 54-г; 54-д; 54-е; 54-ж; 54-з; 54-и; 54-к; 54-л; 55-1; 55-2; 55-3; 55-4; 55-а; 55-б; 55-в; 55-г; 55-д; 55-е; 56-2; 56-3; 56-4; 56-5; 56-а; 56-б; 56-в; 56-г; 56-д; 56-е; 56-ж; 56-з; 56-и; 56-к; 56-л; 57-1; 57-2; 57-а; 57-б; 57-в; 57-г; 57-д; 57-е; 57-ж; 57-з; 57-и; 57-к; 57-л; 61-ж; 62-1; 62-2; 62-3; 62-4; 62-а; 62-б; 62-в; 62-г; 62-д; 62-е; 63-1; 63-а; 63-б; 63-в; 64-1; 64-а; 64-б; 64-в; 65-1; 65-2; 65-а; 65-б; 65-в; 58-1; 58-2; 58-3; 58-4; 58-а; 58-б; 58-в; 58-г; 58-д; 58-е; 58-ж; 58-з; 58-и; 58-л; 58-м; 58-н; 58-о; 58-п; 58-р; 58-с; 58-т; 59-1; 59-а; 59-б; 59-в; 59-г; 59-д; 59-е; 59-ж; 59-з; 59-и; 59-к; 59-л; 59-м; 59-н; 59-о; 60-1; 60-2; 60-4; 60-5; 60-а; 60-в; 60-г; 60-д; 60-ж; 60-з; 60-к; 60-л; 60-м; 60-н; 60-о; 61-1; 61-2; 61-а; 61-б; 61-в; 65-г; 65-д; 66-1; 66-2; 66-3; 66-4; 66-а; 66-б; 66-в; 66-г; 67-1; 67-а; 67-б; 67-в; 68-а; 68-б; 68-в; 69-1; 69-2; 69-а; 69-б; 69-в; 69-г; 70-1; 70-2; 70-а; 70-б; 70-в; 70-г; 70-д; 71-1; 71-а; 71-б; 71-в; 71-г; 71-д; 72-1; 72-2; 72-3; 72-4; 72-5; 72-а; 72-б; 72-в; 72-г; 72-д; 72-е; 72-ж; 72-з; 73-1; 73-2; 73-3; 73-4; 73-5; 73-а; 73-б; 73-в; 73-г; 73-д; 73-е; 73-ж; 74-1; 74-а; 74-б; 74-в; 74-г; 74-д; 75-1; 75-2; 75-а; 75-б; 75-в; 75-г; 76-1; 76-2; 76-3; 76-4; 76-а; 76-б; 76-в; 76-г; 77-1; 77-3; 77-4; 77-5; 77-в; 77-г; 77-е; 77-ж; 77-з; 77-к; 77-л; 78-1; 78-2; 78-а; 78-б; 78-в; 78-г; 78-д; 78-е; 78-ж; 78-з; 78-и; 78-к; 79-1; 79-2; 79-а; 79-б; 79-в; 80-1; 80-2; 80-3; 80-4; 80-5; 80-6; 80-7; 80-а; 80-б; 80-в; 80-г; 80-д; 80-е; 80-ж; 80-з; 80-и;

80-к; 81-1; 81-2; 81-3; 81-4; 81-5; 81-6; 81-7; 81-а; 81-б; 81-в; 81-г; 81-д; 81-е; 81-ж; 82-1; 82-2; 82-3; 82-4; 82-5; 82-6; 82-а; 82-б; 82-в; 82-г; 82-д; 82-е; 82-ж; 82-з; 82-и; 82-к; 82-л; 83-1; 83-2; 83-4; 83-5; 83-а; 83-б; 83-в; 83-г; 83-д; 83-е; 83-ж; 83-з; 83-и; 84-1; 84-а; 84-б; 84-в; 84-г; 84-д; 84-е; 84-ж; 84-з; 84-и; 84-к; 84-л; 85-1; 85-2; 85-а; 85-б; 85-д; 85-е; 85-ж; 85-з; 85-и; 86-1; 86-2; 86-3; 86-4; 86-5; 86-6; 86-б; 86-в; 86-г; 86-д; 86-е; 86-ж; 86-з; 86-и; 86-к; 86-л; 86-м; 86-н; 86-п; 86-р; 86-с; 86-т; 86-у; 86-ф; 86-х; 86-ц; 86-ч; 86-ш; 86-щ; 86-ю; 86-я; 86-а1; 86-б1; 86-в1; 86-г1; 87-1; 87-2; 87-3; 87-а; 87-б; 87-в; 87-г; 87-д; 87-е; 90-1; 90-2; 90-3; 90-4; 90-5; 90-6; 90-а; 90-б; 90-в; 90-г; 90-д; 90-е; 90-ж; 90-з; 90-и; 90-к; 90-л; 90-м; 90-н; 90-о; 90-п; 90-р; 91-1; 91-2; 91-3; 91-5; 91-6; 91-а; 91-б; 91-в; 93-о; 93-п; 94-1; 94-2; 94-а; 94-б; 94-в; 94-г; 94-д; 94-е; 94-ж; 94-з; 94-и; 94-к; 95-2; 95-3; 95-а; 95-б; 95-в; 95-г; 95-д; 95-е; 95-ж; 95-з; 95-и; 95-к; 95-л; 95-м; 95-н; 96-1; 96-2; 96-3; 96-а; 96-б; 96-в; 97-3; 97-а; 97-б; 97-в; 87-ж; 87-з; 87-и; 87-к; 87-л; 87-м; 87-н; 87-о; 87-п; 87-р; 88-а; 88-б; 88-в; 88-г; 88-д; 88-е; 88-ж; 88-з; 89-1; 89-2; 89-3; 89-4; 89-а; 89-б; 89-в; 89-г; 89-д; 89-е; 97-г; 97-д; 97-е; 97-ж; 97-з; 97-и; 97-к; 97-л; 97-м; 97-н; 97-о; 97-п; 98-1; 98-2; 98-3; 98-а; 98-б; 98-в; 98-г; 98-д; 98-е; 98-ж; 98-з; 98-и; 99-1; 99-2; 99-3; 99-а; 99-б; 99-в; 99-г; 99-д; 99-е; 99-ж; 100-1; 100-2; 100-3; 100-4; 100-а; 100-б; 100-в; 100-г; 101-1; 101-2; 101-5; 101-6; 101-а; 101-б; 101-в; 101-г; 101-д; 101-е; 101-ж; 101-з; 101-и; 102-1; 102-2; 102-а; 102-б; 102-в; 102-г; 102-д; 102-е; 102-ж; 102-з; 102-и; 103-1; 103-2; 103-а; 103-б; 103-в; 103-г; 104-1; 104-2; 104-3; 104-4; 104-5; 104-а; 104-б; 104-в; 104-г; 104-д; 104-е; 104-ж; 104-з; 104-и; 104-к; 104-л; 104-м; 105-1; 105-2; 105-3; 105-4; 105-5; 105-6; 105-7; 105-8; 105-а; 105-б; 105-в; 105-г; 105-д; 105-е; 105-ж; 105-з; 105-и; 106-1; 106-2; 106-3; 106-а; 106-б; 106-в; 106-г; 106-д; 106-е; 106-ж; 107-2; 107-3; 107-а; 107-б; 107-в; 107-г; 107-д; 107-е; 107-ж; 107-з; 107-и; 107-к; 108-а; 108-б; 108-в; 108-г; 108-д; 108-е; 108-ж; 109-1; 109-2; 109-3; 109-4; 109-а; 109-б; 109-в; 109-г; 109-д; 110-1; 110-2; 110-3; 110-4; 110-5; 110-а; 110-б; 110-в; 110-г; 110-д; 110-е; 110-ж; 110-з; 110-и; 110-к; 110-л; 110-м; 110-н; 110-о; 110-п; 110-р; 110-с; 111-1; 111-2; 111-3; 111-4; 111-5; 111-а; 111-б; 111-в; 111-г; 111-д; 111-е; 111-ж; 111-з; 111-и; 111-к; 125-д; 125-е; 125-ж; 125-з; 126-1; 126-2; 126-3; 126-а; 126-б; 126-в; 126-г; 126-д; 126-е; 126-ж; 127-1; 127-2; 127-3; 127-4; 127-5; 127-6; 127-а; 127-б; 127-в; 127-г; 127-д; 127-е; 127-ж; 127-з; 127-и; 127-к; 127-л; 128-1; 128-3; 128-4; 128-5; 128-6; 128-7; 128-9; 128-а; 128-б; 128-в; 128-г; 128-д; 128-е; 128-ж; 128-з; 128-и; 128-к; 128-л; 128-м; 129-1; 129-2; 129-3; 129-4; 129-а; 129-б; 111-л; 111-м; 112-1; 112-2; 112-3; 112-а; 112-б; 112-в; 112-г; 112-д; 112-е; 112-ж; 112-з; 112-и; 112-к; 112-л; 112-м; 112-н; 112-о; 112-п; 113-1; 113-2; 113-3; 113-а; 113-б; 113-в; 113-г; 113-д; 113-е; 113-ж; 113-з; 113-и; 114-1; 114-3; 114-4; 114-5; 114-6; 114-а; 114-б; 114-к; 114-л; 114-м; 115-1; 115-2; 115-4; 115-5; 115-6; 115-7; 115-8; 115-а; 115-б; 115-в; 115-г; 115-д; 115-е; 115-ж; 115-з; 115-и; 115-к; 115-л; 115-м; 115-н; 115-о; 115-п; 115-р; 115-с; 115-т; 116-1; 116-2; 116-3; 116-5; 116-а;

116-б; 116-в; 116-г; 116-д; 116-е; 116-ж; 116-з; 117-1; 117-2; 117-3; 117-4; 117-5; 117-6; 117-9; 117-а; 117-б; 117-в; 117-г; 117-д; 117-е; 117-ж; 118-1; 118-а; 118-б; 118-в; 118-г; 118-д; 118-е; 118-ж; 118-з; 118-и; 118-к; 118-л; 118-м; 118-н; 118-о; 119-1; 119-2; 119-3; 119-5; 119-а; 119-б; 119-в; 119-г; 119-д; 119-е; 119-ж; 120-1; 120-2; 120-4; 120-а; 120-б; 120-в; 120-г; 121-1; 121-2; 121-3; 121-4; 121-а; 121-б; 121-в; 121-г; 121-д; 121-е; 121-ж; 121-з; 121-и; 122-1; 122-2; 122-а; 122-б; 122-в; 122-г; 122-д; 122-е; 122-ж; 122-з; 123-1; 123-3; 123-а; 123-б; 123-в; 123-г; 123-д; 123-е; 123-ж; 123-з; 124-2; 124-4; 124-5; 124-6; 124-7; 124-а; 124-б; 124-в; 124-г; 124-д; 124-е; 124-ж; 125-1; 125-2; 125-а; 125-б; 125-в; 125-г; 129-в; 129-г; 129-д; 129-е; 129-ж; 136-а; 136-б; 136-в; 136-г; 136-д; 136-е; 136-ж; 136-з; 136-и; 136-к; 136-л; 136-м; 137-1; 137-2; 137-3; 137-4; 137-5; 137-6; 137-7; 137-а; 137-б; 137-в; 137-г; 137-д; 137-е; 138-1; 138-2; 138-а; 138-б; 138-в; 138-г; 138-д; 138-е; 138-ж; 138-з; 158-2; 158-б; 158-ж; 158-з; 129-з; 129-и; 130-1; 130-2; 130-3; 130-4; 130-а; 130-б; 130-в; 130-г; 130-д; 131-1; 131-2; 131-3; 131-4; 131-5; 131-а; 131-б; 131-в; 131-г; 131-д; 131-е; 131-ж; 131-з; 132-1; 132-2; 132-3; 132-4; 132-а; 132-б; 132-в; 132-г; 132-д; 132-е; 132-ж; 132-з; 132-и; 132-к; 133-1; 133-3; 133-4; 133-5; 133-а; 133-б; 133-в; 133-г; 133-д; 133-е; 133-ж; 133-з; 133-и; 133-к; 133-л; 133-м; 133-н; 134-1; 134-3; 134-4; 134-а; 134-б; 134-в; 134-г; 134-д; 134-е; 134-ж; 134-з; 134-и; 134-к; 134-л; 135-1; 135-2; 135-3; 135-а; 135-б; 135-в; 135-г; 135-д; 135-е; 135-ж; 135-з; 135-и; 135-к; 136-1; 136-2; 136-3; 136-4; 136-5; 136-6; 136-7;,,,,;

4.2.4.: 87д, 87 е.

2154 а, 2154 в, 2154 г, 2154 д, 2154 х, 2156 в, 2156 ж, 2156 у, 2167 щ, 2194 а, 2195 а, 2195 е, 2196 а, 2196 б, 2196 к, 2196 м, 2200 ж, 2202 с, 2202 т, 2204 а, 2211 б.

4.2.6. 87 2, 87 а, 87 б, 87 в, 87 г, 87 д, 87 е, 87 ж, 87 к, 88 б.

: 2154 а, 2154 в, 2154 г, 2154 д, 2154 н, 2154 х, 2154 ц, 2155 а, 2156 1, 2156 12, 2156 13, 2156 2, 2156 3, 2156 в, 2156 ж, 2156 з, 2156 и, 2156 к, 2156 с, 2156 у, 2156 ф, 2157 а, 2157 б, 2157 ф, 2167 1, 2167 к, 2167 щ, 2194 а, 2194 б, 2195 а, 2195 б, 2195 в, 2195 д, 2195 е, 2196 9, 2196 а, 2196 б, 2196 з, 2196 и, 2196 к, 2196 л, 2196 м, 2196 н, 2200 1, 2200 б, 2200 д, 2200 е, 2200 ж, 2201 1, 2201 г, 2201 д, 2201 е, 2201 ж, 2202 1, 2202 2, 2202 г, 2202 д, 2202 е, 2202 ж, 2202 к, 2202 о, 2202 р, 2202 с, 2202 т, 2204 а, 2211 б.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Планирането и провеждането на стопанските дейности в ГВКС следва да се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2.
2. Основна цел при стопанисване на горите, формиращи горната граница на гората е осигуряване на техните водоохранни и водорегулиращи функции, поддържането жизнеността и близки до естествените структури

на тези специфични гори. Препоръчително е в този тип гори да не се извеждат лесовъдски мероприятия. В случаите, когато се налага провеждане на лесовъдски дейности, те трябва да имитират естествената динамика и възобновителни процеси на този тип гори. Необходимо е те да се планират и изведат по начин, който запазва естествената групова структура на насажденията. Подходящо е използването на групово-изборната сеч при достигане на възобновителна зрялост. Дърводобивът се явява като следствие от постигането на основната цел. Не се допуска залесяване на естествени открити пространства, с изключение на случаите при които има вероятност от развитие на ерозионни процеси или големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари и каламитети).

3. За насажденията с ВКС 4.2, т.4 са в сила всички мерки, които са посочени за съответните насаждения, посочени във ВКС 3 напр. типа G1.2116 Dacio-Moesian ash-alder woods.

4. В насажденията, формиращи 100 метровата ивица около р. Стряма могат да се посочат следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ За намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие с гора на горските територии в ивицата;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия с използване на местни видове за увеличаване лесистостта;
- ✓ В насаждения с влошени структурни параметри и устойчивост да се планират и прилагат възстановителни мероприятия;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Пълнотата на насажденията в ивицата да не намалява под 0.6;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;

5. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

6. Поради опасността от ерозия, трябва да се използват технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина.

7. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);

8. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ЗАПЛАХИ

1. Нарушаване на покритието на горските територии.
2. Нарушаване на смесения характер на насажденията.
3. Намаляване на пълнотата под 0.5.
4. Нарушаване на лесистостта на водосборите.
5. Замърсяване на водосборите.
6. Антропогенното влияние.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори може да се използва мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;
2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,
3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°

От ГТ, включени на територията на ТП ДГС „Клисура“ за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1.

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;
**Насаждения с наклон над 30°:/ Данни от стопанството!/
4-а-1.8ха;4-б-0.5ха;6-а-2.6ха;6-б-2.3ха;6-г-0.8ха;6-ч-15.9ха;6-1-0.2ха;7-е-6.8ха;7-ж-1.0ха;7-з-13.4ха;7-и-1.2ха;7-м-4.2ха;7-н-3.2ха;7-5-0.1ха;7-9-3.5ха;8-б-**

16.2ха;8-в-21.8ха;8-г-1.7ха;8-ж-1.6ха;8-н-0.8ха;8-2-0.9ха;8-3-0.6ха;8-4-0.4ха;12-а-15.7ха;12-б-7.5ха;12-в-15.7ха;12-г-9.1ха;12-д-1.7ха;12-е-1.2ха;12-ж-0.6ха;12-з-1.6ха;12-1-0.3ха;12-2-0.4ха;12-3-0.2ха;12-4-0.4ха;12-5-0.5ха;12-б-0.2ха;12-7-0.4ха;13-б-5.8ха;13-е-0.8ха;13-ж-1.3ха;13-з-1.2ха;13-3-1.0ха;16-а-15.4ха;16-б-8.5ха;16-в-1.7ха;16-г-0.8ха;16-4-0.6ха;16-5-0.4ха;16-б-1.5ха;17-д-1.7ха;17-ж-2.4ха;17-4-0.6ха;17-5-0.1ха;18-в-2.0ха;18-г-0.6ха;18-е-0.8ха;18-ж-0.7ха;18-7-0.3ха;18-8-0.2ха;18-9-0.1ха;19-б-4.3ха;19-в-12.6ха;19-г-4.2ха;19-е-1.6ха;19-ж-0.5ха;19-и-0.7ха;19-4-1.7ха;20-г-1.6ха;20-д-0.9ха;20-е-4.2ха;20-ж-9.3ха;20-и-0.3ха;20-к-6.6ха;20-л-0.4ха;20-м-0.3ха;20-н-0.2ха;20-1-5.5ха;20-3-2.4ха;20-5-0.5ха;20-б-0.1ха;21-а-0.2ха;21-б-0.2ха;21-в-3.9ха;21-г-20.6ха;21-д-4.7ха;21-е-0.3ха;21-ж-1.8ха;21-и-1.1ха;21-к-1.2ха;21-1-12.0ха;21-2-0.3ха;21-3-1.5ха;21-4-0.9ха;21-7-0.8ха;22-а-3.2ха;22-д-0.3ха;22-е-0.5ха;22-л-10.2ха;22-м-2.4ха;22-п-2.1ха;22-ю-1.0ха;22-1-9.0ха;22-2-1.3ха;22-3-0.7ха;22-4-4.8ха;22-б-0.1ха;22-7-0.9ха;22-9-0.1ха;23-в-0.8ха;23-г-2.2ха;23-п-1.6ха;23-4-0.2ха;23-5-0.1ха;23-б-1.4ха;24-г-3.3ха;24-к-4.7ха;25-б-8.4ха;25-в-8.4ха;25-з-5.1ха;25-м-23.7ха;25-н-2.7ха;25-о-6.4ха;25-п-0.8ха;25-2-4.8ха;25-3-1.2ха;26-г-4.9ха;26-и-12.5ха;26-к-2.0ха;26-п-9.4ха;26-р-7.3ха;26-с-9.5ха;26-т-5.9ха;26-1-0.8ха;26-2-2.2ха;26-4-1.4ха;26-5-1.4ха;26-6-1.3ха;26-7-0.7ха;26-8-0.1ха;27-а-7.2ха;27-в-2.6ха;27-н-10.3ха;27-о-0.5ха;27-п-1.6ха;27-р-5.5ха;27-с-8.3ха;27-у-0.3ха;27-ф-0.3ха;27-7-0.3ха;28-е-4.4ха;28-ж-8.0ха;28-з-1.4ха;28-и-3.2ха;28-к-9.8ха;28-о-0.7ха;29-б-4.4ха;29-к-3.6ха;29-л-19.9ха;29-р-22.2ха;29-у-11.0ха;30-б-17.5ха;30-в-6.7ха;30-н-0.6ха;32-д-0.6ха;32-ж-1.9ха;32-з-12.0ха;32-и-3.0ха;32-л-9.4ха;32-1-0.1ха;32-3-0.2ха;37-а-1.8ха;37-б-1.2ха;37-в-6.7ха;37-е-11.4ха;37-2-0.1ха;37-5-0.2ха;38-и-1.1ха;38-к-1.8ха;38-5-0.1ха;39-з-0.7ха;39-и-1.1ха;39-п-14.1ха;39-5-0.4ха;39-7-0.2ха;40-л-1.1ха;40-с-3.1ха;40-ф-1.5ха;41-а-2.3ха;41-б-4.9ха;41-д-3.9ха;41-1-7.4ха;42-д-20.0ха;42-е-3.6ха;43-д-1.8ха;43-л-1.3ха;43-и-2.7ха;43-н-3.8ха;43-з-3.2ха;44-а-4.4ха;45-а-2.3ха;45-з-1.5ха;45-н-1.3ха;45-п-4.8ха;47-г-13.6ха;47-ж-14.7ха;49-б-7.4ха;49-в-1.8ха;49-г-0.1ха;50-а-0.1ха;50-б-3.4ха;50-в-1.5ха;50-д-0.7ха;50-е-1.5ха;50-ж-2.9ха;50-4-0.5ха;51-в-8.5ха;51-г-19.9ха;51-в-0.4ха;51-ж-5.3ха;51-3-0.8ха;53-а-19.6ха;53-д-14.3ха;53-з-0.9ха;53-и-1.6ха;56-а-0.6ха;57-а-8.4ха;57-б-6.3ха;57-в-0.6ха;57-з-11.9ха;57-к-10.0ха;58-а-0.7ха;58-б-9.7ха;58-в-19.5ха;58-н-1.0ха;58-о-1.5ха;58-1-1.1ха;59-а-2.4ха;59-б-3.9ха;59-г-8.8ха;59-д-0.3ха;59-е-2.1ха;59-ж-6.7ха;59-з-2.1ха;59-к-0.6ха;59-л-1.4ха;59-м-0.3ха;59-н-0.7ха;59-о-7.0ха;60-а-3.8ха;60-б-0.8ха;60-в-0.4ха;60-г-0.8ха;60-е-1.6ха;60-ж-1.7ха;60-з-1.8ха;60-к-16.7ха;60-н-2.6ха;60-5-0.3ха;61-д-2.3ха;61-е-0.7ха;61-2-6.5ха;62-в-3.6ха;62-г-1.8ха;62-е-2.8ха;62-2-1.4ха;62-4-6.3ха;63-а-1.4ха;64-б-8.4ха;65-б-12.7ха;67-а-20.3ха;67-б-15.6ха;67-в-16.6ха;69-а-10.1ха;69-б-23.6ха;69-в-20.1ха;70-б-6.6ха;70-г-14.5ха;71-а-1.7ха;72-а-5.1ха;72-б-3.8ха;72-в-7.9ха;72-г-0.3ха;72-д-5.2ха;72-ж-2.3ха;74-а-5.2ха;76-а-1.0ха;76-б-1.6ха;76-в-0.8ха;76-3-1.5ха;77-ж-15.2ха;77-з-0.6ха;77-и-0.6ха;77-к-1.1ха;77-л-

7.9ха;77-м-1.0ха;77-2-1.0ха;77-4-0.9ха;78-ж-1.4ха;78-и-2.9ха;78-к-1.2ха;80-г-0.9ха;80-и-9.3ха;81-б-8.5ха;81-е-4.0ха;82-г-5.1ха;82-д-5.3ха;82-е-1.9ха;85-г-4.5ха;85-д-0.7ха;85-е-0.9ха;85-ж-1.1ха;85-з-8.5ха;85-и-2.5ха;85-к-1.0ха;85-л-1.7ха;86-а-0.6ха;86-е-3.1ха;86-з-2.3ха;86-о-2.9ха;87-а-11.7ха;87-в-1.1ха;87-е-2.9ха;87-ж-8.9ха;87-к-10.5ха;87-2-0.3ха;88-а-0.8ха;88-б-10.7ха;88-г-2.0ха;89-г-1.4ха;158-а-0.2ха;158-б-0.7ха;158-в-0.8ха;158-л-1.0ха;90-б-10.5ха;90-в-1.7ха;90-д-0.8ха;90-к-6.2ха;90-л-0.6ха;90-н-0.3ха;91-е-0.2ха;91-ж-6.1ха;91-з-0.1ха;91-и-2.7ха;91-к-0.4ха;91-л-9.4ха;91-н-13.3ха;94-а-3.2ха;95-а-1.3ха;95-б-8.8ха;95-в-1.6ха;95-г-2.9ха;95-д-0.6ха;95-е-0.5ха;95-ж-13.7ха;96-а-6.6ха;96-б-10.1ха;96-г-5.6ха;96-д-0.8ха;96-е-10.1ха;96-ж-1.8ха;96-з-6.8ха;96-и-0.5ха;97-а-21.7ха;97-в-1.3ха;97-г-1.6ха;97-и-13.4ха;97-к-0.8ха;97-л-2.2ха;97-м-5.1ха;98-з-23.5ха;99-в-14.4ха;101-в-12.3ха;101-е-3.6ха;102-в-4.3ха;102-ж-1.7ха;102-з-3.1ха;103-г-5.6ха;104-и-3.6ха;107-в-2.9ха;108-а-16.2ха;108-б-0.7ха;108-г-5.3ха;110-а-1.9ха;110-в-2.4ха;110-ж-6.4ха;111-е-2.0ха;111-л-16.8ха;112-л-2.6ха;112-м-4.6ха;112-н-1.6ха;112-з-0.3ха;114-а-2.4ха;114-д-2.3ха;114-б-8.7ха;115-б-3.8ха;115-н-1.9ха;115-д-0.3ха;116-з-13.0ха;117-г-1.9ха;117-д-6.9ха;117-е-7.4ха;117-ж-0.4ха;117-з-0.8ха;118-г-8.4ха;118-ж-0.3ха;118-2-0.3ха;123-в-0.7ха;130-г-9.2ха;130-д-3.6ха;130-б-1.0ха;131-а-15.3ха;131-б-1.6ха;131-в-9.5ха;132-а-5.6ха;132-б-3.2ха;132-д-5.8ха;132-з-4.6ха;132-и-13.6ха;133-б-1.6ха;133-в-6.2ха;133-г-5.6ха;133-д-3.7ха;133-е-1.7ха;133-ж-5.0ха;133-и-1.0ха;133-н-5.4ха;134-б-0.7ха;134-г-1.3ха;134-д-11.1ха;134-е-2.4ха;134-ж-2.6ха;134-з-2.6ха;134-к-18.3ха;135-е-7.8ха;135-ж-10.2ха;135-з-0.7ха;136-д-9.4ха;136-е-5.2ха;136-ж-2.5ха;136-з-0.9ха;137-в-24.2ха;137-г-4.4ха;138-в-26.7ха;
-2002-а-2.2ха;2002-в-7.7ха;2002-ж-2.9ха;2001-1-0.2ха;2003-а-2.3ха;2003-б-4.8ха;2003-в-15.3ха;2003-д-3.7ха;2003-е-1.6ха;2003-з-1.5ха;2003-и-1.1ха;2003-к-13.4ха;2003-с-11.8ха;2003-у-4.1ха;2003-ф-4.1ха;2003-х-5.2ха;2003-ц-0.6ха;2003-ш-4.9ха;2003-1-0.3ха;2004-а-11.7ха;2004-б-8.4ха;2004-е-12.7ха;2004-ж-2.0ха;2004-з-1.9ха;2005-в-3.7ха;2005-д-11.9ха;2005-б-0.6ха;2005-7-1.1ха;2006-а-8.9ха;2006-б-18.8ха;2006-г-9.7ха;2006-3-1.3ха;2007-б-12.2ха;2007-д-8.2ха;2007-е-5.0ха;2007-ж-4.6ха;2007-и-1.2ха;2007-к-0.8ха;2007-м-0.5ха;2007-о-12.0ха;2007-п-23.9ха;2007-2-2.7ха;2007-3-0.9ха;2007-4-1.2ха;2008-а-32.9ха;2008-з-12.9ха;2008-1-0.1ха;2019-а-19.6ха;2019-в-11.3ха;2019-г-28.8ха;2019-1-0.1ха;2019-2-0.3ха;2020-а-23.2ха;2020-б-4.7ха;2020-г-6.8ха;2021-а-4.0ха;2021-в-14.5ха;2023-а-16.4ха;2023-б-1.8ха;2023-в-2.4ха;2023-ж-0.2ха;2023-и-2.2ха;2023-л-1.6ха;2024-г-1.9ха;2025-е-16.9ха;2025-и-1.4ха;2025-л-5.5ха;2025-м-2.3ха;2026-а-11.2ха;2026-б-0.9ха;2026-е-5.0ха;2026-ж-0.9ха;2026-з-13.2ха;2026-и-4.5ха;2027-в-7.2ха;2027-з-4.0ха;2027-и-3.2ха;2027-к-1.3ха;2028-б-1.3ха;2028-д-19.7ха;2028-е-6.0ха;2031-е-1.4ха;2031-ж-2.7ха;2033-а-9.6ха;2033-д-10.9ха;2033-е-

10,0ха;2033-з-2,8ха;2033-и-7.7ха;2033-з-1,3ха;2034-ж-9.4ха;2035-д-2,7ха;2035-з-0.4ха;2036-е-8.1ха;2036-з-0,2ха;2037-в-20,0ха;2037-г-2.6ха;2037-д-6,8ха;2037-з-0.5ха;2038-з-0,1ха;2039-л-6,5ха;2040-з-0,6ха;2040-з-0,8ха;2041-д-6,6ха;2041-з-9,5ха;2042-з-0,7ха;2043-б-3,0ха;2043-в-6,1ха;2043-г-8.5ха;2043-д-1.3ха;2043-з-1,0,8ха;2043-з-0,1ха;2043-з-0,7ха;2043-б-0,2ха;2043-з-0,4ха;2044-б-6.6ха;2044-в-12,7ха;2044-г-7.6ха;2044-д-4,2ха;2044-е-6.4ха;2044-ж-8,0ха;2044-з-4.6ха;2044-и-16,2ха;2044-з-1,3ха;2045-а-10,6ха;2045-б-9,0ха;2045-в-23.7ха;2045-г-3,4ха;2045-д-2,5ха;2045-е-17,5ха;2045-ж-2,5ха;2046-а-1,7ха;2046-б-0,6ха;2046-в-6,0ха;2046-г-0,2ха;2046-д-16,2ха;2046-е-5,6ха;2046-ж-7.6ха;2046-з-14,7ха;2047-а-0,6ха;2047-б-5,2ха;2047-в-6,7ха;2047-г-4,7ха;2047-е-4,3ха;2047-ж-18.0ха;2047-з-10,6ха;2047-и-7,9ха;2047-з-0,1ха;2048-з-10,7ха;2049-з-2,2ха;2049-и-6,0ха;2050-б-5,2ха;2050-м-3,3ха;2051-б-24,3ха;2051-з-1,0,7ха;2075-а-0,6ха;2075-б-15,9ха;2075-в-2,7ха;2075-г-23,2ха;2075-д-0,7ха;2075-е-2,3ха;2075-ж-0,2ха;2075-з-0,9ха;2075-и-1,4ха;2075-к-9,7ха;2075-л-5,8ха;2075-м-2,0ха;2075-н-20,5ха;2076-б-3,9ха;2076-г-4,5ха;2076-ж-1,2ха;2077-а-28.1ха;2077-б-6,6ха;2077-в-15,7ха;2078-а-9,2ха;2078-б-5,5ха;2078-в-16,2ха;2078-г-4,5ха;2078-з-9,2ха;2079-в-14,9ха;2079-ж-10,0ха;2079-з-1,6ха;2080-а-2,0ха;2080-б-12,7ха;2080-в-24,3ха;2080-г-19,2ха;2080-д-6,9ха;2080-е-6,9ха;2080-з-0,5ха;2081-е-13.8ха;2081-ж-3,8ха;2082-а-5,5ха;2082-б-12,9ха;2082-з-10,2ха;2082-к-0,2ха;2082-з-0,6ха;2083-а-0,9ха;2083-д-8,2ха;2083-е-3,4ха;2085-а-0,2ха;2085-б-0,9ха;2085-г-1,2ха;2085-д-3,5ха;2085-е-2,4ха;2085-ж-3,7ха;2086-г-3,7ха;2086-д-15,4ха;2086-е-5,0ха;2086-ж-0,6ха;2087-а-17,0ха;2087-б-10,7ха;2087-в-25,4ха;2087-г-14,0ха;2087-д-14,0ха;2088-б-7.2ха;2088-в-5,9ха;2088-г-10,6ха;2088-д-11,7ха;2088-е-17.3ха;2089-б-19,5ха;2089-в-19,3ха;2100-а-23,9ха;2100-б-6,4ха;2101-а-12,9ха;2101-б-1,3ха;2101-в-2,1ха;2101-г-3,9ха;2101-д-17,7ха;2101-е-1,7ха;2101-ж-19,4ха;2101-з-20,1ха;2101-и-2,5ха;2101-к-1,0ха;2101-л-1,0ха;2101-м-1,9ха;2101-н-1,4ха;2102-а-14.7ха;2102-б-19.7ха;2102-в-16,3ха;2102-г-17.0ха;2102-з-0,3ха;2102-з-0,1ха;2103-а-17.8ха;2103-б-16,8ха;2113-а-16,8ха;2113-б-6,4ха;2113-в-17.8ха;2113-г-14.1ха;2113-д-2,4ха;2114-а-5,0ха;2114-б-10,2ха;2114-в-11,3ха;2114-г-3,0ха;2115-а-14,4ха;2115-б-17.5ха;2115-в-11,4ха;2116-а-21,7ха;2116-б-14,1ха;2116-г-1,9ха;2116-д-11,9ха;2117-а-11,2ха;2117-б-16.2ха;2117-в-4,5ха;2117-г-5,1ха;2117-д-2,9ха;2117-е-6,4ха;2117-з-18.8ха;2117-и-18.6ха;2118-а-0,9ха;2118-б-14,0ха;2118-в-23,6ха;2118-г-3,7ха;2119-а-13,5ха;2119-б-10,3ха;2119-в-2,4ха;2119-г-10,8ха;2120-а-11,5ха;2120-б-0,4ха;2120-в-4,2ха;2120-д-7,3ха;2120-е-19,7ха;2120-ж-6,3ха;2120-и-5,3ха;2120-к-19.6ха;2120-л-1,0ха;2120-м-3,0ха;2120-н-3,3ха;2120-о-0,6ха;2121-а-4,6ха;2121-б-6,1ха;2122-а-5,1ха;2122-б-7,5ха;2122-в-9,9ха;2122-г-14.9ха;2122-д-14.7ха;2122-е-14,2ха;2122-ж-2,3ха;2122-з-6,1ха;2122-з-1,0,4ха;2130-а-21,7ха;2130-б-8.5ха;2130-д-

13,0ха;2130-з-9,7ха;2130-5-0,5ха;2130-6-0,7ха;2132-2-0,7ха;2133-а-7,4ха;2133-б-10,2ха;2133-в-9,5ха;2133-г-2,7ха;2133-д-9,0ха;2133-н-3,8ха;2137-а-14,3ха;2137-б-8,6ха;2137-1-0,4ха;2138-а-2,8ха;2138-б-18,8ха;2140-а-16,7ха;2140-б-6,0ха;2140-в-13,2ха;2140-г-5,0ха;2140-д-3,1ха;2140-ж-4,4ха;2140-з-12,6ха;2140-1-0,7ха;2140-2-2,7ха;2140-3-0,8ха;2140-7-1,1ха;2140-8-1,3ха;2142-а-12,6ха;2142-б-1,8ха;2142-3-0,2ха;2143-б-21,4ха;2143-2-0,6ха;2144-б-9,7ха;2144-в-20,6ха;2144-г-5,2ха;2144-д-2,7ха;2144-е-18,8ха;2144-3-2,5ха;2144-4-0,7ха;2144-5-0,5ха;2144-6-0,2ха;2144-7-0,3ха;2146-а-15,5ха;2146-б-3,6ха;2147-а-6,4ха;2147-б-4,9ха;2147-в-12,1ха;2147-г-12,9ха;2147-з-10,3ха;2147-1-0,5ха;2147-2-0,6ха;2147-3-0,3ха;2147-4-0,6ха;2147-6-0,3ха;2147-7-0,2ха;2147-8-2,7ха;2147-9-0,6ха;2150-а-39,9ха;2150-б-8,3ха;2152-а-2,0ха;2152-б-15,8ха;2152-в-9,8ха;2152-г-8,6ха;2152-к-4,6ха;2152-л-13,6ха;2152-м-17,3ха;2153-а-4,9ха;2153-б-13,0ха;2153-в-2,6ха;1139-а-2,1ха;1142-г-14,2ха;1142-д-3,3ха;1143-в-4,6ха;1143-е-1,2ха;1143-и-3,1ха;1144-б-2,4ха;1144-в-1,7ха;1144-е-9,3ха;1145-а-3,9ха;1145-в-3,6ха;1145-д-7,3ха;1145-з-2,3ха;1147-а-2,2ха;1147-б-0,7ха;1147-в-0,4ха;1147-г-1,6ха;1147-д-1,3ха;1147-ж-1,0ха;1147-з-1,5ха;1147-с-0,4ха;1147-у-1,3ха;1147-ф-0,3ха;1147-х-2,2ха;1148-б-1,5ха;1151-б-5,1ха;1151-д-2,0ха;1151-л-5,7ха;1152-ж-17,2ха;1152-и-12,4ха;1153-а-0,7ха;1153-б-12,9ха;1153-з-2,2ха;1154-ж-0,5ха;2154-а-0,9ха;2154-б-1,1ха;2154-в-2,0ха;2154-г-0,8ха;2154-е-2,8ха;2157-а-3,2ха;2157-1-0,8ха;2158-ж-0,6ха;2158-к-2,2ха;2165-ж-7,0ха;2165-з-2,4ха;2173-г-0,3ха;2174-д-17,9ха;2175-д-4,6ха;2176-и-9,3ха;2178-д-1,6ха;2179-д-3,0ха;2179-е-2,0ха;2180-д-1,3ха;2180-е-5,7ха;2180-ж-4,3ха;2182-а-13,5ха;2182-г-1,6ха;2183-а-12,6ха;2183-б-1,2ха;2183-в-13,3ха;2183-г-8,1ха;2183-ж-0,8ха;2183-з-0,3ха;2184-з-0,3ха;2184-б-0,1ха;2185-в-2,3ха;2185-г-6,9ха;2187-а-4,2ха;2188-а-9,2ха;2188-д-5,9ха;2189-д-22,0ха;2190-3-0,3ха;2191-а-0,6ха;2191-б-1,5ха;2193-б-1,3ха;2194-а-3,0ха;2194-б-1,2ха;2194-в-0,8ха;2194-д-0,4ха;2195-а-4,0ха;2179-г-0,5ха;2179-д-0,5ха;2179-е-0,3ха;2199-1-0,4ха;2201-и-0,7ха;2202-а-0,4ха;2202-б-1,0ха;2202-д-0,3ха;2202-и-0,5ха;2203-а-1,8ха;2203-б-0,4ха;2203-г-1,1ха;2203-о-2,4ха;2203-п-7,8ха;2204-а-7,3ха;2204-б-1,9ха;2204-д-2,1ха;2204-ж-4,3ха;2204-и-4,5ха;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ЗАПЛАХИ

1. Нарушаване на функциите им и поява на ерозионни процеси.
2. Силно намаляване на склопеността.

3. Нарушаване на растителната и почвена покривка.
4. Нарушаване на устойчивостта в основата на склона.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.
2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:
 - ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
 - ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.
3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:
 - ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
 - ✓ Площна динамика на свлачището;
 - ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. И максимум 250 м. И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и топови култивари.

На територията на ТП ДГС „Клисура“ като гори, представляващи бариера за разпространение на пожари са определени: 2047-г; 2035-9; 2035-з; 2025-4; 2025-б; 2025-з; 2026-3; 2030-б; 2032-к; 2033-3; 2033-г; 2033-з; 2033-к; 2034-5; 2045-1; 2045-а; 2045-в; 2045-е; 2046-б; 2046-г; 2046-д; 2046-е; 2046-з; 2047-б; 2035-и; 2036-в; 2036-е; 2036-л; 2037-б; 2037-г; 2037-д; 2037-з; 2038-2; 2038-3; 2038-г; 2038-д; 2038-з; 2038-к; 2039-д; 2039-м; 2040-е; 2041-г; 2041-д; 2041-з; 2042-а; 2042-г; 2042-л; 2042-н; 2042-о; 2043-1; 2043-а; 2043-б; 2043-к; 2044-3; 2044-г; 2044-е; 2044-ж; 2044-з; 2044-и; 2076-д; 2076-е; 2076-и; 2076-м; 2078-з; 2083-и; 2155-д; 2156-8; 2157-1; 2157-2; 2157-б; 2157-д; 2157-з; 2157-к; 2157-л; 2158-г; 2158-к; 2159-1; 2159-а; 2159-б; 2159-у; 2160-1; 2160-3; 2160-в; 2160-д; 2160-е; 2160-к; 2160-л; 2160-н; 2161-н; 2161-п; 2161-р; 2161-т; 2161-у; 2161-х; 2162-б; 2162-в; 2164-ж; 2165-ж; 2166-а; 2166-н; 2166-р; 2166-ц; 2167-4; 2168-5; 2168-6; 2168-к; 2168-л; 2168-м; 2168-о; 2168-п; 2168-р; 2168-с; 2170-4; 2170-а; 2170-б;

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Клисура“

2170-г; 2170-д; 22-р; 22-ф; 22-10; 27-н; 27-т; 37-в; 2170-и; 2170-р; 2170-ч; 2171-2; 2201-1; 2194-а; 2195-1; 2195-б; 2199-1; 2208-2; 6-р; 6-ф; 6-х; 6-ц; 6-ч; 40-д; 42-д; 5-ж; 5-к; 6-4; 6-6; 6-г; 6-д; 22-з; 22-11; 23-4; 23-г; 24-5; 24-6; 24-7; 24-б; 17-в; 17-г; 18-в; 18-г; 19-г; 19-е; 19-з; 19-и; 19-м; 20-5; 20-к; 20-л; 21-а; 21-б; 21-е; 21-к; 25-5; 25-в; 25-з; 25-м; 26-2; 26-3; 26-ж; 26-к; 26-р; 26-с; 38-а; 38-в; 38-з; 38-и; 38-к; 43-м; 57-г; 58-в; 58-и; 58-т; 59-б; 59-г; 59-д; 60-м; 74-б; 76-2; 77-г; 77-з; 77-к; 86-2; 86-3; 86-к; 86-н; 86-х; 86-ц; 86-ш; 86-а1; 87-д; 87-р; 88-в; 88-г; 88-ж; 114-3;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.
2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.
3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.
4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ЗАПЛАХИ

Нарушаване на целостта на горите. 2. Силно намаляване на пълнотата. 3. Изсичане на пожароустойчиви дървесни видове и нарушаване на изградените буфернизони. 4. Опасност от възникване на пожари и унищожаване на голяма площ от горите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;
2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).
3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ТП ДГС „Клисура” са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.3, свързани със защита на инженерни съоръжения

Таблица 4. Списък на отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.5.3

Гори отговарящи на определението за ВКС 4.5.	Отдели и подотдели	Площи на отделите
Точка 3. Защитна ивица край ж.п. линия – София-Бургас	21н	0.4ха
	22с	0.7
	22ч	0,7
	22ш	0,6
	23т	0,7
	23у	0,3
	30о	1,2
	30п	0,5
	30з	0,6
	60б	0,8
	60е	1,6
	60и	0,6
	60з	0,2
	61д	2,3
	76в	0,8
	77а	0,4
	77б	1,2
	77м	1,0
	77г	1,0
	85в	0,6
	158л	1,0
	158о	1,2
	158б	0,6
	158г	0,2
	158д	0,7

За територията на ТП ДГС „Клисура” са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.3, свързани със защита на инженерни съоръжения : 4 б, 4 в, 5 з, 5 д, 5 г, 5 д, 6 л, 6 б, 6 в, 6 г, 6 е, 8 з, 8 д, 8 е, 8 ж, 12 д, 13 з, 13 д, 13 г, 13 д, 13 о, 17 з, 17 г, 17 д, 18 з, 18 д, 19 б, 19 г, 19 ж, 19 з, 28 л, 28 м, 28 н, 30 з, 30 о, 30 п, 40 л, 40 б, 40 в, 40 г, 40 д, 76 в, 158 з, 2007 и, 2029 с, 2029 т, 2029 у, 2029 ф, 2036 е, 2036 ж, 2037 д, 2038 к, 2039 з, 2039 к, 2042 г, 2042 д, 2042 е, 2042 ф, 2117 з, 2117 к, 2131 л, 2131 з, 2131 п, 2131 р, 2210 д, 2210 е.

ЗАПЛАХИ

1. Антропогенното влияние.
2. Нарушаване на целостта на горите.
3. Силно намаляване на пълнотата.
4. Пожари.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

В горите за защита на инженерни съоръжения се препоръчва отгледните сечи да се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, при което да не се намаляват съществено защитните функции. Това изисква прилагане на сечи с дълъг възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.

ВКС5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности* и коренното население* (вкл. поминък, здраве, храна, вода), идентифицирани с тяхно участие Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето е оценена потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните хора получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от

дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно националното ръководство за определяне на ГВКС, в България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Дърва за огрев и битови нужди
- Паша и фураж – сено и листна маса
- Недървесни продукти – гъби, лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

ТП ДГС „Клисура“ се намира на територията на община Карлово, Пловдивска област. В границите на стопанството са включени 8 населени места: Клисура, Розино, Слатина, Христо Даново, Кърнаре, Игнатово, Певците и Столетово.

Община Карлово е една от 20-те най-големи общини в България. Състои се от 4 града - Карлово, Калофер, Баня, Клисура и 23 села. По големина се откроява общинският център Карлово с 23 075 души население. Населението на общината към 01.02.2011 г. е 52 307 души.

В общинския план на община Карлово за периода 2014-2020 година е акцентирано върху важността на горите и горскостопанската дейност за развитието на общината.

Съгласно данните в общинския план, е посочено че основната част от горската територия е заета от горски масиви. Горският фонд на Община Карлово обхваща 511 944 дка площ. На територията на общината съществуват три държавни лесничейства, които упражняват контрол и охрана на горския фонд. Числеността на заетите в тях е около 90 постоянно зает персонал. Тази структура създава условия за дърводобив и залесяване.

На територията на общината съществува диспропорция между дърводобива и дървопреработващата промишленост. С възстановяване собствеността на горите на бившите им собственици и на общините ще има възможност за създаване на ефективни частни дървопреработвателни предприятия ориентирани към местния и външен пазари.

В Стратегическа цел I в общинския план за развитие - Мярка 2.1. Развитие на модерно селско и горско стопанство е заложено насърчаване

развитието на модерно селско и горско стопанство. С това се цели повишаване на ефективността им, внедряване на нови технологии, без да се нарушава, уврежда или унищожава природната среда.

Очакваният резултат е стимулиране нарастването на производството и качеството му, ръст на печалбите, повишаване на заетостта и нивото на доходите и разширяване на пазарите за реализация.

Като една от основните препоръки е посочено „Въвеждане на системи за сертифициране на горски продукти.“ Въвеждането на система за сертифицирането на горски продукти от една страна, ще гарантира тяхното качество, а от друга – ще създаде условия за тяхното производство по щадящ природата начин.

Като друга важна препоръка е „Стимулиране на производството и преработката на специфичните за района лечебни растения, етерично - маслени култури и култивиране на гъби.“ Мотивите за това са, че на територията на Стара планина и Средна гора са едни от най-богатите находища на недървесни природни продукти – билки, гъби, плодове и др. Тази продукция все още се изнася от България на много ниски цени във вид на суровина и добавя стойността си далеч зад границите на страната. Проекти за оползотворяването и реализирането на тази продукция биха създали много целогодишни работни места на място.

Основните ресурси ползвани от местните хора на територията на стопанството са представени както следва:

1. Ползване на дървесни ресурси

2. Добитата и реализирана дървесина за последните три години е както следва

2020г.ОБЩО ДЪРВОДОБИВ:31026.00 куб.м. в т.ч.

Добити от местно население-1861куб.м./вършина,пънове,остатъци от сечта,принудителни сечи/,

Промислен дърводобив-29155куб.м.

Изпълнението е на 81% спрямо заложения разчет на годината. Добити със собствени работници-са общо 8640 куб.м. лежаща маса. Усвоена площ от санитарни сечи—24.8 ха,в.т.ч. санитарна 100%-10.1 ха. Усвоена площ от принудителна -81 ха. Общо реализираната дървесина през 2017година е 31026.00куб.м

Добивът и реализацията на дървесината са извършени след проведени процедури и определени изпълнители по реда и при спазване изискванията на Наредба за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горски територии-държавна и общинска собственост,и за ползването на дървесина и недървесни горски продукти и до 25% от предвиденото ползване –със собствени работници.Изпълнението на дейностите е осъществено при спазване на действащата нормативна уредба.

Реализирано количество дървесина за 2021 г. е 172 куб.м. игл. дърва за горене и 1 742куб.м. широколистни дърва за горене, ЕСД иглолистно-0,5куб.м.,ССД иглолистна3куб.м. По реда на чл.71, ал.8 от НУРВИД на ТП ДГС-клисуреа е определен общ обем в размер на 8092 куб. м. с писмо №21-изх-0042-01 от 15.01.2021г на ЮЦДП. Разпределена както следва:широколистна ЕСД-100куб.м.,ССД-30куб.м.,ДСД-30куб.м. дърва-7932 куб.м. По реда чл.71, ал.2, т.1 “а“ са разрешени количества в размер на 160 куб.м с писмо № 21-изх- 0042- 01 от 15. 01.2021 г. на ЮЦДП. общо куб.м. широколистна / 100 куб.м ЕСД и 30 куб.м. ССД /. *Допълнително* е разрешено ползване на 110 куб.м. широколистна дървесина ЕСД-60куб.м. 25 ССД и ДСД 25 куб.м. с писмо № 21-изх- 9504-01 от 10.12.2021г. Общото количество е 270 куб.м. По реда на чл.71, ал.1 т.т1,2,3 и 7 са разрешени количества в размер на куб.м. с писмо №21-изх-0119-20 от 29.01.2021г. на ЮЦДП са разрешени 1443 куб. м. дървесина разпределена както следва: Реализирано количество дървесина за 2021 г за продажба от склад на физически лица за лична употреба са съответно : Широколистна ЕСД - 106 куб.м. ССД – 10 куб.м. ДСД - 1куб.м. Дърва - 6 056,00 куб.м., Иглолистна ССД1куб.м., Иглолистна ДСД-2куб. Общо 6 177 куб.м.

Добитата и реализирана дървесина за периода 01.01.2022 до 31.12.2022 година е както следва: ОБЩО ДЪРВОДОБИВ: 33 336.57 куб.м. в т.ч. Изпълнението е на 112%,спрямо заложения разчет на годината. Добити със собствени работници-са общо 4191куб.м. лежаща маса. Реализирано количество дървесина за 2022 г. е 33 083куб.м. С писмо с изх. № В-10-1513 #1 от 07.11.2022г на ЮЦДП е определено годишно ползване от 30 440куб. м. дървесина в ДГС-Клисуреа са формирани както следва: - За продажба на дървесина на корен за 1797 куб. м. ,за предварителна продажба на прогнозни количества дървесина -8824 куб.м., -за възлагание на добив.на дървесина -11844куб. м.,от които един обект в комплекс от дейности за 1 043 куб.м., обект 3Д2022-дългосрочен договор -2654куб.м. Общо за добив и корен куб. м. което е 50,10% от одобреното годишно ползване. Предложени за местни търговци са 5 обекта за предварителна продажба на дървесина 3 047 куб.м. -10,0% от средното годишно ползване. Обектите са формирани като са взети впредвид разположението на подотделите гравитацията на дървесината, структурата на пазара, съществуващата горска пътна мрежа и др. Анализът показва че са формирани различни по обем обекти от 37 до 2 654 куб.м. което дава възможност за участие на повече фирми с различни мощности и предпоставка за по-навременно усвояване на предвидените количества дървесина.

Всички и мероприятия,които са залегнали в горскостопанския план са проектирани съгласно: Закон за горите от 2011 год. –Наредба №6 за устройството на горите и земите от горския фонд и ловностопанските райони в Република България от 2004 година; Писмо №33-05-

08/18.04.2008г. на ДАГ относно: Оценка за съвместимост на лесоустройствените проекти с предмета и целите на защитените зони по чл.3,ал.1,т.1 от ЗБР /защитени зони по Натура 2000/-,, Система от режими и мерки за стопанисване на горските типове местообитания от Приложение 1от ЗБР” утвърдена на основание чл.4,ал1,т.2 от Наредба №8/05.05.2011г. за сечите в горите от ИД на ИАГ. При проектирането на всички мероприятия,залегнали в ГСП на ДГС „Клисура” стриктно са спазени всички условия,които са предвидени в Решение №26 ОС/2014г. на МОСВ,с цел предотвратяване,намаляване и възможно най-пълно отстраняване на предполагаемите отрицателни въздействия.

2. Пашуване

Територията на стопанството се използва за паша. Представена е информация по населени места за ползването на пасищата по плановите за паша за последните 3 години:

Землище	Площ	Едър добитък	Овце	Свине
	дка			
с.Розино	17577	12420	70302	няма
гр.Клисура	5196	198	163	няма

Горски територии забранени за паша /данни по ГСП,утвърден със Заповед №928/13.10.2017г.

Горскостопански участъци	Забраанени площи,ха	Разрешени площи,ха
ГСУ-Розино	1934,8	3852,6
ГСУ-Слатина	236,1	2490,5
Всичко:	3670,7	3,7
ГСУ-Старопланински	3083,7	1571,3
ГСУ-Средногорски	2245,8	484
Всичко:	5329,5	2055,3

Не са идентифицирани съществуващи или потенциални негативни социални въздействия в следствие дейността на ДГС по осигуряване на паша.

3. Ползване на лечебни растения и гъби

Регистрирани изкупвателни пунктове – фирма, землище;

- фирма-„Галина Ненова Ненова”- гр. Карлово
- фирма ЕТ”Еделвайс”- Стойчо Стойнев - с. Хр. Даново

Билки: за последните 3 години по ГСП е дадено/ в землище Розино/-0,6т
в землище Клисура-0,7т

Гъби: за последните 3 години по ГСП е дадено/ в землище Розино/-38,7т
в землище Клисура-17,82т

Сено: за последните 3 год. по ГСП е дадено / в землище Розино е добивано само една година/-0,3т

Листников фураж: за последните 3 год. по ГСП е дадено / в землище
Розино е добиван само една година/-80.0пр.м³ в землище Клисура-187,2м³
Горски плодове: за последните 3 год. по ГСП е дадено / в землище
Розино/-39,3 т., в землище Клисура-24 т.

Недървесни горски продукти- средно годишно се издават около 30-32 броя позволителни за ползване на недървесни горски продукти-заведени в съответния регистър. По данни на ползватели са добити: бяз.цвят-200кг.;шипка-1000кг.;,киселица-500кг.,глухарче-стрък-500кг.,стрък коприва-200кг.,

Лечебни растения

В горските територии на територията на ТП „ДГС Клисура“ се срещат следните растения, определени като лечебни съгласно “Закона за лечебните растения”: 1. Смрадлика – *Cotinus coggygra* - среща се често в горския фонд. Възможностите за ползване на билки са добри. 2. Черна елша – *Alnus glutinosa* - среща се по поречията на реките. Ресурсите ѝ са използвани. 3. Черен бяз – *Sambucus nigra* - среща се като единично дърво по влажни места. Ползването на растението като билка е ограничено. 4. Чашкодрян – *Euonymus europaeus* - среща се повсеместно сред и в крайнините на горите. Ресурсите му са използвани. 5. Дрян – *Cornus mas* - широко разпространен е в горите и покрайнините на горския фонд. Добра възможност за ползване на ресурсите му. 6. Обикновен бук – *Fagus sylvatica* - разпространен е повсеместно в горския фонд. Възможностите за ползване на вида като лечебно растение са големи. 7. Бяла бреза – *Betula alba* - среща се повсеместно в горския фонд. Ресурсите и са нормално използвани. 8. Явор – *Acer pseudoplatanus* - среща се често в буковите насаждения. Ресурсите му са нормално използвани. 9. Мъждрян – *Fraxinus ornus* - рядко се среща в горския фонд и в покрайнините му. Ресурсите му са ограничено използвани. 10. Люляк – *Syringa vulgaris* - среща се често в горите и на горски поляни на сухи и каменисти почви. Няма пречки за нормално ползване на лечебните му свойства. 11. Бял бор – *Pinus sylvestris* - разпространен е по цялата територия на лесничеството. Ресурсите му са нормално използвани. 12. Бяла върба – *Salix alba* - разпространена е в състава на крайречните гори или като единични дървета извън горския фонд. Добри възможности за ползване. 13. Ракита - *Salix purpurea* - среща се в горския фонд по поречията на реките. Няма пречки за нормално ползване. 14. Сребролистна липа – *Tilia argentea* – рядко се среща в горския фонд и извън него. Ресурсите ѝ са нормално използвани. 15. Обикновена леска – *Corylus avellana* - среща се единично и на групи в горския фонд. Ресурсите ѝ са нормално използвани 16. Червен глог – *Crataegus monogina* -

разпространен е в в горския фонд по мери, пасища, поляни и ливади. Възможност за максимално ползване. 17. Трънка – *Rubus spinosa* - широко разпространена. Има възможности за максимално ползване. 18. Горска ягода – *Fragaria vesca* - намира се често в горския фонд. Ресурсите ѝ са нормално използвани. 19. Влакнеста теменуга – *Viola virga* - разпространена е в дъбовите гори. Ресурсите ѝ са сравнително ограничени. 20. Бял равнец – *Achillea millefolium* - ресурсите му са максимално използвани. 21. Малък репей - широко е разпространен и е максимално използваем. 22. Влакнеста лайкучка – *Matricaria trichophylla* - среща се често. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 23. Овчарска торбичка – *Capsella bursa-pastoris* - разпространена е широко и е нормално използвана. 24. Полска детелина – *Trifolium arvense* - широко разпространена. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 25. Жълт кантарион – *Hypericum perforatum* - видът е широко разпространен и максимално използваем. 26. Ежова главичка – *Sparganium erectum* - среща се по влажни места. Ресурсите ѝ са използвани. 27. Миризлива теменуга – *Viola odorata* - намира се в горския фонд по поляни, долчинки, редки горички и сечища. Има възможност за максимално ползване. 28. Кукуряк – *Helleborus odoros* - среща се навсякаде в горския фонд. Ресурсите му са ограничено използвани. 29. Полска къпина – *Rubus caesius* - среща се често по влажни места в крайречни гори и долове. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 30. Мащерка – *Thimus serpyllum* - среща се навсякъде в района поединично. Ресурсите ѝ са ограничено използвани. 31. Лечебна иглика – *Pulmonaria officinalis* - има я поединично на територията. Ограничено използвана е. С квота. 32. Бръшлян – *Hedera helix* - ресурсите му са ограничено използвани. Разпространен в района поединично. 33. Ива – *Salix caprea* – среща се повсеместно в горския фонд. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 34. Малина – *Rubus idaeus* – среща се в буковите насаждения. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 35. Шипка – *Rosa canina* – среща се в покрайнините на горския фонд, пасища, поляни и др. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 36. Хвойна – *Juniperus communis* - среща се повсеместно в покрайнините на горския фонд, пасища, поляни и др. Ресурсите ѝ са максимално използвани. 37. Мочурна тинтява – *Gentiana pneumonanthe* – среща се по влажните поляни и ливади в горския фонд. Ресурсите ѝ са ограничени. 38. Левурда – *Allium ursinum* – среща се в сенчестите букови гори главно над 1000м.н.в. Ресурсите ѝ са нормално използвани. 39. Риган – *Origanum vulgare* – среща се във високите части на гората. Ресурсите му са нормално използвани.

4. Ползване на дивеча.

По важните представители на животинския свят, които обитават постоянно или временно района и имат пряко или косвено значение за

ловното стопанство са следните:Благороден елен,сърна, дива свиня, заек, катерица, вълк, лисица, чакал,дива котка, язовец, белка,видра, невестулка,черен пор, скитащи кучета и котки, пъдпъдък, яребица, гривяк, гургулица, гугутка,скален орел, царски орел, голям и малък креслив орел, голям и малък ястреб.

6. Разпределението на площта по ловностопански райони е както следва:

Общата площ в района на дейност на ТП ДГС „Клисура” възлиза на:

- за района на землище Клисура-13127.4ха. От тази площ 2245.0 ха попадат на територията на Национален парк „Централен Балкан” и не са предмет на настоящото устройство, а 67.7 ха са населените места и селешните образувания. Площта на населените места, селищните образувания и останалите терени със селищен характер е 69,9 ха. Ловната площ възлиза на 10814.7 ха и включва всички гори, земи и водни площи, отговарящи на изискванията на чл.6 от ЗЛОД и чл.3 ал.4 от Наредба №6. От ловната площ 7424.0 ха са горски фонд, площта на земеделския фонд възлиза на 3390.7 ха. Цялата площ е дивечопригодна с изключение на застроените и оградени терени, железопътните линии, асфалтовите пътища, депата за битови отпадъци и др.върху територията на стопанството. Годната за целенасочено развъждане на дивеча площ възлиза на 10727.7 ха, от която горски фонд 7418.6 ха, земеделски фонд 3309.1 ха.
- за района на землище Розино-16019.0 ха при следните разпределения:
 - Горски територии- 10208.5 ха.
 - Земеделски земи, водни площи и други-5810,5 ха
 - Към ловностопанската площ не са включени:
 - площите на населените места затворени в границите на ловностопанските райони, в размер на 441.9 ха.
 - Територията на Национален парк Централен балкан с площ-6836.0ха
 - Резерват Чамджа с площ-66.8 ха
 - От общата ловностопанска площ 15544.1 ха са пригодни за развъждане на дивеч. Към недивечопригодната площ от 474.9 ха са отнесени всички застроени и заградени площи извън населените места, стадиони, паркинги, бензиностанции, стопански дворове, гробища, военни заводи и складове, кариери ,ферми, оранжерии, сметища, каптажи, шосета и др.
- Брой ловни дружинки и взаимоотношението с тях .- 6 ловностопански района, са предоставени за стопанисване и ползване на дивеча на ловците от съответните ловни дружини.

- Всички ловни дружини - Клисуре, Розино, Хр. Даново, Кърнаре, Иганово и Слатина са в състава на Ловнорибарско сдружение „ЛРД“ гр. Карлово.

- Контролът от страна на горското стопанство по отношение на стопанисването, опазването и ползването на дивеча и рибата е необходимото ниво. Взаимодействието между Държавния орган и стопанисващите дивеча също е добро.

Съгласно Заповед №928 от 13.10.2017г. на основание чл.13,ал.8,т.3 от ЗГ,чл.3,ал.3 от Закона за лова и опазване на дивеча и във връзка с Параграф 3 от Предходните и заключителни разпоредби на Наредба №18/07.10.2015г за инвентаризация и планиране в горските територии и утвърден горскостопански план и план за ловностопанските дейности на ТП „Държавно горско стопанство –Клисура“

Общата площ в района на дейност на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура) възлиза на 13132,0 ха. От тази площ 2224,4 ха попадат на територията на национален парк “Централен Балкан”, а 5,6 ха – в поддържан резерват „Богдан“ и не са предмет на настоящия ловностопански план. Площта на населените места, селищните образувания и останалите терени със селищен характер е 69,9 ха. Ловната площ възлиза на 10832,1 ха и включва всички гори, земи и водни площи, отговарящи на изискванията на чл. 6 от ЗЛОД и чл. 3, ал. 4 от Наредба № 6 за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България. От ловната площ 7475,2 ха са горски територии, площта на земеделските територии възлиза на 3356,9 ха. Цялата площ е дивечопригодна с изключение на застроените и оградени терени, водните площи, елементите на транспортната инфраструктура, депата за битови отпадъци и др. в района на стопанството. Годната за целенасочено развъждане на дивеча площ възлиза на 10700,9 ха, от която горски територии 7469,1 ха и земеделски територии 3231,8 ха.

Съобразно ловностопанското деление на Р България, посочено в „Наредба № 11 за бонитиране на дивечовите местообитания“ (ДВ, бр. 80/27.09.2005 г.), ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура) попада в две ловностопански области - Стара планина (подобласт Средна Стара планина) и Средна гора (подобласт Ихтиманска Средна гора).

По отношение характера на ловностопанските райони, съгласно чл. 7, ал. 5 от ЗЛОД, територията на стопанството се разделя на две категории: 1. Ловностопански райони на дивечовъдни участъци (ДУ). 2. Ловностопански район на ловна дружина по чл. 29 от ЗЛОД (предоставен ловностопански район - ПЛР). Границите на ловностопанските райони са определени със заповед № РД 461413/20.07.2001 г. на МЗГ (приложение № 1) и отразени върху картния материал (приложение № 5) на настоящия ловностопански план. Със заповед № 176/16.02.2010 г. на ИАГ, изменена

със заповед № РД 49-48/02.02.2013 г. на МЗГ, се обособява дивечовъден участък „Старопланински“, включващ ловностопански комплекс (ЛСК) „Стара планина“ на ТП „ДГС Клисура“ и ЛСК „Стара планина“ на бившето ТП „ДГС Розино“. Площите, предоставни на Съюза на ловците и риболовците в България (СЛРБ), се стопанисват от ловнорибарска дружина (ЛРД-на) гр. Клисура към Сдружение „Ловнорибарско дружество“ (ЛРС), гр. Карлово.

Ловностопанското деление на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура) е на териториален принцип и е съобразено със землищните граници, съгласно изискванията на чл. 7, ал. 6 от ЗЛОД. Държавният ловностопански район на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура) е организиран в два дивечовъдни участъка, отдадени под аренда на спечелилите конкурса за предоставяне стопанисването и ползването на дивеча участници. Предвидената за изграждане оградена площ – БИСД „Соколово“ ще се обособи като интензивно ловище в рамките на ДУ „Старопланински“. Предоставеният ловностопански район се стопанисва от ловнорибарска дружина гр. Клисура към Сдружение „Ловно рибарско дружество - Карлово“ - гр. Карлово. Разпределението на ловната площ по правоползватели, ловностопански райони и ловища е посочено по-долу:

Разпределение на ловностопанските райони по ловища „Итали-Трифонов“ ООД ДУ „Старопланински“ 1. л-ще „Соколово“ “ “ БИСД „Соколово“ „Данивел“ ЕООД ДУ „Средна гора“ 1. л-ще „Магарешко“ “ “ 2. л-ще „Върлишница“ “ “ 3. л-ще „Дебели дел“ “ “ 4. л-ще „Боримечка“ ЛРС „Карлово“ ЛРД-на „Клисура“ 1. л-ще „Богородишки дол“ “ “ 2. л-ще „Стряма“ “ “ 3. л-ще „Корията“ “ “ 4. л-ще „Капаровица Планираните мероприятия са съобразени с разпоредбите на Закона за защитените територии (ЗЗТ) и Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). За защитените видове от гл. I, т. 2 са в сила всички забрани по чл. 38 от ЗБР. На територията на ТП „ДГС Клисура“ (земл. гр. Клисура) са обявени две защитени местности – ЗМ „Невида“ и ЗМ „Върлишница“. В границите им са в сила редица забрани, посочени в заповедите за обявяване и прекатегоризация.

ЗАПЛАХИ

1. Силно негативно антропогенно въздействие. 2. Замърсяване на горските територии. 3. Незаконен дърводобив. 4. Унищожаване на редки растителни видове. 5. Браконьерство. 6. Замърсяване на водоизточниците

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Общи препоръки за управлението на горите в ДГС с цел съхраняване на социалната им значимост:

Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Клисура“

- Изготвя се оценка на социалното въздействие на управлението на горите при което са идентифицирани засегнатите групи, проведени са консултации с техни представители, идентифицирани са основните въздействия на горскостопанските дейности върху тези групи и са разработени и консултирани мерки за намаляване на идентифицираните негативни въздействия. Предписаните мерки се вземат предвид при горскостопанското планиране и вземането на управленски решения.
- Ръководството на ДГС осъществява ежегодни срещи с представителите на засегнатите групи. Жителите на местните общности трябва да имат възможност да обсъждат всички притеснения, свързани с горскостопанските дейности в социален и екологичен аспект, с директора на ДГС през приемните му дни.
- Поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев и битови нужди, този елемент и в бъдеще ще бъде ключов по отношение определяне на отношението на местните хора и общински администрации към управлението на горите в стопанството. Ръководството на горското стопанство трябва да предвижда необходимите количества дърва за добив, без обаче да бъде превишано предвиденото в горскостопанския план годишно ползване;
- Да се ползват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в земите от горския фонд;
- Да не се извършват голи сечи и подмяна на естествената горска растителност;
- Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- Да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в горскостопанския план.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Общи препоръки за мониторинг на управлението на горите с цел съхраняване на социалната им значимост:

- Периодично да се извършва консултация с местната власт и населението за проверка социалната значимост на ресурсите на територията на стопанството съгласно определението за ВКС 5;
- Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в горскостопанския план, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите, свързани с ВКС 5.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение, и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение.

Снимка: Нели Арабаджиева, WWF България

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;

2. Гори или земи от горския фонд попадащи в 100 м ивица около параклиси, оброчища, аязма, текета, определени по приложения списък в *Приложение 6* и при консултации с местните хора;
3. Гори или земи от горския фонд попадащи в границите на паметниците на културата или в техните охранителни зони, определени по реда на Закона за Паметниците на Културата (ЗПК);
4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по *Приложение 6*.

За територията на ТП ДГС "Клисура" има паметник на културата, който се включва в тази категория.

3. Гори около паметници на културата (Паметник на културата "Зли дол"), обявен със Заповед 3572/30.12.1966г на МГГП, попадащ в подотдели: 158б-и, м, н, с обща площ 14,4 ха.

Паметникът в местността Зли дол е издигнат през 1961 година по повод 85-тата годишнина от Априлското въстание за прослава не само на всички герои от Клисура, но и на всички други обезсмъртили се чрез делото си българи, които вземат участие в Априлската епопея от 1876 година.

Паметникът се намира в най-високата част на местността Зли дол, понеже там е бил разположен въстаническият щаб на Клисура. Именно около тази позиция се разиграват и решителните боеве на 26 април. Отбраната на височината е била изключително ожесточена, като българските въстаници не са се поколебали да пожертват живота си след като не успяват да отблъснат врага. Днес черешовите топчета на българските герои мълчаливо стоят на стража по своите позициите. Малко над тях като огромен знак за героизма на клисурци се извисява и самият монумент, който сякаш се е устремил към небесата, сочейки мястото където се намират сега героите от април 1876 година. Величественият паметник завършва с лавров венец, символ на непобедимия български дух.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи

дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ЗАПЛАХИ

1. Разрушаване на паметници на културата.
2. Нарушаване на техните функции.
3. Антропогенното влияние.
4. Нарушаване на духа и спокойствието на тези места.
5. Замърсяване на горските територии.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Веднъж на 2 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на стопанството.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГСП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Представителни образци от естествени екосистеми, в който не се допуска горско стопански дейности, освен дейности за възтановяване до състояние, близо до естественото в района на дейност на ТП "ДГС Клисура" ГСП от 2012/2016г., Площ 2042.3 ха., 11,72 % от общата площ

<i>№-по- ред</i>	<i>-Отдел/- подотдел</i>	<i>-Площ,-ха</i>	<i>Местообитание</i>	<i>Стопански-клас-по- ГСП</i>
1	0020-а	0,4	91CA	Иглол. Култури
2	0020-е	4,2	91CA	Иглол. култури
3	0020-з	1,2	91CA	Иглол. култури
4	0022-а	6,1	91CA	Иглол. култури
5	2194-б	1,2	9530	Черборов СрН
6	2194-в	0,8	9530	Черборов СрН
7	2100-б	6,4	9410	Широколистен В
8	2002-к	3,2	-	Буков Ср
9	0008-а	6,9	9130	Буков Н
10	0008-б	16,2	9130	Буков Н
11	0019-а	5,5	9130	Буков Ср
12	0019-б	4,3	9130	Буков Н
13	0020-б	0,4	9130	Буков Ср
14	0020-в	2,2	9130	Буков Ср
15	0026-ж	11,4	9130	Буков Ср
16	0027-а	7,2	9130	Буков В
17	0027-е	0,3	9130	Буков Ср
18	0027-ж	0,4	9130	Буков Ср
19	0027-з	0,2	9130	Буков Ср
20	0027-и	0,2	9130	Буков Ср
21	0027-к	0,3	9130	Буков Ср
22	0027-л	19,4	9130	Буков В
23	0027-н	13,6	9130	Буков Ср
24	0028-д	3,6	9130	Буков Ср
25	0029-д	14,4	9130	Буков Ср
26	0029-е	3,1	9130	Буков Ср
27	0029-ж	1,0	9130	Буков Ср
28	0029-з	0,4	9130	Буков Н
29	0029-к	3,9	9130	Буков Ср
30	0032-а	0,4	9130	Буков Ср
31	0061-з	1,6	9130	Буков Н

32	0062-а	0,3	9130	Буков Ср
33	0063-в	2,7	9130	Буков Ср
34	0064-а	6,3	9130	Буков Ср
35	0065-б	12,8	9130	Буков В
36	0065-д	1,0	9130	Буков Ср
37	0066-в	11,0	9130	Буков В
38	0067-а	20,4	9130	Буков В
39	0069-б	23,6	9130	Буков Ср
40	0069-г	5,2	9130	Буков Ср
41	0069-в	20,1	9130	Буков Ср
42	0070-а	7,5	9130	Буков В
43	0070-б	6,6	9130	Буков В
44	0070-в	4,0	9130	Буков Ср
45	0070-г	14,5	9130	Буков Ср
46	0070-д	3,5	9130	Буков В
47	0071-б	6,7	9130	Буков Ср
48	0071-в	3,6	9130	Буков Ср
49	0071-г	3,0	9130	Буков Ср
50	0071-д	5,2	9130	Буков В
51	0072-б	3,9	9130	Буков Ср
52	0072-в	7,9	9130	Буков Ср
53	0072-г	5,5	9130	Буков В
54	0072-д	5,6	9130	Буков В
55	0072-е	2,3	9130	Буков Н
56	0073-б	2,9	9130	Буков Ср
57	0073-в	2,4	9130	Буков Н
58	0073-г	5,1	9130	Буков В
59	0073-д	7,3	9130	Буков Н
60	0073-е	0,5	9130	Буков Н
61	0074-в	0,3	9130	Буков Н
62	0074-е	7,8	9130	Смесен СрН П
63	0074-ж	1,0	9130	Буков Ср
64	0075-б	5,4	9130	Буков В
65	0075-в	6,4	9130	Буков В
66	0075-г	3,1	9130	Буков Ср
67	0075-д	4,0	9130	Буков В
68	0076-г	2,2	9130	Буков Ср
69	0078-з	0,5	9130	Буков Н
70	0078-к	1,2	9130	Буков Ср
71	0083-а	2,9	9130	Буков В
72	0083-б	4,1	9130	Буков Ср
73	0091-и	2,8	9130	Буков В

74	0091-а	21,5	9130	Буков Ср
75	0091-д	1,8	9130	Буков В
76	0107-д	0,8	9130	Буков Ср
77	0108-а	21,2	9130	Буков Ср
78	0127-а	19,4	9130	Буков В
79	0135-з	0,8	9130	Буков Ср
80	0136-б	2,6	9130	Буков Ср
81	0137-а	11,3	9130	Буков В
82	0138-в	26,2	9130	Буков В
83	1139-а	2,1	9130	Буков В
84	1142-г	14,2	9130	Буков Ср
85	1143-а	10,7	9130	Буков В
86	1143-в	4,6	9130	Буков В
87	1144-ж	12,4	9130	Буков В
88	1144-б	2,4	9130	Буков В
89	1144-в	1,7	9130	Буков В
90	1144-е	9,3	9130	Буков В
91	1145-а	3,9	9130	Буков В
92	1145-в	3,6	9130	Буков В
93	1145-д	7,3	9130	Буков В
94	1148-к	16,9	9130	Буков В
95	1148-л	11,6	9130	Буков В
96	1152-ж	17,2	9130	Буков В
97	1153-б	12,9	9130	Буков В
98	2001-д	12,3	9130	Буков Н
99	2002-р	2,9	9130	Буков Ср
100	2003-п	1,1	9130	Буков Ср
101	2003-с	11,8	9130	Буков Ср
102	2178-в	16,9	9130	Буков В
103	2181-а	3,9	9130	Буков В
104	2101-з	20,1	9130	Широколистен В
106	1147-ж	1,0	9130	Буков Ср
107	1147-с	0,4	9130	Буков Ср
108	2178-б	2,7	9130	Буков В
109	2002-к	3,2	9130	Буков Ср
110	2003-е	1,6	9130	Буков В
111	2087-а	17,0	9130	Буков Ср
112	1151-б	5,1	91WO	Буков В
113	1151-л	5,7	91WO	Буков В
113	1153-б	12,9	91WO	Буков В
114	1156-ж	1,8	91WO	Буков В
115	1157-г	8,7	91WO	Широколистен В
116	2182-а	13,5	91WO	Буков В П

117	2183-в	13,3	91WO	Буков В П
118	0062-б	8,9	9150	Буков Ср
118	0062-г	1,8	9150	Буков Н
119	0062-д	5,6	9150	Буков Ср
120	0063-а	1,4	9150	Буков Ср
121	0063-б	3,6	9150	Буков Ср
122	0064-б	8,4	9150	Буков Ср
123	0066-а	8,2	9150	Буков Ср
124	0066-б	12,8	9150	Буков Ср
125	0007-з	13,4	9170	Буков Ср
126	0008-д	2,2	9170	Буков Ср
127	0008-е	1,3	9170	Буков Ср
128	0008-з	0,8	9170	Буков Ср
129	0008-м	2,3	9170	Буков Ср
130	0012-а	15,7	9170	Буков Ср
131	0012-г	8,9	9170	Буков Ср
132	0013-б	5,8	9170	Смесен СрН П
133	0013-д	0,7	9170	Смесен СрН П
133	0082-ж	0,6	9170	Смесен СрН П
134	2005-д	11,9	9170	Широколистен В
135	2007-б	12,2	9170	Широколистен В
136	2008-а	32,9	9170	Широколистен В
137	2008-з	12,9	9170	Широколистен В
138	2019-в	11,3	9170	Широколистен В
139	2028-д	19,7	9170	Смесен СрН П
140	2133-г	2,7	9170	Дъбов СрН П
141	2133-л	5,8	9170	Смесен СрН П
142	2138-б	18,8	9170	Дъбов СрН П
143	2140-а	16,7	9170	Дъбов СрН П
144	2140-б	6,0	9170	Дъбов СрН П
145	2143-б	21,4	9170	Дъбов СрН П
146	2020-в	2,5	9170	Дъбов СрН
147	2044-ж	8	9170	Дъбов СрН П
148	2044-з	4,6	9170	Дъбов СрН П
149	2103-б	16,8	9170	Широколистен В
150	2143-б	21,4	9170	Дъбов СрН П
151	2140-а	16,7	9170	Дъбов СрН П
152	2140-б	6,0	9170	Дъбов СрН П
153	2144-б	9,7	9170	Буков В П
154	2144-в	20,6	9170	Смесен СрН П
155	2144-г	5,2	9170	Смесен СрН П
156	2147-а	6,4	9170	Дъбов СрН П

157	2147-б	4,9	9170	Смесен СрН П
158	2147-в	12,1	9170	Смесен СрН П
159	2203-п	7,8	9170	Смесен СрН П
160	2206-к	1,2	91M0	Смесен СрН П
161	2206-о	0,2	91M0	Дъбов СрН П
162	2206-и	12,8	91M0	Смесен СрН П
163	2206-л	5	91AA	Смесен СрН П
164	0087-з	3,1	91E0	Смесен СрН П
165	2029-л	0,3	9260	Широколистен В
166	2101-л	1	9180	Смесен СрН П
167	0024-г	3,8	-	-
168	0074-б	1,8	-	Буков Н
169	0012-е	1,2	-	Смесен СрН П
170	0012-з	1,6	-	Смесен СрН П
171	0013-е	0,8	-	-
172	0013-ж	1,3	-	-
173	0016-в	8,5	-	-
174	0016-г	1,7	-	-
175	0016-д	0,8	-	-
176	0020-к	6,6	-	-
177	0020-л	0,4	-	-
178	0020-м	0,3	-	-
179	0021-д	4,7	-	-
180	0022-м	2,4	-	-
181	0026-р	7,2	-	-
182	2005-в	3,7	-	Нискостъблен
183	2007-о	12	-	Нискостъблен
184	2007-п	23,9	-	Нискостъблен
185	2020-г	6,8	-	Нискостъблен
186	2028-а	2,3	-	Нискостъблен
187	2045-ж	2,5	-	Нискостъблен
188	2049-и	6	-	Нискостъблен
189	0007-а	2,0	9110	Буков Н
190	0007-е	6,7	9110	Буков Н
191	0013-а	13,4	9110	Буков Н
192	0016-б	15,3	9110	Буков Н
193	0020-г	1,6	9110	Буков Н
194	0020-д	0,9	9110	Буков Н
195	0021-а	0,2	9110	Буков Н
196	0021-б	0,2	9110	Буков Н
201	0082-е	0,6	9110	Буков Ср
202	2019-а	19,6	9110	Буков Н
203	2021-а	4	9110	Буков Ср

204	2021-в	14,5	9110	Буков Н
205	2026-а	11,2	9110	Буков Н
206	2078-в	16,2	9110	Широколистен В
207	2113-г	14,1	9110	Буков Н
208	2113-д	2,4	9110	Буков Ср
209	2118-б	14,0	9110	Буков Ср
210	2119-г	10,8	9110	Буков Н
211	2130-б	8,5	9110	Буков Н
212	2143-а	6,3	9110	Буков Н
213	0007-ж	1,0	-	-
214	0008-в	21,8	-	-
215	0008-г	2,3	-	-
216	0012-б	7,5	-	-
217	0012-в-	15,7	-	-
218	0012-д	1,7	-	-
219	0013-е	0,8	-	-
220	0013-ж	1,3	-	-
221	0013-з	1,2	-	-
222	0016-д	0,8	-	-
223	0017-е	5,9	-	-
224	0018-а	6,8	-	-
225	0018-б	0,9	-	-
226	0018-в	2,0	-	-
227	0018-г	0,6	-	-
228	0019-в	12,6	-	-
229	0019-г	4,2	-	-
230	0019-е	1,6	-	-
231	0020-ж	9,3	-	-
232	2102-г	17,0	-	Нискостъблен
233	2119-б	10,3	-	Широколистен В
234	2182-а	13,5	-	Буков В П
235	2026-и	4,5	-	-
236	2019-г	28,8	-	-
237	2150-а	39,9	-	Смесен СрН П
238	0012-ж	0,6	-	Иглол. култури
239	0017-а	1,5	-	Смесен СрН П
240	0017-в	3,1	-	Смесен СрН П
241	0017-г	1,8	-	Смесен СрН П
242	0060-к	16,7	-	Иглол. култури
243	2033-е	10	-	Черборов СрН
244	2082-а	5,5	-	Черборов СрН
245	2153-г	11,9	-	Черборов СрН
246	2196-з	2,7	-	Бялборови култури

247	2007-п	23,9	-	Нискоствъблен
248	2007-о	12	-	Нискоствъблен
249	2020-а	23,2	-	Широколистен В
250	2020-б	4,7	-	Широколистен В
251	2020-г	6,8	-	Нискоствъблен
252	2027-и	3,2	-	Широколистен В
253	2039-и	20,6	-	Бялборови култури
254	2118-в	23,6	-	Широколистен В
255	2130-а	21,7	-	Нискоствъблен
256	0099-1	28,4	-	-
257	0100-2	11,1	-	-
258	0100-3	0,5	-	-
259	0101-1	0,2	-	-
260	0101-2	1,9	-	-
261	0101-3	0,6	-	-
262	0102-1	5,7	-	-
263	0103-2	16,6	-	-
264	0104-1	0,7	-	-
265	0104-3	6,6	-	-
266	0104-4	0,2	-	-
267	0105-1	0,2	-	-
268	0105-2	0,4	-	-
269	0105-3	0,2	-	-
270	0105-4	0,6	-	-
271	0106-1	0,1	-	-
272	0107-1	0,1	-	-
273	0107-2	0,3	-	-
274	0109-1	0,3	-	-
275	0109-2	0,5	-	-
276	0109-3	0,4	-	-
277	0110-1	0,3	-	-
278	0110-3	3,3	-	-
279	0111-1	7,3	-	-
280	0111-2	0,5	-	-
281	0113-1	1,7	-	-
282	0113-2	0,9	-	-
283	0114-1	3,1	-	-
284	0114-3	0,6	-	-
285	0114-4	7,8	-	-
286	0114-5	7,6	-	-
287	0120-3	0,1	-	-
288	0121-1	0,2	-	-
289	0121-2	0,5	-	-
290	0123-1	0,1	-	-
291	0124-1	0,2	-	-

292	0124-2	0,2	-	-
293	0124-3	0,2	-	-
294	0124-4	0,1	-	-
295	0126-1	0,3	-	-
296	0127-1	0,9	-	-
297	0127-4	1,7	-	-
298	0127-6	0,1	-	-
299	0128-1	0,7	-	-
300	0128-4	5,3	-	-
301	0128-5	1,2	-	-
302	0128-6	0,4	-	-
303	0128-7	0,8	-	-
304	0129-3	1,1	-	-
305	0130-3	0,3	-	-
306	0131-2	0,2	-	-
307	0131-3	0,2	-	-
308	0133-1	0,4	-	-
309	0133-3	1,7	-	-
310	0133-4	0,6	-	-
311	0134-1	3,7	-	-
312	0135-2	3,8	-	-
313	1155-1	20,1	-	-
314	0012-2	0,4	-	-
315	0012-5	0,5	-	-
316	0012-6	0,4	-	-
317	1141-3	0,3	-	-
318	1141-4	0,2	-	-
319	2006-3	1,3	-	-
320	2008-1	0,1	-	-
323	2025-5	0,2	-	-
17428,7		2042,3	11,72%	

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

ФОРМУЛЯР

**за мониторинг на биологичното разнообразие и ВКС 1.2 и 1.3 – животни
на територията на ТП“ДГС-Клисура“**

1. ВКС 1.2 - редки, застрашени и ендемични животински видове

Вид	Млад индивид	Възрастен индивид
Българско наименование		
Латинско наименование		
Отдели/подотдели		
Брой		
Пол		
Поведение		
Следи		
Леговище/Гнездо		
Реални и потенциални заплахи		

2. ВКС 1.3 – критични концентрации на видове

/колонии на прилепи, сватбовища на благороден елен и сърна, сборни места на мигриращи птици, калища или други места с концентрации на видове установени на територията/

Вид	Млад индивид	Възрастен индивид
Българско наименование		
Латинско наименование		
Отдели/подотдели		
Брой животни събиращи се на мястото		
Пол		
Поведение и продължителност на пребиваване в мястото на концентрации		
Следи		
Сватбовище/обиталище/зимовище/сборно място/място за размножаване		
Реални и потенциални заплахи		

Други бележки по преценка:

.....

.....

.....

.....

Дата:

Извършил мониторинга:

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

ФОРМУЛЯР

за мониторинг на биологичното разнообразие и ВКС 1.2 – растения
*/застрашени, изчезващи и ендемични видове/
на територията на ТП “ДГС-КЛИСУРА”*

Българско наименование на растението

Латинско наименование на растението

[illegible]

Забележка: В последните две колони се попълва констатираното състояние или нарушение

Дата: Извършил мониторинга:

ПРИЛОЖЕНИЕ 4

ФОРМУЛЯР за мониторинг на ВКС 3 – редки, застрашени и изчезващи горски екосистеми на територията на ТП „ДЛС-Клисура“

1. Отдел / подотдел:

2. Площ.....ха.

3. Тип и наименование на горската екосистема: (посочва се типа местообитание, определени в раздел ВКС 3 на Доклада за ГВКС. Например, G1.6922/6923
Неутрофилни букови гори, Гори във фаза на старост, т.н.)

4. Оценка на здравословното състояние на насаждението (жизненост на отделните дървета и насаждението като цяло, обезлистване (степен), повреди от абиотични и/или биотични фактори, наличие на единични и/или групи изсъхнали дървета и др.):

5. Оценка на структурата на насаждението (вертикална структура; честотата, размери и разположение на отворените пространства; оценка на възобновителните процеси и др.):

6. Оценка на вид, размери и количества мъртва дървесина: - стоящи мъртви дървета >22 см, брой/ха; приблизителен обем, м3 /ха - паднали мъртви дървета >22 см, брой/ха; приблизителен обем, м3 /ха

7. Наличие на сукцесионни процеси и тенденция:

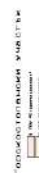
8. Наличие на дегенеративни процеси и възможни причини:

9. Реални и потенциални заплахи:

Дата:

Извършил мониторинга:

НА ГОРСКОСТОПАНСКИТЕ УЧАСТЪЦИ
ТП "ДГС КАИСУРА"
В ЗЕМЛИЩЕТО НА ГР. КЛИСУРА
ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ
ПЛОЩ 7475,2 ХА

1,25000

© 2010 Wiley Periodicals, Inc. *J. Clin. Aesthet. Dermatol.* 16(10): 107–110. DOI: 10.1002/jcad.10070